

Ontwerp- beleidsplan maatschappelijke ondersteuning

2008-2011

Gemeente Leerdam

13 november 2007

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
	LEESWIJZER
	1
	HOOFDSTUK 1
	INLEIDING
1.	
1.1	Aanleiding en doelstelling beleidsplan
1.2	Werkwijze
1.3	Burgerparticipatie
1.4	Inhoud beleidsplan
	HOOFDSTUK 2
2	UITGANGSPUNTEN GEMEENTELIJKE VISIE WMO
2.1	Inleiding
2.2	Uitgangspunten gemeentelijke visie
	HOOFDSTUK 3
3.	PRESTATIEVELD 1: SOCIALE SAMENHANG EN LEEFBAARHEID
3.1	Omschrijving
3.2	Visie
3.3	Doelstellingen
3.4	Stand van zaken
	- Regionaal voorbereid beleid en acties
	- Lokaal beleid en acties
3.5	Betrokken partijen
3.6	Prestatie-indicatoren
	HOOFDSTUK 4
4.	PRESTATIEVELD 2: PREVENTIEVE VOORZIENINGEN VOOR JEUGDIGEN
4.1	Omschrijving
4.2	Visie
4.3	Doelstellingen
4.4	Stand van zaken
	- Regionaal voorbereid beleid en acties
	- Lokaal beleid en acties
4.5	Betrokken partijen
4.6	Prestatie-indicatoren
	HOOFDSTUK 5
5.	PRESTATIEVELD 3: INFORMATIE, ADVIES EN CLIËNTONDERSTEUNING
5.1	Omschrijving
5.2	Visie
5.3	Doelstellingen
5.4	Stand van zaken
	- Regionaal voorbereid beleid
	- Lokaal beleid
	- Regionale en lokale acties
5.5	Betrokken partijen
5.6	Prestatie-indicatoren

	HOOFDSTUK 6	30
6.	PRESTATIEVELD 4: ONDERSTEUNING MANTELZORGERS EN VRIJWILLIGERS	
6.1	Omschrijving	
6.2	Visie	
6.3	Doelstellingen	
6.4	Stand van zaken	
	<ul style="list-style-type: none"> - Regionaal voorbereid beleid - Lokaal beleid - Acties 	
6.5	Betrokken partijen	
6.6	Prestatie-indicatoren	
	HOOFDSTUK 7	36
7.	PRESTATIEVELD 5: BEVORDEREN DEELNAME AAN HET MAATSCHAPPELIJK VERKEER EN ZELFSTANDIG FUNCTIONEREN	
7.1	Omschrijving	
7.2	Visie	
7.3	Doelstellingen	
7.4	Stand van zaken	
	<ul style="list-style-type: none"> - Regionaal voorbereid beleid en acties - Lokaal beleid en acties 	
7.5	Betrokken partijen	
7.6	Prestatie-indicatoren	
	HOOFDSTUK 8	45
8.	PRESTATIEVELD 6: VOORZIENINGEN	
8.1	Omschrijving	
8.2	Visie	
8.3	Doelstellingen	
8.4	Stand van zaken	
	<ul style="list-style-type: none"> - Regionaal voorbereid en lokaal beleid - Regionale en lokale acties 	
8.5	Betrokken partijen	
8.6	Prestatie-indicatoren	
	HOOFDSTUK 9	49
9.	PRESTATIEVELDEN 8, 9 EN 10	
	BIJLAGE 1 Verklarende woordenlijst	
	BIJLAGE 2 Wettelijk kader	
	BIJLAGE 3	
	Regionale projectstructuur Wmo regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden – 2007	
	BIJLAGE 4	
	Verslag wijken- en dorpentocht	
	BIJLAGE 5	
	Beleid van Centrumgemeente Dordrecht op prestatievelden 7-8-9	

LEESWIJZER

Voor u ligt het meerjaren beleidsplan van de gemeente Leerdam. Dit beleidsplan geeft de beleidskaders en -voornemens ten aanzien van de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in onze gemeente voor de periode 2008 tot en met 2011. Het beleidsplan bouwt verder op het éénjarige beleidsplan 2007.

Bij de ontwikkeling van dit beleidsplan is nauw samengewerkt met de gemeenten in de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden. Gebleken is dat met een combinatie van regionaal en lokaal beleid het beste ingespeeld kan worden op de doelstellingen van de Wmo. Uitgangspunt bij de ontwikkeling van dit beleidsplan is dan ook geweest het zo goed mogelijk combineren van lokale en regionale beleidsvoornemens. Op deze wijze kunnen we een goede invulling van de Wmo voor onze inwoners realiseren.

Over de inhoud:

Het inleidende eerste hoofdstuk geeft in het kort weer wat de aanleiding, de doelstelling en de werkwijze is geweest bij het opstellen van dit beleidsplan.

Hoofdstuk 2 beschrijft de algemene uitgangspunten die de regiogemeenten AV leidend achten voor de verdere uitwerking van de verschillende prestatievelden van de Wmo. De 14 uitgangspunten worden in dit hoofdstuk in algemene zin toegelicht. Bij de verschillende prestatievelden wordt aangegeven welke uitgangspunten daarvoor gelden.

De hoofdstukken 4 t/m 10 gaan dieper in op de prestatievelden 1 tot en met 6 van de Wmo. De prestatievelden, 7, 8 en 9 worden tezamen beschreven. Elk prestatieveld start met regionaal voorbereid beleid en vervolgens komt het lokaal ontwikkeld beleid aan de orde. Per prestatieveld worden de voorgenomen actiepunten benoemd. Het gehele integrale beleidsplan wordt door de raad vastgesteld.

In bijlage 1 is een verklarende begrippenlijst opgenomen.

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling beleidsplan

De aanleiding voor dit beleidsplan is de “Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)”. Volgens deze wet (¹) moet de gemeente telkens voor een periode van ten hoogste 4 jaar een of meer plannen vaststellen die richting geven aan de door de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning. In bijlage 2 wordt dieper ingegaan op het wettelijk kader, de hoofdlijnen van de Wmo en de prestatievelden waarvan de gemeenten verplicht zijn om een samenhangend beleid te formuleren en uit te voeren. Met dit beleidsplan heeft de gemeente de volgende doelstellingen:

- het geven van een beschrijving van het wettelijk kader de Wmo;
- een visie op het gemeentelijk beleid in het kader van de Wmo;
- het vastleggen van de beleidskaders;
- het zo concreet mogelijk aangeven van de doelstelling voor de komende vier jaar;

---

¹) artikel 3 lid 1 en 2

- een inventarisatie per prestatievelde van de visie, de stand van zaken, de knelpunten en de acties die moeten worden ondernomen om tot uitvoering van het beleid op de prestatievelden te kunnen komen.

1.2 Werkwijze

In goed overleg met de acht gemeenten in de AV regio is in 2006 een eenjarig Regionaal Beleidsplan Wmo opgesteld. Dit regionale beleidsplan is door de afzonderlijke gemeenten binnen de AV-regio benut voor het opstellen van het eigen gemeentelijke beleidsplan. In alle gemeenten is dit beleidsplan in najaar 2006 vastgesteld, zodat op grond van dit beleidsplan de verordening Wmo kon worden vastgesteld. Deze verordening is in werking getreden op 1 januari 2007.

Mede op basis van de positieve ervaringen bij de totstandkoming van het eenjarig beleidsplan, is in januari 2007 opnieuw gekozen voor intensieve samenwerking bij de ontwikkeling van het meerjaren beleidsplan.

Er is gewerkt in een kleine projectorganisatie met een projectgroep (vanuit elke gemeente een ambtelijke vertegenwoordiger) en een stuurgroep (vanuit elke gemeente een wethouder). Een gemeentesecretaris is namens de gemeentesecretarissen van de acht gemeenten waar nodig betrokken geweest bij de coördinatie van werkzaamheden. Een externe onafhankelijke procesmanager is ingeschakeld als procesbegeleider (zie bijlage 3).

Vanuit deze projectorganisatie is een plan van aanpak en planning gemaakt. Het actief betrekken van de inwoners (de zogenaamde burgerparticipatie) was een belangrijk onderdeel bij de beleidsontwikkeling. Gekozen is voor een aanpak per gemeente in de periode april t/m juni 2007. De resultaten zijn benut bij het opstellen van dit meerjaren beleidsplan en waar mogelijk gebundeld tot regionale en lokale actiepunten.

Gebleken is dat door de gevolgde werkwijze de aanwezige ambtelijke deskundigheid op een efficiënte manier is ingezet en op een constructieve manier gebruik is gemaakt van elkaar expertise. Bestuurlijk is de samenwerking tussen de acht betrokken gemeenten verdiept.

1.3 Burgerparticipatie

Burgerparticipatie en interactieve beleidsvorming is een belangrijk onderdeel in het traject van beleidsvoorbereiding en –ontwikkeling geweest. Waar mogelijk is aansluiting gezocht bij reeds bestaande overlegstructuren. Bij de consultatie van inwoners en belangengroepen is gekozen voor een pragmatische aanpak in de vorm van lokale en regionale debatbijeenkomsten en individuele gesprekken met organisaties/belangenbehartigers. De gemeente Leerdam heeft in het kader van de burgerparticipatie de zogenaamde wijken- en dorpentocht gehouden (voor het verslag hiervan zie bijlage 4). Daarnaast is er overleg gevoerd met vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties, verenigd in de zorgvragerstafel Leerdam, en met vertegenwoordigers van de kerken. In regionaal verband is er in september een Wmo conferentie gehouden met zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, cliëntenorganisaties, woningbouwcorporaties, zorgverzekeraars en provincie. Verder zal er voldaan worden aan de wettelijke inspraakbepalingen en formele inspraak worden verleend. In 2008 is het de bedoeling om een Wmo-raad op te richten.

1.4. Inhoud beleidsplan

De gemeente Leerdam heeft voor de periode 2008 t/m 2011 dit voorliggende beleidsplan opgesteld. Dit plan geeft richting aan voorgenomen besluiten van de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders betreffende maatschappelijke ondersteuning. Overeenkomstig de wettelijke verplichtingen ⁽²⁾ bevat het beleidsplan de volgende elementen:

- de hoofdzaken van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning;
- doelstellingen op de verschillende prestatievelden van maatschappelijke ondersteuning;
- de wijze waarop het samenhangend beleid wordt uitgevoerd en welke acties er worden ondernomen in de planperiode;
- de beoogde resultaten (c.q. prestaties) in de planperiode;
- de maatregelen ter borging van de kwaliteit van de wijze van uitvoering van maatschappelijke ondersteuning;
- het bevorderen van de keuzevrijheid m.b.t. individuele verstrekkingen van maatschappelijke ondersteuning.

Bij de implementatie van de Wmo is de meeste aandacht uitgegaan naar de prestatievelden 3 en 6. De prioriteiten in 2008-2011 liggen op de prestatievelden 1, 4 en 5. De prioriteit voor de prestatievelden 1 en 5 (leefbaarheid, sociale samenhang en deelname aan de samenleving) zijn een uitvloeisel van het collegeprogramma en sporen met het Pact van Bleskensgraaf om tot een levensloopbestendige regio te komen. Dat is een regio waar ouderen, mensen met een beperking en/of psychiatrische problematiek zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Met name het aantal toegankelijke woningen in Leerdam zal omhoog moeten. In Leerdam wordt daarvoor tussen nu en medio 2008 een lokaal actieplan wonen, zorg en welzijn opgesteld. Naast aspecten van wonen, welzijn en zorg gaat het er in dit ontwerp-beleidsplan erom te bevorderen dat iedereen kan deelnemen aan de maatschappij en dat wordt ingezet op schoon, heel en veilig om de toegankelijkheid en begaanbaarheid van de openbare ruimte te verbeteren. De andere prioriteit is het ondersteunen van vrijwilligerswerk en mantelzorg. In het lokale participatietraject is dit als een belangrijk punt naar voren gekomen.

Dit beleidsplan geeft tevens inzicht in de voorgenomen acties per prestatieveld voor 2008 en daar waar mogelijk voor latere jaren. Voor 2008 is het daarmee tevens het werkplan. Voor 2009 en volgende jaren ontvangt u jaarlijks een werkplan. Daarbij wordt eveneens geëvalueerd of de voorgenomen acties in het voorgaande jaar zijn uitgevoerd en of de prestaties zijn behaald. Over de financiën: per prestatieveld wordt aangegeven waar de relatie met de programmabegroting ligt. Het beleid wordt hierbinnen uitgevoerd.

Wmo-beleid is niet altijd nieuw beleid. Op tal van terreinen waarover de Wmo zich uitstrekt wordt al beleid gevoerd. Het is niet de bedoeling om dat nog eens over te doen in dit Wmo beleidsplan. Daar waar beleid al is vastgesteld wordt daarnaar verwezen. Per prestatieveld is bestaand beleid, zoals vastgelegd in het collegeprogramma, programmabegroting en beleidsnota's e.d., opgenomen, evenals de bijbehorende actiepunten. Het gaat dan met name om actiepunten die voortvloeien uit ons participatietraject. Verder is de relatie gelegd met de hoofdstukken uit de programmabegroting. Per prestatieveld is op deze manier integraal beleid tot stand gekomen. Uiteraard blijft de bestaande verdeling van portefeuilles over de leden van het college van burgemeester&wethouders onveranderd. Als het bijvoorbeeld gaat over ruimtelijke aspecten is niet de portefeuillehouder Wmo eerstverantwoordelijk, maar de betreffende wethouder die ruimtelijke ontwikkeling of openbare ruimte in zijn of haar portefeuille heeft. Aspecten die over de openbare

---

²⁾ artikel 3 lid 3 en 4

ruimte gaan zullen dus veelal in dat kader aan de orde komen en in beperktere vorm bij de bespreking van dit beleidsplan.

De financiële vertaling van het voorgestelde beleid is terug te vinden in de programmabegroting 2008 van de gemeente Leerdam. Eventuele wijzigingen daarop lopen mee met de reguliere planning&controlcyclus van de gemeente.

HOOFDSTUK 2

UITGANGSPUNTEN GEMEENTELIJKE VISIE WMO

2.1 Inleiding

Meedoen en erbij horen is het uitgangspunt van de Wmo. De gemeente heeft met de Wmo meer verantwoordelijkheden ten aanzien van het brede veld van zorg, wonen en welzijn. Gezien de maatschappelijke trends en het profiel van de gemeente moet met deze verantwoordelijkheid op een zorgvuldige en creatieve wijze worden omgesprongen. Deze overwegingen hebben geleid tot het formuleren van een aantal uitgangspunten die leidend zijn voor de verdere uitwerking van de verschillende prestatievelden van de Wmo. De uitgangspunten worden in dit hoofdstuk in algemene zin toegelicht en worden verder uitgewerkt bij de verschillende prestatievelden.

2.2 Uitgangspunten gemeentelijke visie

1. De Wmo is er voor alle burgers
2. Nadruk op eigen verantwoordelijkheid van de burger
3. Vergroten zelforganiserend vermogen samenleving
4. Inzet op preventie en vroegtijdige signalering
5. Collectief waar mogelijk, individueel waar nodig
6. De vraag van de burger staat centraal
7. Keuzevrijheid voor de burger.
8. Burgers vanaf begin betrekken bij beleid
9. Inclusief beleid waar mogelijk, exclusief waar het niet anders kan
10. Marktwerking maar niet ten koste van alles
11. Invulling regierol varieert per prestatieveld
12. De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten
13. Lokale autonomie, regionale samenwerking waar mogelijk
14. De zorgvraag is leidend, maar deze vindt zijn beperking in de beschikbare financiën

Ad 1 De Wmo is er voor alle burgers

Om de kwetsbaren te ondersteunen wordt betrokkenheid en inzet van alle burgers verwacht. Zonder betrokkenheid van grote groepen burgers mislukt de maatschappelijke ondersteuning van kwetsbare groepen en mensen. De Wmo gaat gepaard met een mentaliteitsverandering over zorg en maatschappelijke ondersteuning. Die raakt een ieder.

Ad 2 Nadruk op eigen verantwoordelijkheid van de burger

Er is een balans nodig tussen de eigen verantwoordelijkheid (roeien met de riemen die je hebt) en de ondersteuning die de lokale overheid biedt. Veel mensen pakken zelf de verantwoordelijkheid op om voor zichzelf, wanneer nodig, maatschappelijke ondersteuning te organiseren. Anderen kunnen dat om uiteenlopende redenen niet. Denk aan kwetsbare groepen. Voor deze groepen

heeft de overheid een verantwoordelijkheid. De gemeente wil dat zij met een bepaalde mate van ondersteuning blijven deelnemen aan de samenleving.

Ad 3 Vergroten zelforganiserend vermogen samenleving

Het stelsel van maatschappelijke ondersteuning is niet houdbaar zonder de vrijwillige verbanden in de samenleving: verenigingen, stichtingen, kerken, burgerinitiatieven. De gemeente stimuleert deze verbanden. Veel zorg wordt verleend door mantelzorgers. Dat is essentieel voor de houdbaarheid van het stelsel. De gemeente gaat meer aandacht besteden aan het ondersteunen van mantelzorgers en aan het faciliteren van vrijwilligers en versterken van de sociale cohesie.

Ad 4 Inzet op preventie en vroegtijdige signalering

De gemeente zet sterk in op preventie en vroegtijdige signalering. Dit betekent preventief beleid om te voorkomen dat mensen in een kwetsbare positie geraken en vroegtijdige signalering van kwetsbaarheid zodat verdere escalatie van problematiek voorkomen wordt.

Ad 5 Collectief waar mogelijk, individueel waar nodig

De gemeente is gehouden om mensen met beperkingen te compenseren in hun activiteiten op een aantal leefgebieden. Vanuit het oogpunt van kosten en effectiviteit zullen de gemeenten sterk inzetten op het in stand houden van algemene en collectieve voorzieningen. Grotere groepen mensen kunnen dan immers gecompenseerd worden tegen lagere kosten. Waar cliënten met gebruik van algemene en collectieve voorzieningen niet voldoende adequaat gecompenseerd zijn worden individuele maatregelen getroffen. Het uitgangspunt voor de gemeente is: 'collectief waar mogelijk, individueel waar nodig'.

Ad 6 De vraag van de burger staat centraal.

De vraag van de burger staat centraal bij de organisatie van de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning. Dit impliceert het integraal benaderen en behandelen van de vraag van de burger en het voorkomen dat burgers tussen wal en schip belanden. De gemeente zorgt voor een sluitende aanpak en samenwerking in ketens van dienstverlening. Daarnaast kan de burger op één herkenbaar punt terecht met al haar vragen. Het ene loket zal vanuit dit perspectief worden opgezet en geëvalueerd.

De vraag van de burger staat centraal betekent ook dat de gemeente ernaar streeft om de werkprocessen dusdanig in te richten, dat vragen snel en transparant worden afgehandeld.

Ad 7 Keuzevrijheid voor de burger.

Alle burgers krijgen de zorg die zij nodig hebben. Hierbij is de keuzevrijheid voor de burger het uitgangspunt. Burgers kunnen kiezen voor een PGB. Ook bij de keuze voor zorg in natura is er keuze tussen verschillende aanbieders.

Ad 8 Burger vanaf begin betrekken bij beleid

De gemeente hecht sterk aan burgerparticipatie. Enerzijds bevordert dit vraagsturing, anderzijds zijn burgers dan ook op een bepaalde manier georganiseerd om de gemeente achteraf te bevragen op geleverde prestaties. Wanneer er namelijk geen sprake is van burgerbetrokkenheid op alle niveaus, dan is er ook geen vraaggestuurde maatschappelijke ondersteuning. Dit is dan ook de reden dat de burger vanaf beleidsvorming betrokken wordt bij de Wmo.

Ad 9 Inclusief beleid waar mogelijk, exclusief waar het niet anders kan

Beleed is inclusief beleid als de beleidsontwikkeling zich richt op alle burgers, ook mensen met een beperking, zodat ook zij op een volwaardige wijze zelfstandig kunnen deelnemen aan de

samenleving. Het gaat hierbij dus zowel om het zo veel mogelijk wegnemen van fysieke, sociale, geestelijke en financiële beperkingen voor mensen met een ziekte, handicap of zorgbehoefte, als om het in de beleidsvorming rekening houden met de deelname door deze specifieke groepen. De inzet van de gemeente is dus: 'inclusief beleid waar mogelijk, exclusief waar het niet anders kan'. Dit betekent ook dat de gemeente kiest voor een integrale beleidsbenadering en optimale afstemming van de voorzieningen op het domein van welzijn, wonen en zorg.

Ad 10 Marktwerking, maar niet ten koste van alles

De individuele verstrekkingen in de Wmo die de vorm van zorg in natura hebben, zal de gemeente volgens de Europese regelgeving moeten aanbesteden, net als onder de Wet voorzieningen gehandicapten. Aanbesteden is een goede zaak voor de gemeenten en voor de belastingbetalende burger: door eisen scherp te formuleren en door de concurrentie krijg je waar voor je euro. Dit mag echter nooit ten koste gaan van de kwaliteit en keuzevrijheid van de burger. Zorgbehoevende mensen die ondersteuning krijgen van de gemeente kunnen rekenen op een integraal, op hen afgestemd pakket.

Ad 11 Invulling regierol varieert per prestatieveld

De gemeente krijgt in de Wmo formeel de regierol toegewezen. De gemeente kan haar doelen niet alleen bereiken en moet dus samenwerken met haar burgers en met maatschappelijke partners. De rol van regisseur kan sterker (sturen) en zwakker (faciliteren) worden ingevuld. De invulling van de regierol verschilt per prestatieveld. Dit hangt samen met de uiteenlopende inhoud van de prestatievelden en de uiteenlopende instrumenten die de gemeente op deze velden tot haar beschikking heeft. Op een aantal prestatievelden wordt de regierol primair bij centrumgemeente Dordrecht gelegd.

Ad 12 De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten

De Wmo is geen wet die alles regelt. De gemeente mag zelf het een en ander invullen. Bij de wijze waarop zij invulling geeft aan de Wmo moeten soms keuzes gemaakt worden. Bij het hanteren van een eigen bijdrage regeling is het uitgangspunt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Ad 13 Lokale autonomie, regionale samenwerking waar mogelijk.

De Wmo gaat uit van de autonomie van gemeenten. Samenwerking met andere gemeenten kan echter meerwaarde hebben. Daarom werkt de gemeente op relevante onderdelen samen met andere gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van beleidsontwikkeling, inkoop, indicatiestelling, huishoudelijke verzorging, organisatie backoffice, participatie en communicatie en opstellen uniforme kwaliteitsnormen.

De samenwerking wordt gezocht binnen het werkgebied Alblasserwaard/Vijfheerenlanden, bestaande uit de gemeenten Nieuw-Lekkerland, Graafstroom, Liesveld, Giessenlanden, Zederik, Leerdam, Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem.

Ad 14 De zorgvraag is leidend, maar deze vindt zijn beperking in de beschikbare financiën.

De zorg van de burger is leidend. De mogelijkheden vinden echter hun beperking in de financiële mogelijkheden van de gemeente.

HOOFDSTUK 3

PRESTATIEVELD 1: SOCIALE SAMENHANG EN LEEFBAARHEID

Wettekst

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Toelichting wettekst:

Het prestatieveld 'bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten', is ruim en breed geformuleerd. De gemeente heeft hier dan ook een grote vrijheid om lokaal invulling te geven en prioriteiten te stellen. De verschillen in behoeften variëren immers tussen gemeenten, onder meer vanwege bevolkingssamenstelling en lokale tradities. Er zijn bovendien vele manieren waarop gemeenten de sociale samenhang kunnen bevorderen. Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid raakt ook andere sectoren als wonen, ruimtelijke ordening, integratiebeleid, veiligheid en economie.

3.1. Omschrijving

Leefbaarheid laat zich definiëren als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemakdiensten. Het vereist een omslag in de aanpak: van aanbod naar vraag en van categoriaal naar gebiedsgericht. Daarbij moet een andere organisatie van de zorg, welzijn en dienstverlening, van categoriaal naar gebiedsgericht, zich richten op 3 componenten:

- Huis
- Diensten/ voorzieningen
- Omgeving

Dus: een goede toegankelijke - aanpasbare of aangepaste - woning, betaalbare en bereikbare haal- en brengdiensten en een veilige, toegankelijke openbare ruimte. Het spreekt dan ook vanzelf dat het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid raakt aan andere sectoren als wonen, ruimtelijke ordening, veiligheid en economie.

Voor het bevorderen van de sociale samenhang hanteren we twee uitgangspunten;

1. Aansluiten bij de initiatieven van de bewoners of dergelijke initiatieven stimuleren. Zodat de voorzieningen in de wijk optimaal aansluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners. Want sociale samenhang en leefbaarheid ontstaan vooral door de inzet van de bewoners zelf. Door de gemeente gefinancierde professionele organisaties kunnen stimuleren, faciliteren en een proces in gang zetten, maar uiteindelijk moeten de bewoners het zelf doen.
2. Toepassen van het principe "van bijzonder naar algemeen" (oplossingen voor leefbaarheid voor iedereen in de wijk). Vaak is het (op de lange termijn) voordeliger om oplossingen te kiezen die niet voor specifieke doelgroepen maar voor iedereen bruikbaar zijn. Dit zorgt er tevens voor dat mensen meer mogelijkheid krijgen om direct of meer op afstand elkaar tegen te komen en/of elkaar te ontmoeten.

Effect van de inzet op dit prestatieveld kan zijn dat het beroep op zorg en individuele ondersteuning voorkomen wordt.

3.2 Visie

In de Wmo ligt enerzijds het accent op de individuele burger en anderzijds op gemeenschappen. In dit prestatieveld worden met name gemeenschappen aangesproken. Daarbij dient de

woonomgeving als de buurt en/of de wijk als aangrijpingspunt. Er is overigens een duidelijke relatie tussen het individuele niveau en de gemeenschap.

In het hoofdstuk 'Uitgangspunten Gemeentelijke Visie' zijn de algemene uitgangspunten voor de gemeentelijke visie geformuleerd. De volgende uitgangspunten zijn met name voor dit prestatieveld relevant, te weten:

- Vergroten zelforganiserend vermogen samenleving.
- De vraag van de burger staat centraal.
- Inclusief beleid waar mogelijk, exclusief waar het niet anders kan
- Versterken van welzijnsinstellingen.

3.3 Doelstelling(-en) voor prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid

1. De sociale samenhang bevorderen.
2. Bevorderen dat iedereen kan deelnemen aan de maatschappij op het gebied van werk, opleidingskansen en vrijwilligerswerk.
3. Inzetten op schoon, heel en veilig om de toegankelijkheid en begaanbaarheid van de openbare ruimte te verbeteren.

3.4 Stand van zaken

Bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid: de regionale aanpak

Vanuit de Bestuurscommissie Alblasserwaard & Vijfheerenlanden is door de regiogemeenten en de provincie voor 2006-2008 een Regionale Agenda Samenleving 2006-2008 opgesteld. Deze agenda heeft betrekking op een gezamenlijke en regionale aanpak van samenlevingsvraagstukken. De regionale agenda stelt zich de versterking van de sociale en culturele infrastructuur in de regio ten doel en de realisatie van een meer integrale en sluitende aanpak van samenlevingsvraagstukken om problemen te verminderen of op te lossen. De agenda 2006-2008 bestaat uit de volgende thema's: het Pact van Bleskensgraaf, de Wmo, cultuurparticipatie en jeugd. Door de provincie is inmiddels aangegeven dat zij door wil gaan met de ondersteuning van de Regionale Agenda Samenleving in de jaren na 2008.

Regionale activiteiten

Thema:	Doelstelling
Pact van Bleskensgraaf:	Het komen tot een levensloopbestendige A&V om senioren, zorgvragers en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen (voor de uitwerking zie prestatieveld 5)
Wet Maatschappelijke Ondersteuning:	Het faciliteren van samenwerkende gemeenten bij de voorbereiding en implementatie van de Wmo
Cultuurparticipatie en bibliotheekvernieuwing:	Vergroten van cultuurparticipatie en cultureel bewustzijn van burgers en de culturele infrastructuur in de regio versterken. Vorming basisbibliotheek Zuid-Holland Zuidoost en kwaliteitsverbetering van het openbaar bibliotheekwerk. Voor het onderdeel Cultuur wordt op lokaal niveau de uiteindelijke afbakening bepaald.
Jeugd:	Jeugd en sociale veiligheid (voor de uitwerking zie prestatieveld 2): 1. Het verminderen van overlast en criminaliteit van rondhangende jongeren in Gorinchem, Leerdam en Hardinxveld-Giessendam. 2. Het versterken van sociale competenties van jongeren. Het verbeteren van de verstandhouding tussen buurtbewoners en

	jongeren. 3. Leefbaarheid en veiligheid verbeteren op en rond de Merwede-Lingelijn door versterking van samenwerking tussen betrokken partijen. Convenant aansluiting jeugd en jeugdzorg Alblasserwaard & Vijfheerenlanden 2005 – 2007 1. Uitvoering van de afspraken in/van het convenant 2. Het bewerkstelligen van een doorgaande lijn van het jeugdbeleid naar het bredere welzijns-, veiligheids- en onderwijsbeleid.
--	--

Lokaal beleid

Collegeprogramma, programbegroting en beleidsnota's

Uit het collegeprogramma 2006-2010 spreekt de ambitie van het college dat:

'Leerdam een stad moet zijn waar iedereen mee kan doen in de (lokale) samenleving, met een gezond woon- en leefklimaat, waar de inwoners zich veilig voelen, iedereen zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen en werken en waar voldoende goede en passende huisvesting beschikbaar is.'

Het beleid en de actiepunten die het meest verband houden met het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid staat in de programma begroting in de hoofdstukken I.8 wijk- en dorpsactiviteiten en maatschappelijke participatie, I.9 Ruimtelijke ontwikkeling en I.10 Veiligheid. In hoofdstuk I.8 vinden we zowel het beleid ten aanzien van wijk- en buurtbeheer terug als het beleid met betrekking tot maatschappelijke participatie. Deze hoofdstukken leveren de belangrijkste bijdrage aan de invulling van dit prestatieveld.

De centrale doelstelling van het wijk- en buurtbeheer is *'De leefbaarheid in wijken te handhaven en te verhogen door het beheer en onderhoud in samenspraak met de bewoners uit te voeren en de betrokkenheid van de bewoners bij de woonomgeving en bij elkaar te bevorderen.'*

Ter realisatie van deze doelstelling zet het beleid in op; communicatie, samenwerking, beheer en onderhoud van de woonomgeving en veilige en sociale wijken. Hoe we dat doen is uitgewerkt in de nota "Werk aan de wijk" wijk en buurtbeheer 2005 – 2008 en het bijbehorende werkplan.

Ten aanzien van maatschappelijke participatie is de beleidsopgave dat *'iedereen in de gemeente Leerdam kan deelnemen aan de maatschappij op het gebied van werk, opleidingskansen (inclusief stageplaatsen), vrijwilligerswerk en opvoedingsondersteuning.'* Hoe we dit doen is nog niet vastgelegd in een nota, maar in dit plan zullen we daarvoor aanzetten doen. Daarbij is er speciale aandacht voor allochtone ouderen. Ter bevordering van de sociale samenhang is inmiddels de werkgroep sociale cohesie opgericht. De deelnemers aan deze werkgroep zijn een afspiegeling van de Leerdamse samenleving. De werkgroep beraadt zich momenteel op de te ondernemen activiteiten.

In de opvang en hulpverlening aan statushouders vervult de gemeente haar wettelijke taakstelling.

Het integraal veiligheidsbeleid draagt bij aan de leefbaarheid. Immers een veilige wijk zal eerder als leefbaar worden ervaren dan een onveilige wijk. De doelstelling van het integraal veiligheidsbeleid is *'Voorkomen en wegnemen van onveilige situaties door een samenhangend beleid in preventie, handhaving en repressie en door samenwerking met interne en externe partners.'*

Het beleid ten aanzien van wonen en de inrichting van wijken zoals verwoord in hoofdstuk 1.9 van de programmabegroting en de nota Volkshuisvesting 2005-2010 is van invloed op de sociale samenhang. Met name waar differentiatie in de woningvoorraad wordt nagestreefd en waar sprake is van het versterken en behouden van verschillende woonmilieus. Maar, het woonbeleid levert veel directer een bijdrage aan het bevorderen van het zelfstandig functioneren (prestatieveld 5). Dat blijkt ook uit de verschillende actiepunten in de beleidsnota Volkshuisvesting 2005-2010 waarin wordt ingespeeld op de woonwensen van senioren en mensen met een lichamelijke beperking, onder andere in de vorm van levensloopbestendig bouwen en woonzorgzones. Aan wonen en bevorderen dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen besteden we aandacht bij prestatieveld 5.

Prestatieveld 1 kan ondersteunend zijn voor het lokaal gezondheidsbeleid in het bijzonder voor het thema overgewicht. Tenminste waar we kiezen om leefbaarheid en toegankelijkheid van een woonbuurt in te vullen als een buurt met veilige en doorgaande routes voor langzaam verkeer, met groen en speelruimte en bij de bereikbaarheid van voorzieningen prioriteit te geven aan bereikbaarheid per voet en fietspad. In activiteiten ter bevordering van sociale samenhang kan gezond eten een thema zijn (evenals bewegen). Wonen en het binnenmilieu kan ook een thema zijn van activiteiten ter bevordering van sociale samenhang.

Sociale samenhang en leefbaarheid, de bewoners aan het woord

Hoe ervaren de inwoners van Leerdam de sociale samenhang en leefbaarheid in hun wijk? De uitkomsten van de wijken en dorpentocht (2007) en de leefbaarheid monitor³ (2005) geven een antwoord op deze vraag. De discussies tijdens de wijken en dorpentocht concentreerden zich op twee, voor dit prestatieveld relevante, onderwerpen; ten eerste sociale samenhang en ten tweede toegankelijkheid en begaanbaarheid van de openbare ruimte.

De uitkomsten van de Leefbaarheid monitor laten zien dat de sociale samenhang in Leerdam niet afwijkt van die in andere gemeenten. De respondenten oordeelden positief over de manier waarop mensen in de wijk met elkaar omgaan en waren ook positief over de omgang tussen mensen van verschillende afkomst. Over de betrokkenheid van andere wijkbewoners bij de wijk werd eveneens positief geoordeeld. Over de eigen betrokkenheid bij de wijk gaven de respondenten een neutraal antwoord, "niet veel, niet weinig". In het onderzoeksrapport worden de resultaten als volgt samengevat "men mist cohesie, maar doet er zelf niet veel aan".

In de wijken en dorpentocht is gediscussieerd over de mogelijkheden om sociale samenhang te bevorderen. In de wijken overheerste de opvatting dat de lokale overheid sociale samenhang wel kan stimuleren maar dat de wijkbewoners primair verantwoordelijk zijn voor de sociale samenhang. Men waarschuwde voor de 'maakbaarheidsgedachte'.

De gemeente wordt een rol toebedacht van stimuleren, faciliteren en subsidiëren van activiteiten gericht op verbetering van de leefbaarheid en sociale samenhang in de wijken en dorpen. Acties die werden voorgesteld zijn: aandacht besteden aan taalproblematiek bij allochtone ouderen en in het centrum een wijkraad oprichten.

Over de toegankelijkheid en begaanbaarheid van de openbare ruimte is men minder tevreden. In de leefbaarheid monitor wordt aan de woonomgeving het rapportcijfer 6,3 toegekend. Dit is lager dan het landelijk gemiddelde. Veel respondenten maakten opmerkingen over de bestrating. De waardering van de groenvoorziening en van speelvoorzieningen, ook onderdeel van de

---

³ De Leefbaarheid Monitor is een representatief onderzoek naar de beleving van leefbaarheid en veiligheid door de inwoners van Leerdam. De Leefbaarheid Monitor wordt in meerdere gemeenten uitgevoerd. De basisonderzoeken in de Leefbaarheid Monitor zijn hetzelfde waardoor de uitkomsten van de verschillende gemeenten met elkaar zijn te vergelijken.

woonomgeving, week nauwelijks af van het landelijk gemiddelde. Tijdens de wijken en dorpentocht uitten de aanwezigen zich zowel kritisch over de bestrating als over de verkeersveiligheid. Er werd geadviseerd stringenter te handhaven tegen foutparkeren en uitstallingen op de stoepen in het centrum; de verkeersveiligheid als item mee te nemen in de bereikbaarheidsstudie; aandacht te besteden aan de verkeersveiligheid rond scholen en de bestrating rond Huis ter Leede toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.

Over het algemeen is men dus positief over de sociale samenhang en vindt men dat de gemeente een (beperkte) stimulerende en faciliterende rol heeft in het bevorderen van sociale samenhang. Bij de herziening van de nota "Werk aan de wijk, wijk en buurtbeheer 2005 – 2008" zijn we desondanks voornemens accent te leggen op het bevorderen van sociale samenhang. Over de toegankelijkheid en begaanbaarheid van de openbare ruimte is men minder tevreden. Opvallend is dat men in elke wijk voorbeelden noemde van de slechte toegankelijkheid van het centrum. Van de gemeente verwachtte men doortastend handhaven, oplossingen voor onveilige verkeerssituaties en beter onderhoud van de bestrating. Aangezien niet in heel Leerdam tegelijk begonnen kan worden met verbetering van de toegankelijkheid en de meeste klachten over het centrum beginnen we met inspanningen in het centrum.

Acties en globale planning

1. Sociale samenhang

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
1.1	Via het wijk en buurtbeheer activiteiten stimuleren die de sociale samenhang bevorderen, zoals opruimmiddagen, het vormen van buurtbeheergroepen, de straatspeeldag, Thuis op Straat activiteiten, sport en spel activiteiten, buurtbarbeque's e.d.	Gemeente Leerdam en SJJMH	structureel
1.2	De nota "werk aan de wijk" wijk- en buurtbeheer 2005-2008 herzien met een accent op het bevorderen van sociale samenhang	Gemeente Leerdam	Eind 2008
1.3	Oprichten van een wijkraad in het centrum, start 2007	Gemeente Leerdam	2008
1.4	In de herstructurering van wijk west beleid c.q. activiteiten ontwikkelen ter bevordering van de sociale samenhang, start 2007	Gemeente Leerdam	structureel
1.5	Bevorderen van sociale samenhang opnemen in de prestatie afspraken met sWL	Gemeente Leerdam	2008
1.6	Stimuleren van buitenschoolse activiteiten die zijn gericht op sociale samenhang en deelname in de buurt.	Gemeente Leerdam	structureel
1.7	Ondersteunen van het initiatief 'Leerdam heeft Lef', met uren en middelen, onder andere voor de Werkgroep Maatschappelijke Stages.	Gemeente Leerdam	structureel
1.8	Steun bieden bij het oplossen van conflicten in de vorm van bijvoorbeeld Buurtbemiddeling, te beginnen in 2008	Gemeente Leerdam en sWL	2009
1.9	In de activiteiten ter bevordering van sociale samenhang thema's opnemen die gezond gedrag stimuleren, zoals "bewegen" en "gezond eten".	Gemeente Leerdam	2008

2. Meedoen

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
2.1	Inventariseren van achterstanden in Leerdam op het gebied van werk, inkomen, opleiding en emancipatie, met bijzondere aandacht voor allochtone ouderen. Inventariseren van bestaand beleid, ook in regionaal verband, ter bestrijding van deze achterstanden. Zo nodig aanvullende (lokale) maatregelen nemen.	Gemeente Leerdam	2008
2.2	In samenwerking met de RSD bevorderen dat de mogelijkheden die de wet werk en bijstand (WWB) en de wet sociale werkvoorziening (WSW) bieden ter bevordering van maatschappelijke participatie, ten volle worden benut. We denken daarbij onder andere aan de bijzondere bijstand (armoedebeleid RSD).	RSD	structureel
2.3	Allochtone ouderen en allochtonen zonder betaald werk, met een taalachterstand faciliteren om die taalachterstand tegen te gaan.	RSD	structureel
2.4	De RSD biedt aan uitkeringsgerechtigden die werk zoeken combinatietrajecten reïntegratie en inburgering aan	RSD	structureel
2.5	Faciliteren en activeren van de werkgroep Sociale Cohesie	Gemeente Leerdam	2008

3. Toegankelijkheid van de openbare ruimte; schoon, heel en veilig

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
3.1	Opstellen van het beleid ter "bestrijding van overlast door uitwerpselen van honden".	Gemeente Leerdam	2008
3.2	Ontwikkelen van een plan voor de herinrichting van de straten in het centrum, tussen Vlietskant en Westwal. De uitvoering start niet voor 2008, bij de herinrichting houden we rekening met mensen met een beperking.	Gemeente Leerdam	2009
3.3	Jaarlijkse schouw van de openbare ruimte in het centrum door (tenminste) de wijkraad en het gehandicaptenplatform op toegankelijkheid, schoon, heel en veilig	Gemeente Leerdam	structureel
3.4	Afspreken welke knelpunten uit de schouw worden afgehandeld en op welke termijn	Gemeente Leerdam	structureel
3.5	De schade van vernielingen aan gemeentelijk eigendommen zo snel mogelijk herstellen en voortzetten van het graffiti-beleid.	Gemeente Leerdam	structureel
3.6	Implementeren van het integraal handhaving-programma. Hierin staan de prioriteiten voor handhaving (uitstallingen).	Gemeente Leerdam	structureel
3.7	Drugoverlast aanpakken op plekken die we kennen.	Gemeente Leerdam	structureel

3.8	Het Politie Keurmerk Veilig Wonen toepassen bij nieuwbouw en bevorderen van de toepassing hiervan in de bestaande bouw.	Gemeente Leerdam	structureel
3.9	Samenwerken met de buurtbewoners om vernielingen te signaleren.	Gemeente Leerdam	structureel
3.10	Cameratoezicht invoeren op die plaatsen waar het het hardste nodig is. Om te beginnen is dit het station en omgeving, het industrieterrein en de directe omgeving van het centrum. Start 2008.	Gemeente Leerdam	2008
3.11	Onderzoek naar de aanpak van snelheidsovertredingen binnen de bebouwde kom	Gemeente Leerdam + politie	2009
3.12	Onderzoek naar de aanpak van onveilige verkeerssituaties bij scholen op het moment van halen en brengen	Gemeente Leerdam + politie	2009
3.13	Als een schouw daartoe aanleiding geeft wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot intensiever handhaven op foutparkeren	Gemeente Leerdam + politie	2009
3.14	Onderzoeken van de mogelijkheden tot integrale handhaving op obstakels op stoepen, leidend tot periodieke handhavingacties	Gemeente Leerdam	2009

3.5 Betrokken partijen

Gemeente, politie, St. Jeugd en Jongerenwerk Midden Holland, sWL, Gehandicapten Platform, wijkraden.

3.6 Prestatie indicatoren

Sociale samenhang

- o Gedurende het jaar is er in de wijken en kernen een gevarieerd aanbod aan activiteiten, voor jong en oud, voor allochtoon en autochtoon.
- o Er is een vorm van conflictbemiddeling georganiseerd.
- o In het centrum is een wijkraad actief
- o Het bevorderen van sociale samenhang is opgenomen in de prestatie afspraken met sWL
- o De implementatie van beleid c.q de uitvoering van activiteiten ter bevordering van sociale samenhang in de herstructureringswijk west vindt plaats.

Meedoen

- o Achterstanden op het gebied van werk, inkomen, opleiding en emancipatie zijn in beeld en eventuele maatregelen in aanvulling op bestaand beleid zijn vastgesteld.
- o De werkgroep sociale cohesie is actief

Toegankelijkheid van de openbare ruimte: schoon, heel en veilig

- o De jaarlijkse schouw van het centrum laat zien dat de toegankelijkheid en het niveau van 'schoon, heel en veilig' van het centrum verbetert.
- o De herinrichting van de straten tussen Vlietskant en Westwal in het centrum is gereed
- o Er vindt tenminste 1 maal per jaar een integrale handhavingactie in het centrum plaats.

HOOFDSTUK 4

PRESTATIEVELD 2: PREVENTIEVE VOORZIENINGEN VOOR JEUGDIGEN

Wettekst

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

Toelichting

Het prestatieveld 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden' gaat over de in een gemeente wonende jeugdigen – en in voorkomende gevallen hun ouders – bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval, zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden. Dit beleidsterrein geldt als aanvulling op in andere wetgeving, zoals de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) en de Leerplichtwet, vastgelegde taken.

4.1 Omschrijving

De vijf gemeentelijke taken:

1. Het geven van informatie en advies (afzonderlijk geregeld in prestatieveld 3)
2. Signaleren van problemen, waaronder coördinatie van signalerende instanties;
3. Toeleiding tot het zorgaanbod, zoals schoolmaatschappelijk werk, vroeg- en voorschoolse educatie of HALT-voorzieningen;
4. Licht-pedagogische hulp, zoals opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan en schoolmaatschappelijk werk;
5. Coördinatie van zorg, te weten het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg wanneer meerdere hulpsoorten nodig zijn voor ondersteuning van een jeugdige of gezin voor zover deze niet reeds onder de Wcpv (basistaken jeugdgezondheidszorg) is gebracht.

De gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden maken regionaal afspraken over de uitvoering van bovenstaande taken. Deze samenwerking heeft geleid tot een structureel aanbod van preventieve voorzieningen én een aantal projecten en methodieken die als pilot zijn uitgezet. Deze worden uitgevoerd door de regionale partners en na een vooraf gestelde periode geëvalueerd. Bij een evaluatie wordt bezien of de projecten en methoden structureel kunnen worden ingebed in de uitvoering van die partners. De pilots worden in dit hoofdstuk afzonderlijk aangegeven.

In het huidige Jeugdzorg centrum Gorinchem en omstreken kan men terecht voor nagenoeg alle diensten op het gebied van (jeugd)zorg, welzijn en onderwijs voor kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar, onder andere Jeugdbescherming, Jeugdhulpverlening, Jeugdmaatschappelijk werk, Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Ambulante begeleiding, Opvoedingsondersteuning en Leerplicht. Er zijn contacten met de integrale Jeugdgezondheidszorg van Rivas en de GGD.

De laatste ontwikkeling die op dit moment regionale aandacht heeft is het vormen van centra voor jeugd en gezin. Gemeenten moeten zorgen voor meer samenhang in het jeugdbeleid en een laagdrempelige voorziening waar ouders, jongeren en professionals terecht kunnen met al hun vragen over opvoeden en opgroeien.

4.2.1 Visie

De gemeenten willen met hun jeugdbeleid bereiken dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien in een stimulerende en veilige omgeving en kunnen uitgroeien tot volwassenen, die zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij, tot mensen die hun eigen keuzes kunnen maken en respectvol met elkaar kunnen omgaan. Het beleid is gericht op het voorkomen van problemen en

achterstanden. Speciale aandacht gaat uit naar die kinderen of jongeren die vanwege hun situatie niet kunnen voldoen aan de eisen die de maatschappij aan hen stelt.

In het Leerdamse jeugd beleid wordt dat als volgt geformuleerd: Het doel is een situatie waarin jongeren binnen zorgzame verbanden en in een veilige en prettige woon- en leefomgeving kunnen opgroeien. Jeugd moet voldoende kansen hebben en serieus worden genomen door ouderen, om zich op die manier te ontplooiën tot volwaardige en verantwoordelijke burgers binnen de cultureel zo pluriforme Nederlandse samenleving.

4.3 Doelstellingen

Hoofddoelstelling regio:

Het verder ontwikkelen van een samenhangend en effectief (regionaal) preventief jeugd beleid.

Aanvullende hoofddoelstelling gemeente Leerdam:

Het doel is een situatie waarin jongeren binnen zorgzame verbanden en in een veilige en prettige woon- en leefomgeving kunnen opgroeien. Jeugd moet voldoende kansen hebben en serieus worden genomen door ouderen, om zich op die manier te ontplooiën tot volwaardige en verantwoordelijke burgers binnen de cultureel zo pluriforme Nederlandse samenleving.

1. Zorgdragen voor aansluiting tussen gemeentelijk (regionaal) preventief jeugd beleid en provinciaal aangestuurde jeugdzorg.
2. Ouders ontvangen een op hen gericht samenhangend en afgestemd aanbod van opgroei- en opvoedondersteuning, individueel en groepsgericht. Dit gebeurt in een regionaal dekkend netwerk van locaties voor opvoedondersteuning
3. Verbetering van de aansluiting onderwijs-jeugdzorg.
4. Het terugdringen van jeugdcriminaliteit en kindermishandeling.
5. Inbedden Jeugdgezondheidszorg (JGZ) binnen het preventief jeugd beleid

4.4 Stand van zaken

De regionale aanpak

Het ontwikkelen en beschrijven van een regionale visie is het belangrijkste item. Het ontwikkelen van Centra voor Jeugd- en Gezin vormt hierbij een goed aanknopingspunt. Hieronder wordt op de verschillende onderdelen van het preventief jeugd beleid de actuele stand van zaken in de regio weergegeven. Aansluitend worden de belangrijkste regionale knelpunten weergegeven.

1. Aansluiting preventief jeugd beleid - jeugdzorg

Convenant

Op 24 maart 2005 hebben de gemeenten uit de Alblasserwaard / Vijfheerenlanden en de provincie Zuid-Holland in het kader van de Wet op de jeugdzorg, een convenant "aansluiting jeugd beleid en jeugdzorg" gesloten. Speerpunten zijn:

- de versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning verbetering van de aansluiting onderwijs – jeugdzorg (in het bijzonder het voorkomen van schooluitval)
- de aanpak van jeugdcriminaliteit / kindermishandeling.

Voor het uitvoeren van de afspraken tussen de provincie en de gemeenten in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden stelt de provincie budget beschikbaar via de Regionale Agenda samenleving (RAS).

2. Versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning

- a. De gemeenten hebben een regionaal dekkend netwerk opvoedingsondersteuning gerealiseerd door middel van het aanbieden van oudercursussen en opvoedingsondersteunende huisbezoeken. Hierover zijn afspraken gemaakt met de thuiszorginstelling (Rivas Zorggroep) en de GGD Zuid-Holland Zuid. De activiteiten worden gefinancierd vanuit de maatwerkpakketten van de jeugdgezondheidszorg. Beter zicht hebben op de organisatie, uitvoering en resultaten van de themabijeenkomsten en oudercursussen door GGD Zuid-Holland Zuid en Rivas (jeugdgezondheidszorg inclusief opvoedbureau, maatschappelijk werk en gezondheidsservice) was gewenst. Daarom heeft het expertisecentrum voor Jeugd, Samenleving en Opvoeding (JSO) met vertegenwoordigers van de GGD Zuid-Holland Zuid en Rivas Zorggroep op verzoek van de gemeenten een onderzoek gedaan.⁴

De conclusies uit dit onderzoek:

- De registratie van deze bijeenkomsten moet beter. Het moet duidelijk worden onder welke noemer een medewerker bijeenkomsten organiseert gelet op de financieringsbron en gelet op het feit dat de afstemming in het aanbod beter kan.
- Het open aanbod van Rivas gezondheidsservice trekt minder deelnemers dan het vraaggerichte aanbod aan groepen (Rivas maatwerk, GGD plus en opvoedbureau). Over de bijeenkomsten van RIVAS gezondheidsservice zijn verder geen specifieke registratiegegevens aanwezig. JSO beziet de verbetermogelijkheden.

b. Regionaal Opvoedbureau

In 2005 is gestart met een regionaal opvoedbureau. Ook deze activiteit wordt, naast een driejarige bijdrage van de provincie Zuid-Holland, gefinancierd vanuit de maatwerkpakketten van de jeugdgezondheidszorg en voor een deel uit de uitkering preventief jeugdbeleid die gemeenten ontvangen. Het opvoedbureau biedt licht pedagogische hulp aan ouders van kinderen van 0 tot 18 jaar met opvoedingsvragen. Uitgangspunt is dat de hulp zo laagdrempelig mogelijk is. Er wordt gewerkt vanuit de vraag van ouders, kortdurend en zonder wachtlijsten. Het advies bestaat uit maximaal zes gesprekken. Er worden op vier plaatsen in de regio spreekuren gehouden, te weten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam en Streefkerk. Daarnaast biedt het regionale opvoedbureau:

- een mobiel spreekuur met pedagogische huisbezoeken aan ouders voor wie het spreekuur niet gemakkelijk bereikbaar is;
- telefonisch advies als aanvulling op het spreekuur en de pedagogische huisbezoeken;
- groepsgerichte activiteiten voor ouders in risicovolle situaties;
- consultatie aan intermediairen (werkers in de kinderopvang, peuterspeelzaal, leerkrachten);
- pedagogisch advies op plaatsen waar ouders al komen (koffieochtenden van de peuterspeelzalen, ouderkamers, buurthuizen enz.);
- voorlichting en thema-avonden op basisscholen en op het voortgezet onderwijs.

c. Gezinscoach (pilot project)

In de gemeente Gorinchem wordt de coördinatie van zorg gerealiseerd door de inzet van de gezinscoach in de hele regio. Deze, door de provincie gefinancierde, pilot 'gezinscoach'

---

⁴ Naast RIVAS/GGD zijn er meer aanbieders, zoals Rivas schoolmaatschappelijk werk, stichting MEE en Arkelstad. Deze zijn in het onderzoek niet meegenomen. De gemeenten zullen de mogelijkheden benutten om meer te sturen op deze afstemming en op het aanbod.

heeft als doel bij multi-probleem gezinnen de zorg zodanig te regelen, dat zo min mogelijk hulpverleners binnen een gezin werkzaam zijn. In plaats daarvan worden generalisten ingezet die op de achtergrond worden ondersteund door een multidisciplinair team.

- d. Reset- samenwerken aan perspectief' Begeleiding risicogezinnen (Pilotproject)
Rivas Zorggroep is met een financiering van de provincie Zuid-Holland gestart met het project 'Reset; samenwerken aan perspectief'. In het project worden risicogezinnen begeleid. Gezinnen worden in praktische zin ondersteund door gespecialiseerde gezinsverzorging.
  - e. Stevig ouderschap (project)
Regionaal hebben negen gemeenten afgesproken om een gedeelte van de uitkering 'Preventief Jeugdbeleid, die is gekoppeld aan de specifieke uitkering 0-4 jarigen jeugdgezondheidszorg, te besteden aan het programma 'Stevig Ouderschap', een effectief bewezen methode voor opvoedingsondersteuning voor ouders met jonge kinderen.
- 3. Verbetering van de aansluiting onderwijs – jeugdzorg, in het bijzonder het voorkomen van schooluitval**
- a. Voorschoolse periode
In het convenant hebben de gemeenten en de provincie afgesproken dat er aandacht moet zijn voor het signaleren van problemen in de voorschoolse periode (0-4 jaar). Dit wordt nagestreefd door structureel overleg te organiseren tussen het consultatiebureau (incl. opvoedbureau), de peuterspeelzalen en de kinderopvang. Alle gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden hebben de insteek om door inzet van het jgz-maatwerk (0-4 jarigen) een lokaal voorschools MD team te vormen. Dit beleidsspeerpunt wordt op lokaal niveau verder vormgegeven. In een aantal gemeenten functioneert er inmiddels een signaleringsnetwerk.
  - b. Multidisciplinaire teams (md-teams)
In de regio Alblasserwaard & Vijfheerenlanden zijn er 58 basisscholen. Naast de zorgstructuur binnen de basisscholen zijn er lokale (Nieuw-Lekkerland) of regionale multidisciplinaire teams aanwezig. De gemeenten Giessenlanden, Leerdam, Liesveld, Zederik en Gorinchem maken binnen het samenwerkingsverband gebruik van een regionaal md- team.
  - c. Zorgloket
De meeste VO scholen hebben een eigen zorgadviesteam (ZAT). Daarnaast zijn de 13⁵ VO scholen in het samenwerkingsverband 41.1 aangesloten bij het zorgloket (een bovenschools md-team). Het zorgloket is een bovenschoolse zorgstructuur voor risicoleerlingen in het voortgezet onderwijs. De kosten die samenhangen met deze bovenschoolse zorgstructuur worden gezamenlijk gedragen. De gemeenten betalen op declaratiebasis aan de gemeente Gorinchem een bedrag per bij het zorgloket aangemelde leerling.
  - d. Bureau Leerplicht en voortijdig Schoolverlaten
De uitvoering van de leerplichttaak gebeurt op basis van samenwerking binnen twee leerplichtbureaus, te weten het Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten voor Leerdam, Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam als onderdeel van het Bureau Leerplicht Drechtsteden. De gemeenten Giessenlanden, Graafstroom, Nieuw-Lekkerland en Zederik

---

⁵ van de 17 scholen voor voortgezet onderwijs in de regio Alblasserwaard & Vijfheerenlanden

vormen eveneens een leerplichtbureau met een gezamenlijke consultant. De gemeente Liesveld voert de leerplichttaak weliswaar zelfstandig uit, maar heeft de administratie afgestemd op regio.

e. Rebound voorziening (project)

De gemeente Gorinchem heeft het initiatief genomen voor de opzet van een rebound voorziening voor zorgleerlingen uit de regio AV, waarin jongeren hulp, ondersteuning en onderwijs wordt gegeven. De Rebound is voorlopig gerealiseerd in Leerdam. Na een time-out periode keert ongeveer 65% van de leerlingen terug in het reguliere onderwijs, een deel gaat naar het speciaal onderwijs (cluster 4 onderwijs, voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen) en er gaan ook leerlingen naar een intensief zorgtraject. Vanwege de enorme behoefte aan een time-out voorziening is er vanaf 1 januari 2007 gestart met een tweede groep op dezelfde locatie.

MBO leerlingen kunnen sinds september 2007 ook instromen (locatie Da Vincicollege te Gorinchem)

4. **De aanpak van jeugdcriminaliteit / kindermishandeling**

a. Jeugdpreventieteam (JPT)

De gemeenten en de provincie investeren in de preventie van jeugdcriminaliteit middels de methode Jeugd Preventie Team (JPT). De doelstelling van het JPT is *het vroegtijdig signaleren van probleemgedrag bij jongeren en het daarop aanbieden van een preventief (vrijwillig) aanbod*. Dit vanuit het idee dat probleemgedrag vaak vooraf gaat aan delictgedrag. Een jongere kan worden aangemeld bij het JPT door de politie en de zorgnetwerken. Het hulpaanbod van het JPT is kort en intensief, een traject duurt maximaal 3 maanden. Het JPT wordt gefinancierd door de provincie, de politie en de gemeenten. De gemeenten hebben de organisatie en financiering ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Zuid-Holland Zuid. Hiermee is een structurele basis ontstaan voor het JPT.

b. Preventieproject HALT

De gemeenten subsidiëren structureel het preventieproject HALT dat ten doel heeft herhaling van lichte delicten onder jongeren te voorkomen. Dit project heeft ook een taak in het kader van de bestrijding van schooluitval en voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Met het opmaken van een proces-verbaal wegens relatief verzuim kan in plaats van een geldboete worden gekozen voor een HALT-afdoening.

c. Driemensschappen

De gemeenten nemen deel aan de werkgroep politie-gemeenten Alblasserwaard & Vijfheerenlanden. De overige deelnemers zijn de politie Zuid-Holland Zuid, het JPT, Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland en de provinciale steunfunctie PJ Partners. De werkgroep houdt zich zeer actief bezig met de uitwerking van de intentieverklaring regionaal jeugdbeleid district II (regio Alblasserwaard & Vijfheerenlanden). In 2004 is de regio gestart met de inzet van de zgn. 'driemensschappen'. Het betreft een samenwerkingsverband tussen politie, gemeenten en jongerenwerk. De driemensschappen zijn in de hele regio werkzaam en hebben als doel te komen tot het verbeteren van de sociale veiligheid en leefbaarheid (zie ook prestatieveld 1). De driemensschappen hebben in de uitvoering direct contact met buurtbewoners en de jongeren over dit onderwerp. In dat kader is in 2006 gestart met het overlastregistratiesysteem 'Jongeren in Beeld' (JIB).

d. Jeugd- en sociale veiligheid (project)

De gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden hebben met inzet van middelen uit de Regionale Agenda Samenleving Alblasserwaard en Vijfheerenlanden 2006-2008 besloten in gezamenlijkheid de problematiek rondom jeugd en overlast aan te pakken in het project Jeugd en sociale veiligheid.

Van belang is dat er een samenhang ontstaat in de aanpak van jeugdproblematiek tussen de jeugd, het jongerenwerk, de AV-gemeenten, de politie en de buurt.

Het driemensschap van politiefunctionaris, gemeenteambtenaar en jongerenwerker dat in alle gemeenten actief is heeft een centrale rol in de aanpak.

e. 'Ouders van Tegendraadse Jeugd' (Pilot-project)

Vanuit de gesignaleerde behoeften van ouders aan ondersteuning is binnen de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden in Hardinxveld-Giessendam voorzichtig begonnen met het traject 'Ouders van Tegendraadse jeugd'. Ouders van Tegendraadse jeugd is gericht op ouders van jeugdigen (8-16 jaar) met (een verhoogd risico op) strafbaar gedrag (ketenaanpak).

Acties:

- Besluiten of het project Tegendraadse Jeugd in de regio wordt ingezet

5. Overige regionale activiteiten:

Integrale Jeugdgezondheidszorg

In de preventieve voorzieningen voor jeugdigen en hun ouders ligt een directe relatie met de collectieve preventie jeugdgezondheidszorg. De GGD Zuid-Holland Zuid heeft daarin (gelet op de overgedragen taken door de gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling Zuid-Holland Zuid) een belangrijke rol. In Zuid-Holland Zuid-verband worden gezondheidsbeleiditemen regionaal voorbereid. De directe raakvlakken met preventief beleid gericht op jeugd en gezin zijn de jeugdgezondheidsmonitor, psychosociale problemen bij jeugdigen, verslavingspreventie en het integrale beleid (0-19 jaar) voor de jeugdgezondheidszorg.

Knelpunten

- De regionale visie en afspraken moeten worden verankerd, zodat de regionale regie daadkrachtiger kan worden.
- De beschikbare middelen per gemeente zijn beperkt. De actiepunten dienen zoveel als mogelijk binnen bestaande budgetten te worden uitgevoerd.
- De uitvoering van het Jeugdbeleid is op dit moment erg kwetsbaar, omdat een groot deel van de activiteiten bestaat uit projecten en dus (financieel) eindig zijn.

Regionale activiteiten

<p>1. Aansluiten preventief jeugdbeleid – Jeugdzorg</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitvoeren van actiepunten uit het convenant • vaststellen regiovisie op preventief jeugdbeleid • opnemen van regiovisie in het convenant met de provincie • Versterken van contacten met bureau Jeugdzorg in de regio (o.a. deelname netwerken) 	<p>In 2008 nieuw convenant 2008 2008 Vanaf 2007</p>
<p>2. Versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning</p> <ul style="list-style-type: none"> • De totstandkoming van <u>Centra voor Jeugd en Gezin</u> in de regio wordt voorbereid. • De gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden geven de uitvoerders opdracht te registreren en het aanbod af te stemmen. Het betreft het aanbod van Rivas Zorggroep (jgz, mw, gezondheidsservice en opvoedbureau), stichting MEE, GGD Zuid-Holland Zuid en JSO (aanbod specifieke groepen zoals in HaGi en Nieuw-Lekkerland). Dit wordt vastgelegd in een nieuw convenant Jeugdgezondheidszorg. • Continueren van afspraken die gemaakt zijn met de GGD Zuid-Holland Zuid en Rivas Zorggroep over het registreren van het aantal bijeenkomsten en de deelnemers daaraan. • Het opvoedbureau moet meer aandacht aan pubers geven. • Jaarlijks agenda vaststellen in (Alblasserwaard en Vijfheerenlanden) overleg jeugdbeleid. Een goede afstemming met JGZ is noodzakelijk. • Het aanbod opvoed- en opgroei-ondersteuning is bekend gemaakt bij verwijzers en de werkers in de genoemde instellingen. Men is alert op vragen. Vragen worden centraal verzameld en doorgeleid naar aanbieders, zodat een samengesteld passend aanbod kan worden gedaan. Het aanbod is met name gericht op groepsaanpak. • (Regio) Gemeenten beginnen de discussie over 'Digitale informatie verstrekking en/of hulpverlening' via internet aan ouders en jongeren 	<p>Vanaf 2007</p> <p>Vanaf 2007</p> <p>Vanaf 2007</p> <p>Vanaf 2007</p> <p>Jaarlijks</p> <p>Vanaf 2007 en jaarlijks</p> <p>2008-2010</p>
<p>2b Regionaal opvoedbureau Er vindt jaarlijks een evaluatie van de opvoedbureaus plaats. De uitkomsten worden besproken met partners en zonodig wordt (regionaal) beleid bijgesteld.</p>	<p>Jaarlijks bijstellen</p>
<p>2c Gezinscoach De pilot gezinscoach loopt tot en met 2008. Over een vervolg, evt. als structureel onderdeel van de jeugdzorg, wordt dan regionaal besproken.</p>	<p>2008 en later</p>
<p>2d Reset (project) Na de evaluatie bepalen wat en of er een rol kan zijn van de AV/gemeenten</p>	<p>Vanaf 2008</p>
<p>2f Stevig ouderschap</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het project Stevig ouderschap wordt tussentijds (medio 2008) geëvalueerd en betrokken in een brede beoordeling van de 	<p>2008</p>

<p>totale producten van Rivas Zorggroep die met inzet van de middelen voor het maatwerk jeugdgezondheidszorg tot stand worden gebracht. Het zal moeten leiden tot een gerichte keuze van inzet van het jgz-maatwerk voor preventieve opvoed- en opgroeivoorzieningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionaal is afgesproken om de folder over stevig ouderschap aan ouders mee te geven op het moment dat zij aangifte komen doen van hun kind op het gemeentehuis bij de afdeling burgerzaken. Het programma is gestart op 1 april 2007 en loopt tot en met het jaar 2008. • Bij de evaluatie wordt betrokken of de methode van werving goed is en men daarmee de doelgroep bereikt die men vooraf had willen bereiken. 	<p>Vanaf 2007</p> <p>Vanaf 2008</p>
<p>3. Verbetering van de aansluiting onderwijs – jeugdzorg, in het bijzonder het voorkomen van schooluitval</p> <p>a. Voorschoolse periode</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de hele regio komen er signaleringsnetwerken (0-4 jaar). <p>b. Multidisciplinaire teams (MD Teams)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gestreefd wordt in de regio een dekkend aanbod van md-teams voor het basisonderwijs (lokaal of regionaal) te realiseren (afhankelijk van de scholen uit Onderwijsachterstandenbeleid). <p>c. Zorgloket</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks worden de Zorgadviesteams (ook de bovenschoolse zorgstructuur) geëvalueerd. <p>d. Bureau Leerplicht en Voortijdig schoolverlaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt nadere afstemming gezocht met de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie in de gezamenlijke aanpak van de bestrijding van het voortijdig schoolverlaten en de vermindering van het aantal schoolverlaters zonder startkwalificatie. <p>e. Reboundvoorziening (project)</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden hebben de ontwikkeling van deze Rebound voorziening ondersteund en deze opgenomen als doel voor de inzet van middelen in de regionale agenda samenleving 2006-2008. In die tijd bekijken hoe de inbedding regulier gestalte gaat krijgen. 	<p>Vanaf 2007 tot 2011</p>
<p>4. De aanpak van jeugdcriminaliteit / kindermishandeling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten van de methode JPT • Voortzetten deelname Preventieproject HALT • De functie van de driemensschappen zal in de toekomst worden versterkt door de uitbreiding van het lokale netwerk van zorgaanbieders (koppeling prestatieveld OGGZ). • De status van het driemensschap moet binnen de politieorganisatie en de gemeenten duidelijker worden door profilering en het nut van deze samenwerkingsverbanden. • Evaluatie driemensschappen en JIB systeem • Gezamenlijke aanpak jeugdproblematiek doorvoeren en 	<p>Vanaf 2007</p> <p>Vanaf 2008</p> <p>2008</p>

gezamenlijk leren van deze, steeds nieuwe, aanpak en ontwikkelingen op dit gebied. • Besluiten of het project Tegendraadse Jeugd in de regio wordt ingezet	Vanaf 2007 2007
5. Overige regionale activiteiten: • Afstemming (preventief) jeugdbeleid en integrale jeugdgezondheidszorg • Knelpunten (regionaal) bespreekbaar maken en proberen op te lossen	Doorlopend

Lokaal beleid

Binnen het jeugdbeleid is veel regionaal geregeld, zowel in beleid en afstemming als in de uitvoering. Daarom is het lokale beleid niet los te zien van het regionale. De Leerdamse Jeugdnota loopt van 2005 t/m 2010. Dit beleid is niet statisch, maar flexibel. De Gemeenteraad wordt jaarlijks geïnformeerd over de stand van zaken. De nota is gericht op: Jeugdparticipatie en informatie; Jeugd en Veiligheid, Jeugd en (gezondheids)zorg en het voorkomen van achterstanden; Jeugd en Vrije Tijd en Jeugd en Voorschoolse activiteiten Kinderopvang. De nota betreft alle jeugd van 0 – 23 jaar.

Het College heeft aangegeven de speerpunten uit de Jeugdnota van belang te vinden. Het college wil bovendien dat kansarme jongeren moeten bewegen, drugs- overlast tegen gegaan moet worden, ouders betrokken vaker worden, achterstanden moeten worden bestreden, er moet voldoende en goed onderwijs worden geboden. Multidisciplinaire teams moeten worden gestimuleerd (Netwerk 12+, md-teams), en ook in het gezondheidsbeleid wordt o.a. aandacht geschonken aan overgewicht, psychosociale problematiek. Met de schoolbesturen worden afspraken gemaakt over de Lokaal Educatieve agenda en elkaars verantwoordelijkheden. Het in stand houden van de 3mensschap politie/jongerenwerk/gemeente met het daarbij behorend Jongeren in Beeldsysteem zijn o.a. nodig om schooluitval en verder afglijden te voorkomen. Ook wil het college dat alle Leerdamse kinderen van 2 ½ tot 19 jaar gebruik kunnen maken van onderwijsvoorzieningen in Leerdam of in de regio. Verder wil het College dat 70% van de doelgroep peuters in Leerdam een peuterspeelzaal bezoeken.

Aandachtspunten/uitgangspunten

1. Jeugdbeleid is veel omvattend. Van veiligheid tot zorg, opvoeden en overlast, van wipkip tot hanghok. De Gemeente heeft hierover de regie en wil deze nemen. De afstemming tussen diverse partijen die werken binnen het beleidsterrein Jeugd” blijft constante aandacht houden.
2. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor hun kind. Daarom moeten ouders meer betrokken worden bij zorgen rondom ‘hun kind’ . Dit zowel preventief (om problemen te voorkomen) als bij daadwerkelijk hulp (kunnen) bieden als er problemen zijn. Als jongeren zich niet gedragen, moeten ouders dit weten. De mate van ‘bemoeizorg’ door de gemeente is een constante afweging.
3. Jeugdparticipatie: Het blijft moeilijk om jongeren bij beleid te betrekken als er niets in het vooruitzicht gesteld wordt. Jongeren verwachten ‘boter bij de vis’. Aandachtspunt blijft jongeren niet alleen als ‘decorum’ te zien bij gelegenheden, maar daadwerkelijk in hen geïnteresseerd te zijn.
4. Jongereninformatie: De website (internet) moet vaker gebruikt worden. Er is nauwelijks specifiek lokale (digitale) jongereninformatie.
5. Driemensschap: De afstemming tussen jongerenwerk, politie en gemeente verloopt over het algemeen goed. Moeilijker is het om externe partners de status van het 3mensschap duidelijk te maken. Bij Jeugdoverlast:: automatisch ook richting 3mensschap!

6. Oplossen van Jeugdoverlast. Er is beleid, er zijn instrumenten, maar het doorpakken en oplossen van deze problematiek is in ontwikkeling. Nieuwe impulsen zijn welkom.
7. We hebben allerlei instellingen die zich bezighouden op het gebied van Jeugdzorg: Consultatiebureau, Jeugd- en schoolmaatschappelijk werk, opvoedbureau en dergelijke. Ook zijn er vele projecten. Er moet een plek komen waar jeugd en ouders naar toe kunnen met opvoedingsvragen en problemen.
8. Het (nieuwe) jongerencentrum moet voor verschillende subculturen jongeren in Leerdam aantrekkelijk zijn.
9. De doelgroep (achterstands) peuters moet vaker de peuterspeelzaal bezoeken.

Acties en globale planning (aanvullend op alle regionale activiteiten)

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
1.	De gemeente zorgt voor regie en afstemming.	Gemeente Leerdam + partners	structureel
2.	Ouders worden vaker betrokken bij (problemen) signalen	Gemeente Leerdam + partners	structureel
3.	Jeugd wordt betrokken als dit noodzakelijk is (bijv. bij Rootz)	Gemeente Leerdam	structureel
4.	Lokale (digitale) jeugdinformatie wordt vormgegeven.	Gemeente Leerdam	Tegelijk met Centrum voor Jeugd en Gezin
5.	Er wordt voor publiciteit over het 3mensschap gezorgd.	Gemeente Leerdam, Politie, Jongerenwerk	Vanaf 2007
6.	We zoeken naar nieuwe instrumenten ter bestrijding van Jeugdoverlast (alternatieven voor jeugd)	Gemeente Leerdam + partners	Vanaf 2007
7.	Ontwikkelen van een lokaal Centrum voor Jeugd- en Gezin (combineren met de functie van de Netwerken)	Gemeente Leerdam + partners	2008
8.	Inzetten op vraaggerichte activiteiten en educatieve activiteiten. Jongeren worden betrokken	Gemeente Leerdam + partners	2008
9.	Onderzocht wordt of locatie uitbreiding Peuterwerk mogelijk is	Gemeente Leerdam + St. Peuterwerk	2008

4.5 Betrokken partijen

GGD Zuid-Holland Zuid, Rivas zorggroep, Samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs

JPT Zuid-Holland, Politie Zuid-Holland Zuid, (ambulant) jongerenwerk, lokaal georganiseerd st. Jeugd en jongerenwerk Midden-Holland, JSO, Buro HALT Zuid-Holland Zuid, Bureaus voor leerplicht en voortijdig schoolverlaten, Bureau Jeugdzorg, Jeugdzorgcentrum Gorinchem e.o., Provincie Zuid-Holland

4.6 Prestatie-indicatoren

- o De afspraken uit het afgesloten convenant provincie-regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden 2008-2011 zijn daadwerkelijk uitgevoerd (evaluatie).
- o De regionale visie en afspraken over het Jeugdbeleid zijn vastgelegd. Afsproken is hoe de regionale regie vorm krijgt.
- o Er is een plan van aanpak voor een centrum voor Jeugd en Gezin voor de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden in 2008

- Er is een integraal JGZ convenant, waarbij ook de geldstromen inzichtelijk gemaakt zijn.
- Er is een opdracht aan de GGD Zuid-Holland Zuid (en andere partners) voor een samenhangend aanbod in opvoed- en opgroeiondersteuning van regionaal werkzame instellingen in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.
- Er is één aanbod voor opvoed- en opgroeiondersteunende activiteiten in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden van de regionaal werkzame instellingen.

HOOFDSTUK 5

PRESTATIEVELD 3: INFORMATIE, ADVIES EN CLIËNTONDERSTEUNING

Wettekst

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

Toelichting

Dit prestatieveld, het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning, heeft zowel een algemene als een individuele component. Met 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Het is wenselijk dat de gemeente zich daarbij laat leiden door de 'één loket gedachte': een burger dient zich in principe niet vaker dan één maal tot de gemeente behoeven te wenden om over het gehele scala van voorzieningen de nodige informatie te verkrijgen. Daarbij dient de gemeente zich niet te beperken tot die voorzieningen waar zij zelf 'over gaat', maar ook informatie te geven over relevante aanpalende terreinen, zoals zorg en wonen.

Onder 'cliëntondersteuning' wordt verstaan de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning heeft tot doel de regie van de cliënt (en zijn omgeving) te versterken ten einde de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen. Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen.

5.1 Omschrijving

De informatie- en adviesfunctie t.a.v. zorg- en welzijnsvoorzieningen (de loketfunctie) is bij de verschillende gemeenten in de regio Alblasserwaard & Vijfheerenlanden, vanuit historisch gegroeide situaties, verschillend vormgegeven. Aan de kant van de aanbieders op het gebied van wonen, zorg en welzijn is het aanbod veelal (sub)regionaal georganiseerd. Door de sociale samenhang in de regio Alblasserwaard & Vijfheerenlanden zoeken cliënten een passend aanbod binnen de regio.

5.2 Visie

De vraag van de klant is altijd vertrekpunt van de dienstverlening. De deskundigheid van de mensen die informatie en advies geven is er op gericht om:

1. de vraag van de klant te verhelderen
2. vanuit de vraag te adviseren over de juiste oplossing.

De klant centraal betekent voor de informatie- en adviesfunctie ook dat deze laagdrempelig en goed toegankelijk georganiseerd is met als uitgangspunten:

- een snelle, efficiënte afhandeling van de vragen;

- dat de dienstverlening zo is georganiseerd dat deze snel en transparant verloopt;
- dat de eigen verantwoordelijkheid van de klant tot uitdrukking komt.

De dienstverlening ten aanzien van de informatie- en adviesfunctie sluit aan bij de behoefte van de klant aan ondersteuning bij het zoeken van een oplossing. Dit betekent dat burgers zo goed mogelijk in staat moeten worden gesteld om zelf hun informatie te verkrijgen die zij nodig hebben om hun probleem op te lossen. Klanten worden zonedig extra ondersteund in het realiseren van de oplossing (cliëntbegeleiding).

Tenslotte is in de visie van onze gemeente de keuzevrijheid van klanten van groot belang. Burgers moeten kunnen rekenen op een onafhankelijk, objectief advies over de mogelijkheden van diensten en voorzieningen.

5.3 Doelstelling

Bij de inrichting van het lokaal loket is gekozen voor een brede benadering (zie ook onder paragraaf 6.3 onder ketensamenwerking). De medewerker aan het loket geeft informatie en advies aan een brede doelgroep. Ook vindt er vraagverheldering plaats, d.w.z. burgers die een vraag hebben en op zoek zijn naar het juiste aanbod worden geholpen. Daarbij worden in het loket ook de activiteiten die nodig zijn om (toegang tot) bepaald aanbod te verkrijgen uitgevoerd/ in gang gezet, zoals het innemen van aanvragen en het waar mogelijk opstellen van indicatie(adviezen) en zo nodig het begeleiden van de cliënt m.b.t. de aanvraagprocedures.

Belangrijk hierin is de nauwe samenwerking met de regionale uitvoeringsorganisatie (de back office waar indicatiebesluiten worden genomen, beschikkingen worden afgegeven en de realisatie in gang wordt gezet), maar ook de samenwerking met andere aanbieders/back-offices op het gebied van welzijnsvoorzieningen, wonen en AWBZ-zorg.

De **doelstelling** voor de komende jaren is om met onze dienstverlening snel en adequaat in te spelen op vragen op het gebied van wonen, zorg en welzijn van de inwoners van onze gemeente. Centraal zal staan de brede dienstverlening vanuit het loket c.q. de front-office en de samenwerking met de ketenpartners. Klanttevredenheid en de kwaliteit van onze klantcontacten zijn hierbij belangrijk.

5.4.1 Stand van zaken

Regionaal en lokaal beleid

Wmo-loket

In het beleidsplan 2007 is gekozen voor het vormgeven van een wmo-loket in de vorm van een regelloket. Het regelloket biedt de meeste optimale vorm van dienstverlening aan de burgers. In het regelloket wordt informatie en advies geboden aan een brede doelgroep. Ook vindt er vraagverheldering plaats, d.w.z. burgers die een vraag hebben en op zoek zijn naar het juiste aanbod worden geholpen. Daarbij worden in het regelloket ook de activiteiten die nodig zijn om (toegang tot) bepaald aanbod te verkrijgen uitgevoerd/ in gang gezet, zoals het innemen van aanvragen en het (beperkt) stellen van indicatie(adviezen) en zo nodig het begeleiden van de cliënt m.b.t. de aanvraagprocedures. In het loket staan klantgerichtheid en snelheid van handelen voorop. Wat snel in het loket kan worden afgehandeld vindt daar plaats. Het aantal overdrachtsmomenten wordt zoveel mogelijk beperkt.

Belangrijk is de nauwe samenwerking met de regionale uitvoeringsorganisatie, als gemeentelijke back-office (waar indicatiebesluiten /WVG worden genomen en de realisatie in gang wordt gezet), maar ook de samenwerking met andere aanbieders/back-offices op het gebied van welzijnsvoorzieningen, wonen en AWBZ-zorg.

Mede in het licht van het zoveel mogelijk uitstellen of voorkomen van individuele aanspraken is deze functie van het loket van belang voor de gemeente. Daarnaast levert het regelloket

belangrijke managementinformatie op over de vraag naar en het gebruik van voorzieningen die gebruikt kan worden bij het formuleren van beleid.

Ook vanuit klantperspectief wordt het regelloket als meest optimale variant van een loket gezien: Het biedt burgers een plek waar integraal en onafhankelijk informatie en advies wordt geboden. Op basis van deze afwegingen hebben de gemeenten van de regio Alblasserwaard & Vijfheerenlanden, voor zover zij deze diensten nog niet hebben, ervoor gekozen om de diensten van een regelloket voor de inwoners te gaan realiseren. In het vervolg wordt verder gesproken over het Wmo-loket.

Vanaf 1 januari 2007 is vervolgens een wmo-loket (1,29 formatieplaats) ingericht in het stadskantoor. Het loket werkt nauw samen met de regionale uitvoeringsorganisatie, gevestigd in de gemeente Giessenlanden. Deze uitvoeringsorganisatie werkt ten behoeve van zeven samenwerkende gemeenten in de Alblasserwaard Vijfheerenlanden (Leerdam, Giessenlanden, Hardinxveld-Giessendam, Liesveld, Nieuw-Lekkerland, Zederik en Graafstroom). Het loket en de uitvoeringsorganisatie zijn ingericht aan de hand van het bedrijfsplan zoals dat in 2006 is opgesteld door adviesbureau BMC.

De eerste helft van 2007 stond in het teken van de implementatie van het loket (automatisering, deskundigheidsontwikkeling, inregelen werkprocessen, afstemming front- en backoffice, werken met de beslisboom, ontwikkelen managementrapportages).

Gebleken is dat de theorie van het bedrijfsplan in de praktijk soms weerbarstiger is. Vandaar dat is besloten om in de tweede helft van 2007 e.e.a. te monitoren. Dit kan leiden tot aanpassing van de huidige werkwijze. De resultaten van deze evaluatie zijn ten tijde van het ontwikkelen van dit beleidsplan nog niet beschikbaar. Op grond van deze evaluatie kan het beleid ten aanzien van het loket en de uitvoeringsorganisatie verder worden aangescherpt.

Vooruitlopend op genoemde evaluatie zijn bij de realisatie van het wmo-loket en de back-office diverse knelpunten naar voren gekomen. De knelpunten op de korte termijn (1 tot 6 maanden) hebben ondermeer betrekking op de verdere invoering van de geautomatiseerde systemen, het verder inregelen van de managementrapportages en het optimaliseren van de werkprocessen. De aandachtspunten voor de middellange termijn (één tot drie jaar) hebben betrekking op het invoeren en gaan werken met het digitale zorgloket, de 'sociale kaart', het benutten van resultaten van de benchmark onderzoeken (waaronder het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek) ondermeer voor sturing en bijsturing en het waar mogelijk ontwikkelen van nieuwe vormen van ketensamenwerking in het loket.

Lokaal beleid

Collegeprogramma 2006-2010

In het hoofdstuk sociaal beleid is aangegeven dat wij willen bereiken dat ouderen weten waar zij terecht kunnen voor voorzieningen of bij problemen op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Binnen ons beleid hebben we daarbij aandacht voor de positie van (allochtone) ouderen. Het Wmo-loket geeft hier in belangrijke mate invulling aan. Over de opzet van het wmo-loket is overlegd met vertegenwoordigers van (allochtone) ouderen. Het loket is onder andere bedoeld om (allochtone) ouderen wegwijs te maken en om adequaat in te spelen op hulpvragen.

Het beleid en de actiepunten die verband houden met informatie, advies en cliëntondersteuning staan in de programmabegroting in de hoofdstukken 1.3 Publiek: burgers & voorzieningen en 1.5 Samenleving: Zorg.

De resultaten van het evaluatie-onderzoek naar de uitvoering van het bedrijfsplan zijn eind 2007/begin 2008 beschikbaar. Dan wordt ook bekeken of de berekende formatie voor het loket voldoet.

Hieronder volgen een aantal onderwerpen die aandacht vragen. Deze onderwerpen passen binnen het collegeprogramma. Het gaat om verbetering van informatieverstrekking, cliëntondersteuning, ketensamenwerking en signalerend huisbezoek 75+.

Informatieverstrekking

Gedurende de looptijd van dit beleidsplan zal informatieverstrekking een belangrijk aandachtspunt blijven. Vanuit de zorgvragerstafel Leerdam en de burgers (vanuit de wijken- en dorpentocht) is aangegeven dat de gemeentepagina van Kontakt het aangewezen medium is om burgers te informeren.

Cliëntondersteuning

Kwetsbare burgers kunnen ondersteuning nodig hebben om hun probleem of vraag te kunnen verwoorden, de mogelijke oplossingen op een rijtje te zetten en/of een keuze te maken uit alle mogelijkheden.

Met goede, tijdige en kortdurende cliëntondersteuning kan voorkomen worden dat kwetsbare burgers 'zwaardere', duurdere en langduriger zorg nodig hebben. Ze krijgen de regie over hun eigen leven weer terug. Dit gaat dus een stap verder dan informatie of een advies geven. Centraal in cliëntondersteuning staan **vraaggericht werken** en **naast de cliënt staan**. Cliëntondersteuning is bedoeld voor mensen in elke levensfase.

De gemeente biedt al cliëntenondersteuning door middel van de gemeentelijke zorgconsulent, het algemeen maatschappelijk werk (Rivas) en de ouderenadviseur (voor zover het betreft het project signalerend huisbezoek 75+). Gedurende de looptijd van dit beleidsplan (2008 tot en met 2011) willen wij deze activiteiten continueren.

De verantwoordelijkheid voor de cliëntondersteuning van mensen met (verstandelijke of lichamelijke) beperkingen en voor mensen met een psychische aandoening is nieuw. Belangrijke organisaties in dit verband zijn MEE Zuid-Holland Zuid en De Grote Rivieren (OGGZ).

Wat betreft de financiering van cliëntenondersteuning door MEE is de verwachting dat deze over zal gaan naar de gemeente. Vooralsnog blijft het ministerie van VWS echter subsidieverstrekker, waarbij MEE de verplichting krijgt opgelegd om met gemeenten te overleggen.

De financiering van De Grote Rivieren loopt (vooralsnog) via Centrumgemeente Dordrecht (zie hiervoor prestatieveld 9).

Ketensamenwerking

Vanuit het uitgangspunt dat bij het wmo-loket vragen kunnen worden gesteld op een breed terrein (wonen, zorg en welzijn), zal in aanvulling op regionale activiteiten, in 2008 overleg worden gevoerd met de ketenpartners. In principe moet de burger bij alle vragen op het gebied van wonen, zorg en welzijn bij het loket terecht kunnen. Om dit verder vorm te geven zal overleg worden met de woningbouwcorporatie CWL, het Centrum Indicatiestelling Zorg, de huisartsen, de zorgaanbieders, de SWOL en de stichting MEE. Ook wordt afgestemd met voorzieningen voor

jeugdigen (zie prestatieveld 2 o.a. centrum voor jeugd en gezin). Intern vindt overleg plaats om de procedures inzake gehandicaptenparkeerplaatsen en – kaarten te optimaliseren.

Signalerend huisbezoek 75+

Het signalerend huisbezoek 75+ loopt sinds 1999 in Leerdam. Het project richt zich op zelfstandig wonende ouderen van 75 jaar en ouder en heeft een driedelige doelstelling:

1. informeren over voorzieningen en regelingen op het gebied van wonen, zorg en welzijn
2. knelpunten signaleren en zo mogelijk oplossingen bieden
3. gegevens verzamelen ten behoeve van de gemeentelijke beleidsontwikkeling

Vanuit het gezondheidsbeleid wordt voorgesteld om het onderwerp depressie onder ouderen toe te voegen aan de vragenlijst die wordt gehanteerd voor dit huisbezoek. Vanuit het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning wordt het belang daarvan onderschreven. Verder wordt ingezet op een beter bereik van allochtone ouderen. Hierover zal o.a. overleg plaatsvinden met de SWOL. Uitvoering van het project gebeurt door opgeleide vrijwilligers onder toezicht van de Stichting Welzijn Ouderen Leerdam. Een ouderenadviseur maakt onderdeel uit van het project. Onze indruk is dat het wenselijk is om het signalerend huisbezoek voort te zetten. Het is – met dank aan de vrijwilligers - een laagdrempelig methode om ouderen te informeren en knelpunten te inventariseren en geeft een goede aanvulling op de informatie- en adviesfunctie van het Wmo-loket.

Regionale en lokale acties

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
1.1	De resultaten van het evaluatie onderzoek rond de uitvoeringsorganisatie (front en back office) naar mogelijk aanvullende maatregelen en oplossingen om gesignaleerde knelpunten weg te nemen, worden gebruikt om passende maatregelen te treffen. Deze maatregelen zullen begin 2008 ingevoerd kunnen worden.	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	2008
1.2.	Het (verder) ontwikkelen van managementrapportages die inzicht geven in het gebruik van de voorzieningen en de daaraan verbonden kosten.	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam)	2008
1.3	<ul style="list-style-type: none"> - Werkprocessen in de uitvoeringsorganisatie Wmo optimaliseren. - het kwaliteitssysteem beschrijven. - Het herijken van het dienstverleningsconcept en de formatie 	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	2008 2008 2009
1.4	Bezien wordt of de ingezette formatie overeenkomt met hetgeen aan formatie nodig is op grond van het aantal aanvragen, informatieverzoeken e.d. (de werkelijkheid).	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	2008
1.5	Ontwikkelen van het digitale zorgloket, de sociale kaart, gerelateerd aan onze gemeentelijke website om de brede en samenhangende dienstverlening aan onze inwoners met vragen ten aanzien van zorg, wonen en welzijn verder te versterken	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	2008-2011

1.6	Het benutten van de resultaten uit de SGBO benchmark onderzoeken. Tot de benchmark behoort ook het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek. In 2007 is een begin gemaakt met de benchmark. Regionale samenwerking maakt onderdeel uit van deze benchmark aanpak. De resultaten van deze benchmark onderzoeken worden jaarlijks vertaald in de jaarwerkplannen die volgen op dit meerjaren beleidsplan	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	structureel
1.7	De ketensamenwerking met het loket verbeteren door overleg met organisaties als MEE, welzijnsinstellingen, organisaties voor ouderenwerk	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	Structureel
1.8	Informatieverstrekking vindt structureel plaats via de gemeentepagina in Kontakt	Gemeente Leerdam	
1.9	Activiteiten op het gebied van cliëntenondersteuning continueren.	Gemeente Leerdam, het algemeen maatschappelijk werk (Rivas Zorggroep) en de werkzaamheden van de SWOL o.a. in het kader van het signalerend huisbezoek 75+), MEE ZHZ, De Grote Rivieren	Structureel
1.10	Zorgconsulentactiviteiten: huisbezoek om hulpvraag en zorgbehoefte helder te krijgen. Inschakelen van familieleden en instellingen. Monitoren (tijdelijk) van probleemgevallen en crisissituaties. Coördineren van de netwerken 12- (doelgroep: probleemgezinnen) en 12+ (doelgroep probleemjongeren) en het lokaal zorgnetwerk (doelgroep overlastveroorzakers): innemen van meldingen, bijhouden bestand, acties instellingen uitzetten en afstemmen. Deelnemen aan het lokaal zorgafstemmingsoverleg (doelgroep: zorgbehoevende ouderen). Contactpunt voor ex-gedetineerden. Begeleiden van mensen met een primaat verhuizen.	Gemeente Leerdam	structureel
1.11	Ketensamenwerking loket. In aanvulling op regionale activiteiten (actie 6) zal overleg worden gevoerd met de ketenpartners (CWL, Centrum Indicatiestelling Zorg, de huisartsen, de zorgaanbieders, zorgverzekeraar, de SWOL en de stichting MEE.	Gemeente Leerdam	structureel
1.12	De loketfunctie wordt breed ingevuld naar wonen, welzijn en zorg. Dit wordt nader ingevuld onder meer door het onderbrengen van aanvragen en afhandeling van gehandicaptenparkeerplaatsen en –kaarten bij het loket.	Gemeente Leerdam	structureel

5.5 Betrokken partijen

Het gaat om een breed scala aan organisaties en partijen. Gedacht kan worden aan:

- de gemeenten in de AV regio
- professionele organisaties zoals welzijnsinstellingen, zorgaanbieders, CIZ woningcorporaties, MEE organisatie
- cliënten en patiënten organisaties

5.5 Prestatie-indicatoren

- het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek is uitgevoerd, waarbij de klanttevredenheid ligt op gemiddeld een 7
- De sociale kaart is beschikbaar

HOOFDSTUK 6

PRESTATIEVELD 4: ONDERSTEUNING MANTELZORGERS EN VRIJWILLIGERS

Wettekst:

Het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

Wettelijke toelichting:

Nu de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers voor het eerst een wettelijke basis heeft gekregen, zal het gemeentelijke beleid op dit punt worden geïntensiveerd. De gemeentelijke verplichtingen op dit beleidsterrein zijn vooral procedureel. Het zal hier met name gaan om algemene beleidsmaatregelen en minder vaak om individuele voorzieningen.

In het kader van de indicatiestelling binnen de AWBZ en de Wmo speelt de zogenaamde gebruikelijke zorg een belangrijke rol. Gebruikelijke zorg is de zorg die redelijkerwijs van huisgenoten mag worden verlangd. Hiervoor is geen indicatie mogelijk. De zorg die deze gebruikelijke zorg in omvang en intensiteit overstijgt wordt als mantelzorg gezien en deze zorg is in principe indicieerbaar. De indicatiesteller bepaalt voor hoeveel professionele zorg iemand in aanmerking komt. De mate waarin mantelzorgers bereid en in staat zijn een deel van deze zorg te bieden is bepalend voor het aantal uren professionele zorg dat iemand uiteindelijk krijgt. Bij het indicatieproces kan de mantelzorger aangeven welke ondersteuning hij nodig heeft om mantelzorg te kunnen bieden. Het voorgaande geeft aan dat mantelzorg niet gezien kan worden als een soort voorliggende voorziening voor bijvoorbeeld de AWBZ en de Wmo.

De vrijwillige inzet van burgers, zowel informeel en ongeorganiseerd (kleinschalig burgerinitiatief) als in georganiseerd verband (vrijwilligersorganisaties en bijvoorbeeld sport), vormt een onmisbaar deel van de 'civil society'. Vrijwilligerswerk is ook bij uitstek het voertuig voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen en niet alles van een ander of de overheid te verwachten. Met zijn vrijwillige inzet is de burger niet slechts consument van publieke diensten, maar levert hij actief een bijdrage. Hij geeft niet alleen zijn eigen 'meedoen' vorm, maar draagt ook bij aan het 'meedoen' van kwetsbare groepen.

6.1 Omschrijving

Gemeenten moeten met de komst van de Wmo actief beleid voeren om mensen uit te nodigen, te stimuleren en te ondersteunen bij het bieden van mantelzorg en/ of vrijwillige inzet. Dit is een uitdaging voor o.a. overheden, vrijwilligersorganisaties en mantelzorgers. De gemeentelijke

doelstellingen en acties ten aanzien van het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers worden in dit prestatieveld beschreven. Voor een goed begrip zijn de definities van belang.

Mantelzorg: Mantelzorgers zorgen voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende ouder, kind of ander familielid, vriend of buur. Zij geven die zorg omdat ze een persoonlijke band hebben met die persoon. De zorg die zij geven is langdurig, intensief en afhankelijk van de behoefte van de zorgbehoevende.

Vrijwillige zorg: vrijwilligers in de zorg werken vanuit hun eigen persoonlijke motivatie en keuze en vanuit een georganiseerd verband

Vrijwilligerswerk is breder dan zorg: denk ook aan sportverenigingen, wijk en dorpsraden, kerken, scholen, etc.

6.2 Visie

In het hoofdstuk 'Uitgangspunten Gemeentelijke Visie' zijn de algemene uitgangspunten voor de gemeentelijke visie geformuleerd. De volgende uitgangspunten zijn met name voor dit prestatieveld relevant, te weten:

- Eigen verantwoordelijkheid van de burger
- Vergroten zelforganiserend vermogen samenleving
- Inzet op preventie en vroegtijdige signalering
- Collectief waar mogelijk, individueel waar nodig
- Burger vanaf het begin betrekken bij het beleid
- Invullen regierol

6.3 Doelstellingen

1. De gemeente Leerdam wil dat burgers laagdrempelig ondersteund kunnen worden bij het uitvoeren van vrijwilligerswerk en mantelzorg.
2. De gemeente Leerdam wil vrijwilligerswerk en mantelzorg waarderen en stimuleren
3. De gemeente Leerdam wil, met de regio, inzetten op preventie en vroegtijdige signalering, zodat mantelzorgers zo veel mogelijk ondersteund worden. Dit om hen te ontlasten bij hun emotioneel en fysiek zware taak om overbelasting (en uitval) te voorkomen
4. De gemeente Leerdam voert nadrukkelijk de regie op vrijwilliger- en mantelzorgbeleid.

6.4 Stand van zaken

Regionaal

Aanbod

Op landelijk, provinciaal en regionaal niveau zijn diverse organisaties werkzaam die ondersteuning bieden aan mantelzorgers, vrijwilligers, belangenorganisaties en gemeenten door het bieden van informatie en advies, individuele en collectieve cliëntondersteuning, collectieve belangenbehartiging. Deze organisaties zullen met vermelding van het aanbod worden opgenomen in de sociale kaart. Het is aan de gemeenten om aan de hand van de lokale situatie te bepalen van welk aanbod zij gebruik willen maken in aanvulling op die lokale situatie.

Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg

In 2006 is in de regio afgesproken om de oorspronkelijke CVTM-middelen die de centrumgemeente Hendrik-Ido-Ambacht ontvangt in 2007 over te hevelen naar Stichting MEE Zuid-Holland Zuid. Vanaf 2008 krijgen de afzonderlijke gemeenten die middelen via het gemeentefonds. De stuurgroep Wmo heeft besloten dat aan de colleges en raden wordt voorgesteld de inzet van deze middelen in 2008 te leiden naar de Stichting MEE Zuid-Holland-Zuid.

Expertisecentrum Jeugd, Samenleving, Onderwijs (JSO)

JSO heeft in 2006 een regionaal onderzoek uitgevoerd onder jongeren van 13 tot 15 jaar in hoeverre zij bereid zijn vrijwilligerswerk te verrichten op de deelterreinen van de Wmo. Er zijn 5.195 enquêteformulieren verstuurd en 1.350 stuks ingevuld retour gezonden. Uit het onderzoek is gebleken dat ca. 10% van de jongeren in deze leeftijdscategorie al vrijwilliger is. Bijna de helft van de respondenten die nog geen vrijwilligerswerk doet geeft als antwoord wel bereid te zijn om vrijwilliger te worden.

In de aanbevelingen voor gemeenten concludeert JSO o.a. dat het van belang is speciale aandacht aan deze doelgroep te besteden. Dit is mogelijk door extra middelen (bijvoorbeeld via de Regionale Agenda Samenleving) in te zetten op projecten op scholen (maatschappelijke stages), imago van vrijwilligerswerk d.m.v. de media te verbeteren, een interactieve website op te richten en een jongeren vrijwilligersprijs in te voeren. Ook extra aandacht aan een jongerenvacaturebank en regionale initiatieven en deskundigheidsbevordering kunnen hierin worden meegenomen.

Regionale gezondheidsmonitor 2006

De GGD heeft in 2006 een regionale gezondheidsmonitor gehouden. In deze monitor is ook aandacht besteed aan het onderwerp "mantelzorg". Volgens de gezondheidsmonitor verleent 12% van de respondenten ouder dan 19 jaar mantelzorg (één op de acht). Van hen geeft circa 13% aan zwaar belast of zelfs overbelast te zijn. Eén tiende van de respondenten geeft aan meer dan 21 uur per week aan mantelzorg te besteden.

Eén van de conclusies uit het rapport is dat veel mantelzorgers nog geen gebruik maken van ondersteuning. Dat ligt vooral aan de mate van bekendheid en toegankelijkheid van de aangeboden ondersteuning. Het geven van ondersteuning in de vorm van advies, opas en dagopvang kan een verlichting betekenen voor de mantelzorger.

Indicatiestelling

Per 1 april 2007 zijn de nieuwe regels rond indicatiestelling ingegaan. Vanaf die tijd mag het aandeel van de mantelzorg niet automatisch van de indicatie worden afgetrokken. In het indicatiebesluit moet het aandeel van de mantelzorg expliciet gemaakt worden, zodat helder is, wat in theorie de volledige aanspraak op zorg is. Het CIZ praat in termen van bruto en netto. Bruto is de zorg, inclusief de zorg die de mantelzorger op zich neemt; netto is de zorg die geïndiceerd wordt.

Dit betekent dat bij uitval van de mantelzorger snel, zonder herindicatie, vervangende zorg ingezet kan worden, want de totale zorg (bruto) is al vastgesteld. Aandachtspunt hierbij is dat de sociaal-emotionele component die de mantelzorger inbrengt hiermee niet is afgedekt. Hier ligt een taak voor de gemeente (inzet zorgcoördinator/vrijwilliger).

Uitkering voor mantelzorger

Mantelzorgers die iemand verzorgen met een indicatie voor extramurale AWBZ-zorg, komen voor een uitkering in aanmerking van € 250,00 op jaarbasis. Voorwaarde is dat de indicatie na 1 april 2007 moet zijn afgegeven en voor minstens 6 maanden moet gelden. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) levert hiervoor de gegevens aan bij de SVB.

Lokaal beleid

Het beleid en de actiepunten die het meest verband houden met dit prestatieveld staan in het hoofdstuk van de programma begroting: 1.5 Samenleving: zorg.

Het is voor het eerst dat er sprake is van een wettelijke verankering van vrijwilligerswerk in het lokale overheidsbeleid. De Wet maatschappelijke ondersteuning beoogt ook dat burgers meedoen en meer eigen verantwoording nemen voor problemen die kunnen ontstaan door beperking en belemmering bij deelname in de samenleving. Vrijwilligerswerk, ook op het terrein van de zorg, vormt samen met mantelzorg daarom een van de prestatievelden waarop gemeenten beleid ontwikkelen. Daarnaast speelt vrijwilligerswerk (in de zorg) ook een belangrijke rol bij de uitwerking van de andere prestatievelden. Kwetsbare groepen in de samenleving kunnen bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk (opnieuw) integreren. Binnen de zorg gebeurt dat al veel. In de context van een inkrimpende verzorgingsstaat en een toenemend beroep op eigen verantwoordelijkheid is het belangrijk dat belangenorganisaties (van ouderen, cliënten/patiënten, mantelzorgers en vrijwilligers) op het lokale niveau betrokken worden bij dit beleidsterrein. Via verschillende bijeenkomsten is dat gebeurd (zie ook hieronder onder participatie). Vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn dus twee nieuwe, wettelijke taken die vallen binnen het WMO-beleidsplan.

In het Collegeprogramma is aangegeven dat het college een aantal effecten wil bereiken: Iedereen doet mee aan de samenleving.

Mensen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en werken.

Ouderen weten waar zij terecht kunnen voor voorzieningen of bij problemen op het gebied van wonen, zorg en welzijn.

Er is een grotere sociale samenhang in de samenleving.

Vrijwilligerswerk en mantelzorg dragen bij aan het bereiken van deze effecten. Daarom wil de gemeente vrijwilligerswerk en mantelzorg ondersteunen en stimuleren.

De Gemeente Leerdam wil inzetten op een integraal gevoerd vrijwilligers- en mantelzorgbeleid in overleg met burgers en andere belanghebbenden en uitvoeringsinstanties.

Participatie

Er zijn diverse bijeenkomsten met burgers geweest, o.a. de wijken- en dorpentocht, zorgvragerstafels, bijeenkomst met kerken, welzijnspartners, e.d. Daarbij kwam steeds aan de orde dat er grenzen zijn aan het verlenen van burenhulp. Incidenteel (bijv. een keer naar het ziekenhuis rijden, eten brengen) kan dit, maar burgers voelen niets voor structureel (medisch) verzorgen. De scheidslijn professionele zorg en vrijwillige zorg is daarmee helder. Ook werd door burgers gewezen op het belang van een laagdrempelig punt mantelzorg en het 'algemeen maken' van het begrip 'mantelzorg'. Mantelzorgers weten niet of nauwelijks dat zij zelf mantelzorgers (heten) zijn.

De onderstaande doelstellingen en acties zijn in nauw overleg met burgers (in allerlei vormen) tot stand gekomen.

Lokale Knelpunten

Burgers weten niet waar ze terecht kunnen voor ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg. Er zijn vele clubs, verenigingen en instanties die iets doen, maar de coördinatie over activiteiten is er niet.

Op het gebied van 'respijtzorg' (tijdelijke zorg om mantelzorg te ontlasten) is nog te weinig bekend.

Om vrijwilligerswerk (en mantelzorg) te stimuleren zouden er zo min mogelijk obstakels moeten zijn om een activiteit uit te voeren (geen kosten, niet te veel regels).

Er is nauwelijks tot geen samenwerking/contact tussen het Wmo-loket en de vrijwilliger en mantelzorger

Acties en tijdsplanning

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
1a	De gemeente Leerdam gaat een laagdrempelige voorziening inrichten waar vrijwilligers en mantelzorgers voor ondersteuning en andere zaken terecht kunnen. Hierbij is enige vorm van aansluiting op het WMO-loket een vereiste. Een goede sociale kaart is (ook regionaal) een vereiste	Gemeente Leerdam Gemeente Leerdam, regio en instellingen	2008 2008
1b	In de regio komt er een dekkend netwerk Vrijwilligerswerk/mantelzorg. Te denken valt aan bijvoorbeeld 4 steunpunten voor de hele regio A/V. Één van de steunpunten komt in Leerdam.	Regio en Gemeente Leerdam/partners	2008-2009
2a	De gemeente Leerdam onderzoekt of het mogelijk is bij een aanvraag voor het organiseren van vrijwilligersactiviteiten het vereiste van een vergunning om te zetten in een melding bij kleine evenementen (buurtbarbecue, rommelmarkt e.d.)	Gemeente Leerdam	2008
2b	De gemeente Leerdam faciliteert om het jaar een bijeenkomst voor 62- 63 jarigen om vrijwilligerswerk bij deze belangrijke doelgroep onder de aandacht te brengen en te stimuleren. Deze bijeenkomsten worden structureel voortgezet als uit de evaluatie (2007) blijkt dat het een succes wordt.	Gemeente Leerdam en SWOL	2007
2c	De gemeente Leerdam onderzoekt op welke manier initiatieven, waar vrijwilligers en mantelzorgers elkaar informeel kunnen ontmoeten, (via instanties) beloond zouden kunnen worden. Daar waar mogelijk stimuleert de gemeente het vrijwilligerswerk.	Gemeente Leerdam in samenwerking met partners	2009
2d	De gemeente Leerdam wil vrijwilligerswerk bij jongeren (bijv. door maatschappelijke stages, prijs, aanmoediging) en bij burgers van allochtone afkomst (dit zijn vaak ervaren mantelzorgers) nadrukkelijk stimuleren	Gemeente Leerdam, partners (StJMH, verenigingen)	2009
3a	De gemeente Leerdam (en de regio) onderzoekt wat de mogelijkheden zijn om mantelzorgers voor enige tijd te ontlasten. Deze vorm heet 'respijtzorg' en er zijn verschillende aanbieders die bepaalde vormen aanbieden: vakantie, tijdelijke opnamen, kinderopvang,	Gemeente Leerdam i.s.m. andere gemeenten in de regio	2008

	uitbreiding netwerk vrijwilligers, e.d.		
3b	De Gemeente Leerdam wil de mogelijkheden van 'respijtzorg' nadrukkelijk in beeld hebben en bekend maken onder de doelgroep mantelzorgers	Gemeente Leerdam en partners	2008/2009
3c	De gemeente Leerdam wil dat het begrip 'mantelzorger' bekend wordt. Dit zal dmv publiciteit, ook door partners, telkens onder de aandacht moeten komen van de burgers.	Gemeente Leerdam en partners	2008 en later
4	De gemeente Leerdam voert de regie door afspraken te maken met de partners in het veld. Ook weet de gemeente in grote lijnen wat er leeft en speelt onder de vrijwilligers en mantelzorgers (helikopterview). De gemeente onderzoekt hoe er een verbinding tussen allerlei activiteiten vanuit allerlei instanties kan worden gelegd en hoe afstemming plaats kan vinden.	Gemeente Leerdam en partners	2008

6.5 Betrokken partijen

Stichting Welzijn Ouderen (SWOL), St. Mee (mantelzorgsalon, maatjes/buddy project), zorgaanbieders, St. De Zonnebloem, Rode Kruis (Welfare), Steunpunt Vrijwilligerswerk, Ned. Pat. Vereniging, Kerken/Moskeeën, Zorgvragerstafel, Zorgbelang, Mezzo, Mantelzorgpanel, Projectorganisatie Pact van Bleskensgraaf, Gemeenten in de regio A/V, Wmo-loket, Huisartsen

6.6 Prestatie indicatoren

- In 2008 is er in Leerdam een fysiek, laagdrempelig steunpunt 'Vrijwilligerswerk en mantelzorg' en een regionaal dekkend netwerk 'steunpunten'.
- De gemeente faciliteert en ondersteunt initiatieven van vrijwilligers, zoals Leerdam heeft Lef, Wijk- en buurtbeheer, Thuis op Straat (TOS), dag van de vrijwilliger of mantelzorger Seniorendag, e.d..
- Er is publiciteit gegeven (pers, nieuwsbrieven, e.d.) aan de begrippen 'mantelzorg' en "respijtzorg".
- Deelname respijtzorg wordt door partners (jaarverslagen) en WMO-loket geregistreerd.

HOOFDSTUK 7

PRESTATIEVELD 5: BEVORDEREN DEELNAME HET MAATSCHAPPELIJK VERKEER EN ZELFSTANDIG FUNCTIONEREN

Wettekst

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Toelichting wettekst:

In dit prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. In die zin hoeft de maatregel dus niet bij uitsluiting gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, zolang zij er in ieder geval maar baat bij hebben.

7.1 Omschrijving

Door het gebruik van het woord 'bevorderen' geeft dit prestatieveld de gemeente een grote mate van beleidsvrijheid. Zij kan invulling aan dit beleidsterrein geven met behulp van het bestuurlijk instrumentarium waarover zij zelf beschikt. Ook kan ze als 'pleitbezorger' van de mensen om wie het gaat, veranderingen proberen aan te brengen op terreinen waar zij geen directe bevoegdheid heeft. Zowel het openbaar vervoer als het 'aanpasbaar bouwen' zijn daar een voorbeeld van. Naast de beleidsvrijheid is er de wettelijke compensatieplicht, waarbij de gemeente verplicht is om de beperking van een burger zodanig te compenseren dat hij/zij kan deelnemen aan de maatschappij en zelfstandig kan functioneren.

Bij participatie in de samenleving gaat het om de mogelijkheden tot deelname aan alle aspecten van de samenleving. Deze participatie geldt voor alle mensen, inclusief de doelgroep 'mensen met een beperking'. Deze doelgroep bestaat uit onder andere mensen met lichamelijke beperkingen, lichte verstandelijke beperkingen en gedragsproblemen, ouderen met ouderdomsgebreken, gehandicapten, chronisch zieken, [ex]psychiatrische patiënten.

Bij dit prestatieveld gaat het om een breed scala van mogelijke maatregelen. En dan op het gebied van wonen, zorg en welzijn tot inkomen. Grofweg kunnen vier factoren worden aangeduid die de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking kunnen bevorderen:

1. Toegankelijkheid van woningen, woonomgeving, openbare ruimten en openbaar vervoer.
2. Toegankelijkheid van collectieve voorzieningen en activiteiten.
3. Specifieke voorzieningen en activiteiten op maat.
4. Individuele voorzieningen.

Ad 1 en 2

Toegankelijkheid is een belangrijke voorwaarde om ervoor te zorgen dat iedereen, dus ook mensen met een beperking, deel kan nemen aan de maatschappij. Toegankelijkheid voor iedereen wordt ook wel integrale toegankelijkheid genoemd: geen speciale voorzieningen voor mensen met een beperking, maar gewone gebruiksruidtes die voldoende bruikbaar zijn voor iedereen. Het uitgangspunt van inclusief beleid wordt zo gevolgd.

Integrale toegankelijkheid gaat over Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van gebouwen, buitenruimtes, producten, diensten en informatie.

- Bereikbaar: (hoe) kan ik er komen?
- Toegankelijk: (hoe) kan ik er in? Dit betekent voor een gebouw bijvoorbeeld: de deur is gemakkelijk te openen, de bel zit op bereikbare hoogte, de deuropening is breed genoeg, de drempel is maximaal twee centimeter hoog.
- Bruikbaar: kan datgene wat aangeboden wordt ook gebruikt worden; zijn alle ruimtes en alles wat daarbinnen te beleven valt voor iedereen te gebruiken.

Daarnaast is de uitgangelijkheid een heel belangrijke factor: (hoe) kan in geval van nood, vlug en veilig een gebouw verlaten worden.

Bij deelname aan het maatschappelijk verkeer wordt vaak gedacht aan de toegankelijkheid van de woonomgeving en openbare ruimten zoals het gemeentehuis, bank, postkantoor en winkels. Mensen met een beperking zullen makkelijker aan het maatschappelijk verkeer deelnemen als zij met hun rolstoel, of ander hulpmiddel, geen belemmeringen ervaren in hun woonomgeving, en als zij toegang hebben tot alle openbare faciliteiten.

Maar ook deelname aan het sociaal cultureel werk met haar cursussen, hobbyclubs en andere culturele en creatieve activiteiten is belangrijk. Voorbeelden zijn bezoek aan het theater, deelname aan recreatieve activiteiten in sportaccommodaties en een lidmaatschap van sportverenigingen.

Ad 3

Indien (integrale) bereikbaarheid en deelname niet mogelijk zijn, of de voorziening of activiteit ontbreekt simpelweg, zijn aparte voorzieningen en activiteiten op maat te overwegen voor één of meerdere doelgroepen.

Ad 4

Tot slot kunnen individuele voorzieningen bijdragen aan het zelfstandig functioneren en deelnemen aan de maatschappij. Voorbeelden zijn mobiliteitshulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, woning-aanpassingen en huishoudelijke verzorging op grond van de Wmo. Zie ook prestatieveld 6.

7.2 Visie

'Meedoen' is het motto, waarmee het kabinet wil bereiken dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en werken, en waardoor zij de regie over hun eigen leven kunnen houden. Dat betekent dat gemeenten voorwaarden moeten scheppen, zodat mensen met welke beperking dan ook kunnen meedoen in de maatschappij. De gemeente speelt een stimulerende, faciliterende, regisserende en/of initiërende rol bij het realiseren van inclusief beleid.

In het hoofdstuk 'Uitgangspunten Gemeentelijke Visie' zijn de algemene uitgangspunten voor de gemeentelijke visie geformuleerd. De volgende uitgangspunten zijn met name voor dit prestatieveld relevant, te weten:

- De Wmo is er voor alle burgers
- Eigen verantwoordelijkheid van de burger
- Vergroten zelforganiserend vermogen samenleving
- Collectief waar mogelijk, individueel waar nodig
- Inclusief beleid waar mogelijk, exclusief waar het niet anders kan

7.3 Doelstellingen

1. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem (wettekst).

2. Leerdam biedt als onderdeel van de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden in 2015 een goed leefklimaat door het inrichten van de regio als levensloopbestendige regio
3. in beleid is er specifiek en structureel aandacht voor de positie van allochtone ouderen.
4. gemeentelijk sportbeleid wordt ingezet als stimuleringsbeleid (tot participatie, bewegen en het bevorderen van gezondheid) en heeft steeds meer raakvlakken met terreinen als de buurt, onderwijs, welzijn, gezondheid, participatie en vrijwilligers.
5. bij het bevorderen van gezondheid en meer bewegen van ouderen en gehandicapten worden meerdere beleidsterreinen ingezet, lokale instellingen en verenigingen betrokken en is er aandacht voor het Bereikbaar Toegankelijk en Bruikbaarheid criterium.

7.4 Stand van zaken

Regionaal

Al langer wordt vanuit meerdere invalshoeken de doelstelling 'Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren (zelfredzaamheid) van mensen met een beperking' nagestreefd. De Welzijnswet bijvoorbeeld geeft de opdracht om de ontplooiingskansen van mensen te vergroten en hun zelfredzaamheid en hun deelname aan de samenleving te bevorderen.

Bij dit prestatieveld is de Regionale Agenda Samenleving 2006-2008 van belang. Deze agenda is vanuit de Bestuurscommissie Alblasserwaard & Vijfheerenlanden door de regiogemeenten en de provincie opgesteld (zie prestatieveld 1). Intensivering na 2008 is de bedoeling van gedeputeerde staten van ZHZ. Ook is een regionale woonvisie vastgesteld, waarin nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan zowel een visie op wonen voor diverse doelgroepen als de verdeling van woonruimte over de regio.

In het Pact van Bleskensgraaf hebben de gemeenten, de bestuurscommissie en woon-, zorg- en welzijnsinstellingen in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden en de provincie Zuid-Holland afgesproken uiterlijk in 2015 een aantal prestatieafspraken te realiseren:

- de ontgroening is gekeerd: er is voldoende woningproductie voor starters en middengroepen,
- zelfstandig wonen is het dominante beeld en wordt bevorderd door toegankelijkheid van een deel van de woningvoorraad voor zorgleverantie aan huis; overal kan zorg worden geleverd, op afspraak of op afroep binnen 15 minuten,
- het welzijnswerk is versterkt door ondersteuning, scholing en begeleiding voor mantelzorg en vrijwilligerswerk; het welzijnswerk levert diverse producten voor thuis en buiten de deur met verzekerde kwaliteit en continuïteit, gericht op alle inwoners en deels op doelgroepen,
- de informatievoorziening over wonen, zorg en welzijn is sterk verbeterd; de 1-loketformule wordt gecoördineerd door onafhankelijke zorg- en welzijnsadviseurs,
- verzorgd/beschut wonen wordt geboden aan burgers die dagelijks veel aandacht en ondersteuning nodig hebben. Dit stelt hoge eisen aan de woning en woonomgeving.
- beschermd wonen of clusterwonen wordt geboden in relatie met zorg- en welzijnssteunpunten: onzelfstandig wonen met 24-uurs zorgtoezicht.
- de zorg- en welzijnssteunpunten (verspreid over de regio) vervullen functies voor alle inwoners en zijn tevens uitvalbasis voor zorgverlening aan zelfstandig wonende ouderen en mensen met een beperking,
- projecten die de leefbaarheid en veiligheid bevorderen zijn gestart of worden gecontinueerd, kleinschalig door lokale vrijwilligers- organisaties,
- het openbaar vervoer en collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV) zijn versterkt, knelpunten in de Binnenwaard zijn opgelost en er is een goede aansluiting OV - CVV,

- structurele contacten tussen zorg/welzijnsaanbieders in de regio en onderwijsinstellingen zijn geregeld en/of worden gecontinueerd. Het doel is instroom van nieuw personeel in welzijn en zorg te bevorderen.

Lokaal

Het beleid en de actiepunten die het meest verband houden met het bevorderen van zowel deelname aan het maatschappelijk verkeer als het zelfstandig functioneren staan in de volgende hoofdstukken van de programma begroting: 1.5 Samenleving: zorg, 1.7 Samenleving: recreatie, toerisme, economie en cultuur en Woonomgeving: openbare ruimte.

Voor de beschrijving van het lokale deel van dit prestatieveld wordt gewerkt met uitgangspunten, gesignaleerde knelpunten en (eerder) geformuleerde ambities. Deze hebben geleid tot de doelstellingen, waaraan actiepunten en prestatie-indicatoren zijn gekoppeld.

Hieronder volgt de lokaal georiënteerde stand van zaken van ingezette activiteiten en ontwikkelingen.

De uitgangspunten:

- Vanuit het collegeprogramma 2006-2010 van de gemeente Leerdam worden die doelstellingen van de verschillende beleidsterreinen meegenomen, die op dit prestatieveld van toepassing zijn.
- Vanuit het regionale beleidsplan wordt het begrip 'integrale toegankelijkheid' meegenomen als toetsingskader.
- Voor het 'meedoen' van mensen wordt beleid geformuleerd voor zowel de doelgroep mensen met een beperking als de doelgroep ouderen (met ouderdomsproblemen). Dit gezien het belang voor beide doelgroepen om voorzieningen bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar te maken en/of houden.
- Voor mensen met psychosociale en psychiatrische problemen zal waar mogelijk worden aangesloten bij prestatievelden 7, 8 en 9 gezien de link met de kwetsbare doelgroepen daar.

De gesignaleerde knelpunten:

- er is, voor een adequate beleidsontwikkeling, meer inzicht nodig in wat de doelgroepen zijn, de mogelijke subgroepen en wat hun wensen, behoeften en ervaren knelpunten zijn.
- er is meer inzicht nodig in en toegang tot wat nu over deze doelgroepen geregistreerd staat.

De lokale situatie

In het collegeprogramma wordt expliciet aandacht gevraagd voor de positie van (allochtone) ouderen op het gebied van:

- a. welzijn
- b. wonen: in de woonvisie van de gemeente Leerdam 2004-2008 wordt (blz. 30) aangegeven dat er nader onderzoek/ discussie nodig is over de woonwensen van allochtone ouderen, beheer en wijze van toewijzing van woningen in de Molukse wijk en betrokkenheid van allochtonen bij inspraak in het beleid van de gemeente (bijvoorbeeld Volkshuisvestingsplatform)
- c. bewegen en mobiliteit
- d. financiën
- e. sociaal- maatschappelijke participatie, en
- f. culturele diversiteit
- g. gezondheid: in de nota lokaal gezondheidsbeleid wordt specifiek aandacht besteed aan de positie van allochtone ouderen.

Aan de onderdelen onder c, d en e is aandacht besteed onder prestatieveld 1.

Wat doen we op het terrein van (allochtone) ouderen en gehandicapten?

Vanuit het beleidskader subsidies 2006-2009 en de daarvan afgeleide jaarlijkse subsidieprogramma's krijgen diverse instellingen uit (of ten behoeve van) Leerdam subsidie om bepaalde activiteiten te verrichten. Hoofdstuk 3.7 maatschappelijke zorg kent de volgende onderdelen:

- aandacht voor mensen met psychosociale problemen, middels begeleiding/ behandeling/ bemiddeling/ ondersteuning en signalering. Dit gebeurt via het bieden van algemeen maatschappelijk werk (1^e lijns).
- het opvangen van en het bieden van maatschappelijke hulp en begeleiding aan slachtoffers van een misdrijf en hun sociale omgeving (via Slachtofferhulp).
- het informeren en voorlichten van ouderen; het verlenen van diensten aan ouderen; het bevorderen van recreatie-activiteiten voor ouderen; het ondersteunen van het vrijwillige ouderenwerk en het activeren van ouderen bij ontwikkelingen binnen het ouderenbeleid; en het organiseren van initiatieven rondom wonen, zorg en welzijn via de SWOL/ Professioneel ouderenwerk. Dit gebeurt via een scala aan activiteiten.
- belangenbehartiging en educatieve, sociaal-culturele activiteiten en ontspanningsactiviteiten in georganiseerd verband, gericht op actieve participatie en integratie (isolementspreventie). Dit gebeurt via activiteiten van ouderen- en gehandicaptenorganisaties⁶.
- het vervoeren van mensen en ouderen in het bijzonder naar en van nabuurgemeenten.

Activiteiten die (succesvol) incidenteel plaatsvonden en in meer of mindere mate jaarlijks terugkomen zijn:

- de inventarisatie (2005) van het aantal gehandicapten parkeerplaatsen en de uitvoering ervan. Als vervolgactie is toen het aantal parkeerplaatsen aangepast, zijn de wettelijke maten toegepast en zijn verbeterde (minder slijtagegevoelig) logo's op het wegdek en parkeerborden aangebracht.
- de jaarlijks terugkerende scootmobielcursus sinds 2005. Deze wordt georganiseerd in de gemeente Leerdam om de theoretische kennis én de praktische rijvaardigheid te verhogen van scootmobielgebruikers. Naarmate gebruikers minder belemmeringen ervaren zullen zij hun scootmobiel meer gebruiken en zo maatschappelijk participeren.
- de in 2007 gestarte toegankelijkheidstoets voor openbare gebouwen. Doel van deze toets is dat duidelijk wordt voor mensen met een, al dan niet tijdelijke, lichamelijke beperking welke gebouwen voor hen bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn. Gebouwen die hier positief op scoren krijgen in de gemeentegids het bijbehorende pictogram vermeld.

Op het terrein van wonen, zorg en welzijn

Vanuit de lokale Beleidsnota Volkshuisvesting 2005-2010 (zie ook bij prestatieveld 1) streeft de gemeente naar een inrichting (van de openbare ruimte) die bijdraagt aan leefbaarheid, veiligheid, toegankelijkheid, participatie en integratie (blz. 7). Een zo breed mogelijk voorzieningenpakket hoort hierbij, net als het verhogen van de kwaliteit van de woonomgeving ten behoeve van senioren en zorgbehoevenden. Voorbeelden hiervan zijn breedte van de stoepen, toegankelijkheid van de openbare ruimte (BTB criterium), afstand tot winkels, openbaar vervoer en andere voorzieningen.

---

⁶ (SWOL, ANBO, PCOB, NISBO, de Werkgroep Molukse Ouderen en de Seniorenraad Werkgroep Promotie Plus Concert , Buurtbus De Linge).

In de Beleidsnota Volkshuisvesting, met de Woonvisie 2004-2008 als onderlegger, worden verschillende doelgroepen beschreven waaronder ouderen/ senioren (55+) en het wonen met welzijn en zorg.

Woningbehoefte

De provincie Zuid Holland heeft in 2002 onderzoek gedaan naar behoefte aan woningen voor huishoudens/ mensen met een beperking. Uit dit onderzoek bleek dat ruim 20% van de woningvoorraad in 2010 geschikt zou moeten zijn voor zelfstandig wonende ouderen. Voor Leerdam betekent dat zo'n 1780 woningen (van de 8100). Als definitie voor 'geschikt' wordt door de provincie gebruikt:

- De belangrijkste woon- en leefruimten zijn te bereiken zonder traplopen
- De woning heeft minimaal drie kamers
- De voordeur is zonder traplopen bereikbaar
- Voorzieningen voor dagelijkse behoeften zijn goed bereikbaar, dwz op maximaal 500 meter afstand.

Uit het WBO 2002 (woningbehoefteonderzoek) blijkt dat 1730 woningen voldoen aan twee van de vier criteria: gelijkvloers en bereikbaar zonder trap. Oftewel een theoretisch tekort klein tekort van 50 woningen. Theoretisch omdat woningen niet altijd door de beoogde doelgroepen (senioren en licht gehandicapten) bewoond worden. Volgens het WBO beschikt Leerdam over 620 woningen speciaal voor ouderen bestemde woningen. Voorbeelden zijn aanleunwoningen, serviceflats en seniorenwoningen. Gebleken is (bij onder andere sWL) dat de genoemde 1730 woningen niet voldoen aan de kwaliteitseisen die ouderen stellen aan hun woning. Hierbij wordt aangetekend dat er inmiddels ontwikkeling zijn (bv. In Leerdam Oost) die invloed op deze cijfers hebben.

Voor het aanpasbaar bouwen is in het ISV-programma vastgelegd dat er een inventarisatie wordt gedaan van voor ouderen toegankelijke woningen, en welke woningen met opplussen voor hen geschikt en toegankelijk gemaakt kunnen worden. Hierdoor zal te zijner tijd minder beroep op WMO voorzieningen gedaan worden.

Wonen met zorg en welzijn

De woonmissie van de gemeente Leerdam besteedt expliciet aandacht aan goede woonmogelijkheden voor senioren. Ook het wonen voor gehandicapten en zorgbehoevenden krijgt aandacht.

Beschermd wonen is de 'zwaarste' zorg-woonvorm, met 24-uurs nabije zorg en bescherming, inclusief toezicht en meestal onzelfstandig. In de periode 2003-2015 zal in het kader van de extramuralisering dit aantal met ruim 30 plaatsen afnemen.

Verzorgd wonen of wonen met zorg is een (on)zelfstandige woonvorm waarbij zorg op afroep mogelijk is voor mensen met een lichamelijk, psychische of psychiatrische beperking. De vraag naar zorgwoningen zal sterk toenemen is de verwachting. De behoefte aan woningen voor senioren in 2015 wordt geschat op 1300, waarvan 170 zorgwoningen, ook wel levensloopbestendige woningen genoemd.

De gemeente en partners in het platform Wonen Zorg en welzijn werken sinds 2005 samen aan de realisatie van een woonzorgzone: een gewone wijk waar een doorsnee van de bevolking woont maar ook mensen met een beperking die daarom meer zorg en dienstverlening nodig hebben. Woonzorgzones zorgen ervoor dat mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Het service- of zorgkruispunt binnen zo'n woonzorgzone is essentieel gezien haar haal- en brengfunctie. Een

deel van de 170 zorgwoningen wordt in de Koreawijk gerealiseerd waar het Kon. Emmahuis een woonzorgcomplex zal realiseren.

Dit past in de beleidsvoornemens (10 en 12) uit de Woonvisie dat de gemeente de regierol op zich neemt. Zowel om partijen bij elkaar te brengen en de voorwaarden te vervullen die leiden tot het realiseren van een woonzorgzone in Leerdam West als om specifiek voor senioren samen met de partners in wonen, welzijn en zorg de voorwaarden voor het opzetten van woonzorgzones te vervullen.

De regierol strekt zich naast ouderen ook uit tot gehandicapten en zorgbehoevenden. Gewenste woonvoorzieningen zijn dan bijvoorbeeld kleinschalige woonvormen en aangepaste of aan te passen woningen. Het beleidsvoornemen uit de Woonvisie (16) luidt hier: 'de gemeente verleent waar nodig en mogelijk medewerking aan het realiseren van specifieke woonvoorzieningen voor gehandicapten, verslaafden en psychiatrische patiënten. Wanneer het initiatief hiertoe van andere partijen uitblijft zal de gemeente zelf de regierol op zich nemen'.

Vanuit de regio werkt de gemeente mee aan het Pact van Bleskensgraaf. Hiervoor worden lokaal gemeentelijk actieplan opgesteld..

Op het terrein van gezondheid

Er wordt aangesloten bij en afgestemd met de nota gezondheidsbeleid 2007-2011 'Gezond, gewoon doen'. Het regionaal vormgegeven kader van deze nota is juli 2007 door de gemeenteraad vastgesteld. De lokale uitwerking is eind 2007 gereed. De nota bevat vijf thema's, waarvan er drie regionaal (ZHZ) ingestoken zijn:

- o overgewicht (regionaal)
- o binnenmilieu (regionaal)
- o psychosociale problematiek, met aandacht voor alcoholgebruik (regionaal)
- o huiselijk geweld (lokaal)
- o opvoedingsondersteuning (lokaal)

Bij het bevorderen van gezondheid (stimuleren van een gezonde leefstijl en verminderen van risicogedrag) hoort ook meer bewegen. Meerdere beleidsterreinen, waaronder sport, en lokale instellingen en verenigingen worden hierbij betrokken. Daarbij is er aandacht voor het (kunnen) meedoen van zowel ouderen als gehandicapten: het eerder genoemde BTB criterium.

Het collegeprogramma vraagt daarnaast expliciet aandacht voor de positie van (allochtone) ouderen op het gebied van gezondheid. De rol van het Signalerend Huisbezoek 75+ kan daarvoor mogelijk uitgebreid worden.

Met activiteitsubsidies stimuleren we dat sport bijdraagt aan beleidsdoelen op andere beleidsterreinen. Hieraan besteden we in 2008 aandacht. Een sportraad is in 2007 opgericht

De acties:

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
1.1	De gemeente houdt het huidige welzijnsaanbod in stand en versterkt dat waar nodig en mogelijk in samenhang met actiepunt 2 en 3 (subsidieprogramma)	Gemeente Leerdam	structureel

1.2	De gemeente continueert en faciliteert de uitvoering van de toegankelijkheidstoets van gebouwen door het Gehandicaptenplatform (bij bouwaanvragen voert de unit Bouw en Woningtoezicht de toegankelijkheidstoets standaard uit, o.b.v. het Bouwbesluit).	Gemeente Leerdam i.s.m. Gehandicapten Platform	structureel
1.3	De gemeente faciliteert de jaarlijkse scootmobiel-cursus en continueert samenwerking met de organiserende partners	Gemeente Leerdam i.s.m. Gehandicapten Platform	structureel
1.4	Bij het zorg dragen van de gemeente voor voldoende parkeervoorzieningen voor met name bezoekers van het centrum is er daarbij aandacht voor het aantal, de locatie en de bewegwijzering van gehandicaptenparkeerplaatsen (BTB criterium).	Gemeente Leerdam	Gereed 2010
1.5	De gemeente monitort het gehandicaptenparkeren en publiceert de resultaten daarvan begin 2008.	Gemeente Leerdam	structureel
1.6	De gemeente initieert en regisseert de inventarisatie en informatie-uitwisseling van gegevens op dit prestatieveld. De gemeente overlegt daartoe met potentiële doelgroepen om wensen, behoeften en knelpunten te achterhalen en daarin prioriteiten te stellen.	Gemeente Leerdam	structureel
1.7	De gemeente betreft terreinen als onderwijs, jeugdbeleid, sport en wijk- en buurtbeheer en gezondheidszorg bij maatschappelijke deelname	Gemeente Leerdam	structureel
2.1	De gemeente stelt een gemeentelijk actieplan vast, in het kader van het Pact van Bleskensgraaf, dat de volgende onderwerpen bevat: <ul style="list-style-type: none"> • de woningbouwopgaven voor ouderen en mensen met een handicap • de welzijnsproducten • de éénloketformule • zorg- en welzijnssteunpunten en hun functies • zorg aan huis • het kleinschalig beschermd wonen in de gemeente (in Schoonrewoerd?) 	Gemeente Leerdam i.s.m. met lokale partners	2008
2.2	Jaarlijks wordt een voortgangsrapportage Pact van Bleskensgraaf/ actieplan gepresenteerd en benut voor bijsturing of aanpassing van de geplande activiteiten en maatregelen.	Regio i.s.m. Gemeente Leerdam	Jaarlijks vanaf 2009
2.3	De gemeente verleent waar nodig en mogelijk medewerking aan het realiseren van specifieke woonvoorzieningen voor gehandicapten, verslaafden en psychiatrisch patiënten. Wanneer het initiatief hiertoe van andere partijen (instellingen of particulieren) uitblijft, neemt de gemeente zelf de regierol op zich.	Gemeente Leerdam	structureel

3.1	De positie van (allochtone) ouderen wordt integraal in beeld gebracht met behulp van onder andere de resultaten van actiepunten 2.1 op het gebied van welzijn, wonen, bewegen en mobiliteit, financiën, sociaal-maatschappelijke participatie, culturele diversiteit, gezondheid.	Gemeente Leerdam, RSD, lokale partners	structureel
4.1	De gemeente stimuleert via het gemeentelijk sportbeleid actief andere beleidsterreinen en lokale initiatieven	Gemeente Leerdam	2008 e.v.
5.1	Via onder andere acties voortvloeiend uit de nota lokaal gezondheidsbeleid wordt ingezoomd op de gezondheidssituatie van (allochtone) ouderen	Gemeente Leerdam en lokale partners	2007-2011

8.5 Betrokken partijen

Gemeenten, Provincie ZHZ, Verenigingsleven, Dorpshuizen, Bibliotheek, Woningbouwcorporaties, Zorgaanbieders en welzijnsorganisaties, Politie, Cliëntenorganisaties en belangenbehartigers, GGD-ZHZ, Zorgberaad ZHZ, Kerken en Moskeeën.

8.6 Prestatie-indicatoren

- De uitvoering van het lokale actieplan vanuit het Pact van Bleskensgraaf is in 2008 gestart en de voortgangsrapportages worden met ingang van 2009 jaarlijks geleverd.
- In de nota lokaal gezondheidsbeleid 2007-2011 "gezond, gewoon doen" wordt expliciet aandacht geschonken aan meer bewegen vanuit een integrale benadering
- Er is een sportraad opgericht.
- Er zijn subsidies verleend die sport laten bijdragen aan beleidsdoelen op andere terreinen.
- De inventarisatie van (sub)doelgroepen en hun wensen, behoeften en knelpunten ligt er in 2009.
- met ingang van de gemeentegids 2009 wordt de gids jaarlijks aangegeven met toegankelijkheidssymbolen(pictogrammen) welke gebouwen goed toegankelijk zijn voor minder validen.
- In 2009 ligt er een inventarisatie wie wat registreert en zijn afspraken gemaakt over uitwisseling van gegevens met de verschillende partners (lokaal en regionaal)
- De uitvoering van het lokale actieplan vanuit het Pact van Bleskensgraaf is in 2008 gestart en de voortgangsrapportages worden met ingang van 2009 jaarlijks geleverd.

HOOFDSTUK 8

PRESTATIEVELD 6: VOORZIENINGEN

Wettekst

Artikel 1

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;

Artikel 4

Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4,5 en 6, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- a. een huishouden te voeren
- b. zich te verplaatsen in en om de woning
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan;

Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen.

Toelichting wettekst

Doelgroep en doel

In het wetvoorstel wordt onder "mensen met een beperking" verstaan: mensen met een somatische, psychogeriatrische of psychiatrische of anderszins chronische psychische aandoening of beperking, of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke handicap. Daarbij gaat het om de kenmerken van de persoon. Verlies van zelfstandigheid en een gebrek aan deelname aan het maatschappelijk verkeer, kan ook een gevolg zijn van problemen die iemand heeft in zijn relatie met anderen, met zijn sociale omgeving als gevolg van een "psychosociaal probleem". Deze omschrijving is ruimer dan de definiëring van het begrip "gehandicapte" in de Wvg.

De voorzieningen

Het gaat om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast. Dat individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze vorm kan geven. Te denken valt aan het vervoer van gehandicapten door middel van taxibusjes waarop men een individueel beroep kan doen, vergelijkbaar met het huidige collectieve Wvg-vervoer. Of men toegang heeft tot een dergelijke voorziening hangt echter altijd af van de individuele kenmerken van de persoon met een beperking. De gemeente is, met uitzondering van de voorzieningen genoemd in de algemene maatregel van bestuur van artikel 4, geheel vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen, en welke niet. Bijvoorbeeld woonvoorzieningen, sportrolstoelen, begeleiding bij zelfstandig wonen, dagbesteding voor ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, vervoersvoorzieningen, klussendiensten, algemeen maatschappelijk werk of vormen van psychosociale hulpverlening.

8.1 Omschrijving

In feite behoeft dit prestatieveld weinig toelichting. Het gaat om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast. Dat individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze vorm kan geven.

8.2 Visie

De gemeente gaat binnen de wettelijke kaders en gemeentelijke regelgeving individueel voldoende adequate voorzieningen aanbieden, gericht op compensatie van beperkingen in de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Dit voorzover algemene voorzieningen geen adequate oplossing bieden. Een algemene voorziening is een voorziening die wordt geleverd op basis van directe beschikbaarheid, een beperkte toegangsbeoordeling en die een regelarme, snelle en adequate oplossing biedt voor de beperkingen die een persoon ondervindt. Uitgangspunt voor het vaststellen van de beperkingen en de voorzieningen vormen de ICF-classificatie en het verstrekkingenbeleid onder de Wet voorzieningen gehandicapten dat doorloopt onder de Wmo.

Onder hoofdstuk 3, Uitgangspunten Gemeentelijke Visie zijn de algemene uitgangspunten voor de gemeentelijke visie geformuleerd. Een aantal daarvan zijn in het kader van dit prestatieveld van belang:

- Collectief waar mogelijk, individueel waar nodig
- De vraag van de burger staat centraal
- Keuzevrijheid voor de burger
- Burgers vanaf het begin betrekken bij beleid
- Inclusief beleid waar mogelijk, exclusief waar het niet anders kan
- Marktwerking maar niet ten koste van alles
- Invulling regierol varieert per prestatieveld
- De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten
- Lokale autonomie, regionale samenwerking waar mogelijk
- De zorgvraag is leidend, maar deze vindt zijn beperking in de beschikbare financiën

8.4 Doelstellingen

Het binnen de wettelijke en financiële mogelijkheden van de gemeente verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer. De klanten zijn tevreden over de verleende voorzieningen en de kwaliteit daarvan.

8.4 Stand van zaken Regionaal en lokaal

Er is in september 2006 een Wmo verordening vastgesteld. Mede in het verlengde daarvan is een financieel besluit vastgesteld waarin ondermeer de financiële hoogte van verstrekkingen en de eigen bijdrage is vastgesteld. Het verstrekkingenboek is onder de Wvg in 2006 grondig onder de loep genomen en geactualiseerd naar de wensen van de raad. Het verstrekkingenboek loopt onder de Wmo door. Wel heeft dit verstrekkingenboek in 2007 een juridische en (zorg)technische update gekregen. Bij deze update c.q. aanpassing zijn cliënten- en patiëntenorganisaties betrokken geweest. Het verstrekkingenboek 2007 zal de komende jaren op onderdelen om aanpassingen c.q. onderhoud vragen.

Wat is er op dit moment?

- Individuele verstrekkingen/ voorzieningen rond vervoer, rolstoelen, kleine en grotere woningaanpassingen en hulp bij het huishouden (huishoudelijke werkzaamheden zo nodig aangevuld met organisatie van het huishouden) op basis van Verordening, Verstrekkingenboek, Financieel Besluit)
- Huishoudelijke verzorging in hoofdzaak geleverd door zorgaanbieders en de verzorgingshuizen in de regio. Daarmee is de keuzevrijheid in voldoende mate gewaarborgd.
- Welzijnsvoorzieningen, zoals:

- maaltijdvoorziening
- klussendienst
- boodschappendienst
- alarmering
- dagbesteding
- algemeen maatschappelijk werk
- Het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer, de Molenhopper
- financiële voorzieningen en bijzondere bijstand voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten via Wet Werk en Bijstand (de Regionale Sociale Dienst Alblasserwaard Oost & Vijfheerenlanden)

Welk beleid is er?

- Wmo Verordening, Verstrekkingsboek WMO en Financieel besluit Wmo
- Beleid Wet Werk en bijstand
- Welzijnssubsidiebeleid (Algemene subsidieverordening, subsidiebeleidskader 2006-2009 en subsidieprogramma 2008)
- Afspraken in het kader van het Pact van Bleskensgraaf
- Protocol gebruikelijke zorg (CIZ)
- Protocol indicatie huishoudelijke verzorging (CIZ)

Lokaal Beleid

Het beleid en de actiepunten die het meest verband houden met informatie, advies en cliëntondersteuning staat in de programmabegroting in de hoofdstukken I.3 Publiek: burgers & voorzieningen en 1.5 Samenleving: Zorg.

Het beleid op dit terrein is grotendeel al vormgegeven. In de verdere uitwerking wil de gemeente Leerdam aan de slag met woningaanpassingen, registratie van uitstaande voorzieningen, het bezien van de eigen bijdragen voor hulp in de huishouding, meer algemene voorzieningen in plaats van individuele voorzieningen.

Knelpunt

Een lastig punt is de verhouding tussen de compensatieplicht en de beschikbare financiële middelen. De compensatieplicht gaat uit van individueel maatwerk gericht op het opheffen van beperkingen.

De budgetten zijn bepaald op basis van huidig beleid en de beschikbare collectieve voorzieningen en het protocol gebruikelijke zorg. Uitgangspunt is inclusief beleid, collectief waar mogelijk en de budgettaire mogelijkheden van de gemeente. Dit maakt het onvermijdelijk dat in de verordening nadere regels zijn gesteld die grenzen stellen aan het voorzieningenniveau.

Acties

Nr.	Omschrijving	Realisatie door	Gereed
1.1	Analyseren van managementinformatie en zo nodig bijsturing van beleid	Gemeente Leerdam	Jaarlijks structureel
1.2	Evalueren overgangssituatie in het jaar na de aanbestedingen (dit betreft de ervaringen in 2007 en die vertalen naar eventueel aanpassingen in de werkafspraken met de zorgaanbieders). Vervolgens wordt: <ul style="list-style-type: none"> - bepaald of verlenging van de gunning met 1 of 2 jaar mogelijk dan wel gewenst is of - dat opnieuw een aanbesteding voor hulp bij het huishouden wordt gedaan en - eventueel uurtarieven en andere afspraken aangepast en verwerkt in de werkafspraken. 	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	2008

1.3	Onderzocht wordt of woningaanpassingen moeten worden aanbesteed.	Gemeente Leerdam	2008
1.4	Bij woningaanpassingen door eigenaar-bewoners wordt strikt de hand gehouden aan het voorschrift dat tenminste twee offertes moeten worden verkregen.	Regionale uitvoeringsorganisatie en Gemeente Leerdam	2008
1.5	Er wordt een registratie opgezet naar uitstaande voorzieningen. Materiële voorzieningen worden ingenomen als ze niet meer benodigd zijn.	Gemeente Leerdam	2008
1.6	De eigen bijdragen worden berekend op basis van de kosten die de gemeente maakt voor Hulp in de huishouding 1 en 2. Bekeken wordt of dit onbedoelde effecten heeft in die zin dat dit voor cliënten een onbedoeld forse financiële achteruitgang oplevert.	Gemeente Leerdam	2008
1.7	Aanvragen voor transportrolstoelen voor bewoners van verzorgingshuizen worden nu veelal verstrekt. Er wordt niet gekeken naar het daadwerkelijk gebruik. Bekeken wordt of er niet gewerkt kan worden met een pool van transportrolstoelen als algemene voorziening voor bewoners van verzorgingshuizen.	Gemeente Leerdam	2008
1.8	Indicatiestelling voor collectief vraagafhankelijk vervoer wordt nu gedaan door het Centrum Indicatiestelling Zorg. De vraag is of dat niet door Wmo-consulenten in het loket kan worden gedaan. Dit wordt onderzocht.	Gemeente Leerdam	2009
1.9	Met eigenaren wordt overlegd of bepaalde zaken als verhoogde entrees in één keer kan worden verricht voor een hele flat, waarbij de kosten worden verdeeld over eigenaren en gemeente.	Gemeente Leerdam	2008
1.10	De mogelijkheid van een persoonsgebonden budget op het terrein van welzijn wordt bekeken.	Gemeente Leerdam	2008

8.5 Betrokken partijen

Gemeenten, Zorgkantoor Waardenland, Zorgaanbieders, Woningbouwcorporatie CWL, Cliënten(belangen)organisaties, Regionale uitvoeringsorganisatie in Giessenlanden, lokale loketten, lokale en regionale welzijnsorganisaties, VNG, leveranciers van gehandicaptenvoorzieningen, indicatieorganen, algemeen maatschappelijk werk.

8.6 Prestatie-indicatoren

- Besluitvorming over aanbesteding van hulp in de huishouding en woningaanpassingen heeft plaatsgevonden.
- Er is een registratie van uitstaande voorzieningen.

HOOFDSTUK 9

PRESTATIEVELDEN 7, 8 EN 9

Dordrecht is als centrumgemeente het bevoegd gezag voor het WMO beleidsplan Maatschappelijk Zorg. Dit beleidsplan omvat de prestatievelden 7, 8 en 9 en geldt voor de gehele regio Zuid-Holland Zuid.

Op de prestatievelden 7 en 9 was Dordrecht al verantwoordelijk voor de regionale uitvoering van beleid: Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang, bestrijding van Huiselijk Geweld en Verslavingsbeleid.

Sinds 1 januari 2007 is daar prestatieveld 8 Openbare Geestelijke Gezondheidszorg bijgekomen (OGGZ). Het collectieve deel van het OGGz budget (uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten, Awbz) werd daarvoor overgeheveld naar het WMO budget van de centrumgemeenten.

Aan de lokale WMO budgetten zijn de middelen voor collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg (cp-ggz) en zorgvernieuwing uit de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) toegevoegd⁷. Voor zorgvernieuwing heeft de gemeente Leerdam overigens geen middelen ontvangen.

De bedoeling is dat de monitor Maatschappelijke Zorg die GGD-ZHZ eind 2007 zal presenteren meer inzicht geeft in de omvang en kenmerken van de doelgroepen van deze prestatievelden⁸.

Lokaal

Voor Leerdam geldt dat zij al jaren de inzet van rijksmiddelen verslavingszorg (vanuit Dordrecht) rechtstreeks met de lokaal actieve verslavingszorginstelling afstemt.

Ook worden gemeentelijke middelen ingezet zoals voor het realiseren van De Gezonde School en Genotmiddelen. De nota gezondheidsbeleid en de bijbehorende uitwerkingsnotitie "Gezond, gewoon doen" 2007-2010 gaan daar op in⁹. Ook depressie bij ouderen wordt verder uitgewerkt¹⁰. Bestrijden van Huiselijk Geweld is een ander een thema dat opgepakt is en waar mogelijk (sub) regionaal uitgewerkt wordt¹¹.

Voor Leerdam geldt sowieso dat zij op de genoemde prestatievelden waar mogelijk (sub) regionaal samen wil werken. Dat kan zowel vanuit de Wmo als vanuit het gezondheidsbeleid. De mate of mogelijkheden van samenwerking kunnen per thema of activiteit verschillen. Een en ander is ook afhankelijk van wat de regiogemeenten aan ambities en prioriteiten vaststellen.

---

⁷ Of de budgetten cp-ggz en zorgvernieuwing 2008 en verder lokaal of (sub) regionaal onder regie van de centrumgemeente ingezet gaan worden weten we nog niet.

⁸ Zie bijlage X voor nadere definiëring in de laatste versie (sept 2007) van het meerjarenbeleidsplan 2008-2010 Dordrecht voor wat betreft de prestatievelden 7,8 en 9 toegevoegd.

⁹ hoofdstuk 1 psychosociale problematiek

¹⁰ hoofdstuk 1 psychosociale problematiek

¹¹ hoofdstuk 5 huiselijk geweld

Bijlage 1   Begrippenlijst

ADL

Algemene dagelijkse levensverrichtingen.

AWBZ

De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten is een volksverzekering die iedere Nederlander tegen onverzekerbare risico's verzekert zoals langdurige chronische zorg.

Civil society

Een samenleving waarin men zorgt voor zichzelf en voor elkaar. Het gaat hierbij om de balans in de verantwoordelijkheden van de overheid en van de burgers/ zorgzame samenleving.

CIZ

Het Centrum Indicatiestelling Zorg (voorheen RIO) is verantwoordelijk voor de indicatiestelling binnen de AWBZ. Het CIZ beoordeelt objectief en onafhankelijk of iemand recht heeft op AWBZ-zorg.

CVV

Collectieve Vervoersvoorziening, de Molenhopper.

Enkelvoudige huishoudelijke verzorging

Enkelvoudige huishoudelijke verzorging is huishoudelijke verzorging die niet geïndiceerd is in combinatie met andere AWBZ-functies. Mensen met een indicatie voor enkelvoudige huishoudelijke verzorging hebben dus alléén een indicatie voor huishoudelijke verzorging. Dit wordt ook wel huishoudelijke hulp genoemd. Het gaat dus in principe om schoonmaakwerkzaamheden en bijvoorbeeld kleine boodschappen. De alphahulp valt hieronder.

Horizontale verantwoording

Horizontalisering houdt in dat de gemeente verantwoording aflegt aan de burgers en de gemeenteraad. Bij verticale verantwoording legt de gemeente (ook) verantwoording af aan het rijk.

Inclusief beleid

Inclusief beleid is beleid dat rekening houdt met de verschillende mogelijkheden en beperkingen van mensen. Resultaat is dat algemene voorzieningen ook beschikbaar zijn voor mensen met een beperking. Het doel van inclusief beleid is dat mensen met beperkingen vanzelfsprekend op een gelijkwaardige manier kunnen deelnemen aan alle aspecten van het maatschappelijke leven

Informele zorg

Mantelzorg en vrijwilligerszorg samen wordt aangeduid als 'informele zorg'.

JPT

Jeugd Preventie Team

ICF-classificatie

International Classification of Functioning, Disability and Health een begrippenstelsel, waarmee het mogelijk is het functioneren van mensen - en de eventuele problemen die zij in het functioneren ervaren - eenduidig te beschrijven vanuit drie verschillende dimensies + externe factoren.

IGO

Instelling Gecoördineerd Ouderenwerk

ISV

Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Een subsidie van rijk en provincie om de kwaliteit van de woon- en leefomgeving in steden en dorpen te verbeteren.

KCP

Klantcontactpunt, het loket van de gemeente Gorinchem.

Mantelzorg

Onder mantelzorg wordt verstaan: 'de langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de bestaande sociale relatie (familie, vrienden etc.)'.

MEE

Voorheen: de sociaal pedagogische dienst (SPD). MEE levert onder meer informatie, advies en cliëntondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking.

Meervoudige huishoudelijke verzorging

Bij mensen die naast de indicatie voor huishoudelijke verzorging ook een indicatie hebben voor een andere AWBZ-functie -zoals persoonlijke verzorging, ondersteunende en activerende begeleiding of verblijf- heet de huishoudelijke verzorging 'meervoudig'.

MD-team

Multi Disciplinair Team

Openbare Geestelijke GezondheidsZorg (OGGZ)

Het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de OGGZ, het bereiken en begeleiding van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreigende crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ. De wettelijk omschreven taak voor gemeenten op het terrein van de OGGZ gaat over van de WCPV naar de Wmo. De middelen hiervoor zitten in het gemeentefonds.

Persoonsgebonden budget (pgb)

Met een persoonsgebonden budget krijgt de cliënt een voorschot van het zorgkantoor waarmee hij zelf zijn zorg kan inkopen. Dat hoeft niet bij een toegelaten zorginstelling te zijn. Iemand kan met een Persoonsgebonden Budget ook familie of burens betalen. De hoogte van een Persoonsgebonden Budget wordt bepaald op basis van het soort zorg dat iemand nodig heeft (functie) en hoe vaak (klassen). De budgethouder moet zijn uitgaven achteraf verantwoorden aan het zorgkantoor. Iemand kan een Persoonsgebonden Budget krijgen voor de AWBZ functies huishoudelijke verzorging, persoonlijke verzorging, verpleging, ondersteunende begeleiding, activerende begeleiding, en - onder voorwaarden - voor tijdelijk verblijf.

Prestatievelden

De Wmo maakt gemeenten verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning. Deze maatschappelijke ondersteuning wordt omschreven in negen prestatievelden of beleidsterreinen.

RBL

Regionaal Bureau Leerplicht

Respijtzorg

De tijdelijke overname van zorg door vrijwilliger of professionele hulpverlener om de mantelzorger even vrijaf te geven.

SMART

'SMART' staat voor: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden. Dit is een afkorting waarin criteria verwerkt zijn waaraan uitvoering van beleid moet voldoen.

Startkwalificatie

Diploma Havo, Vwo of 2 jaar MBO.

Vrijwilligerswerk

Werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.

Vrijwilligerszorg

Vrijwilligerszorg is de praktische, sociale en emotionele ondersteuning gedurende een relatief lange periode van mensen met een langdurige ziekte of handicap en van hun naasten.

WCPV

De Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid geeft gemeenten de taak preventief beleid op volksgezondheid te voeren. De gemeente is verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van collectieve preventietaken. De gemeente zorgt ook voor continuïteit, samenhang en afstemming binnen de collectieve preventie en de curatieve zorg. Gemeenten leggen hun preventieve gezondheidsbeleid eens in de vier jaar vast in een nota.

Wmo

Wet maatschappelijke ondersteuning.

WVG

De Wet voorzieningen gehandicapten regelt de verstrekking door gemeenten van rolstoelen, woon- en vervoersvoorzieningen aan mensen met een beperking.

WWB

Wet Werk en Bijstand. Deze wet is ingegaan op 1 januari 2004 als opvolger van de Algemene bijstandswet (Abw). De WWB neemt ook de plaats in van wet- en regelgeving op het gebied van gesubsidieerde arbeid. Centraal thema van de WWB is 'werk boven inkomen'.

Zorg in natura

Bij zorg in natura krijgt de cliënt de zorg die nodig is van een zorgaanbieder op basis van een indicatiebesluit.

Zorgkantoor

De zorgkantoren regelen dat de cliënt zorg ontvangt van een zorgaanbieder. Het zorgkantoor is dus verantwoordelijk voor de zorginkoop in de AWBZ, het verzorgt dus administratieve taken voor de AWBZ. Het zorgkantoor behoort tot een zorgverzekeraar. In de Alblasserwaard & Vijfheerenlanden is dit het Zorgkantoor Waardenlanden, dat is gehuisvest bij het TRIAS.

Zorgverzekeraar

De zorgverzekeraar is door de overheid benoemd om het AWBZ-geld te verdelen over de zorgaanbieders.

Bijlage 2   Wettelijk kader

In dit tweede hoofdstuk wordt op hoofdlijnen de Wmo beschreven. Op de volgende aspecten wordt nader ingegaan:

1. de motieven en de hoofdlijnen van de Wet maatschappelijke ondersteuning;
2. de achterliggende visie met betrekking tot de ontwikkeling van samenleving vanuit lokaal en regionaal perspectief.

1. Waarom de Wmo?

- Er zijn diverse maatschappelijke trends die een rol hebben gespeeld bij de ontwikkeling van de Wmo:
- door vergrijzing en individualisering wordt de AWBZ te duur;
- er is een toenemende disbalans tussen werkenden en niet-werkenden;
- burgers nemen onvoldoende zelf verantwoordelijkheid;
- niet-zorgbehoevenden zijn te weinig solidair met zorgbehoevenden;
- er is te weinig samenhang tussen voorzieningen;
- vanuit 'Den Haag' valt die benodigde samenhang niet te regelen.

Dit alles is reden om de Wet maatschappelijke ondersteuning in het leven te roepen.

2. Waaruit bestaat de Wmo?

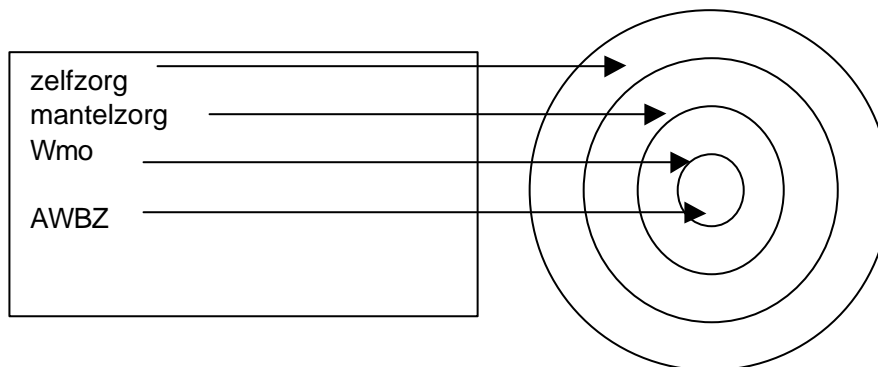
De Wmo omvat de huidige Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten en de huishoudelijke verzorging uit de AWBZ. Daarnaast zijn een aantal subsidieregelingen overgegaan naar de Wmo. Ook een klein deel van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg, dat nu onder de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid valt, is onder de Wmo gebracht (denk aan het thema 'huiselijk geweld').

3. Hoofdlijnen Wmo

- Globaal genomen is het doel en de aanpak van de Wmo als volgt:
- 'Meedoen' aan de samenleving is de kortst mogelijke samenvatting van het maatschappelijke doel van de Wmo. Met de Wmo wil de wetgever bereiken, dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en werken en daardoor de regie over hun eigen leven kunnen houden. Kwetsbare mensen moeten daarbij een steuntje in de rug hebben. Het samenhangende beleid dat hiervoor nodig is, kan het best dicht bij de burger worden uitgevoerd, door daarvoor goed toegeruste gemeenten.
- Versterken van de onderlinge betrokkenheid van mensen voor hun naasten in de vorm van mantelzorg en vrijwilligerswerk: het gaat dus om 'meedoen' in brede zin. Aldus opgevat stimuleert de Wmo actieve participatie van alle burgers in de samenleving, jong en oud, mensen met en mensen zonder beperking.
- De zorg aan mensen met een ernstige, zeer langdurige hulpvraag waarborgen en betaalbaar houden – ook op langere termijn. De AWBZ moet weer een volksverzekering worden voor risico's, die niet particulier te verzekeren zijn, zoals de gevolgen van chronische ziekten, lichamelijke en verstandelijke handicaps en verpleeghuiszorg. De 'lichte' vormen van zorg, die van lieverlee onder de AWBZ gebracht zijn, worden naar de Wmo overgeheveld. De Wmo heeft twee overeenkomsten met de Wet Werk en Bijstand (WWB). Ten eerste leggen beide wetten een grote nadruk op de eigen verantwoordelijkheid. Ten tweede is er in financieel opzicht een risico komen te liggen bij de gemeenten.

Schema positie en verantwoordelijkheid van de gemeente in kader van Wmo:

Het bovenstaande schema laat zien waar de verantwoordelijkheid van de gemeente begint voor bieden van ondersteuning en zorg:

- op de eerste plaats komt de eigen verantwoordelijkheid (zelfzorg)
- dan volgt de ondersteuning door naaste omgeving
- ten derde kan door inwoners (burgers) een beroep gedaan worden op de Wmo voor een vorm van ondersteuning
- tenslotte volgt het beroep op zorg via AWBZ.

De Wmo is een ingrijpende wet voor alle gemeenten. De rijksoverheid is slechts 'systeemverantwoordelijke'. Bij de uitvoering van de Wmo is de gemeente het eerste aan zet. De gemeente is verantwoordelijk voor de randvoorwaarden. Zij zet een organisatie op voor de uitvoering van de wet. De wet noemt in dat kader negen prestatievelden. Bij de invulling en vormgeving heeft de gemeente een redelijke beleidsvrijheid. Het dominante sturingsconcept is als volgt samen te vatten: regel het lokaal en horizontaal. Zorgvragers en maatschappelijke ondersteunende organisaties dragen bij aan het bepalen en uitvoeren van het beleid. De gemeenteraad krijgt in dit wetvoorstel dus een grote verantwoordelijkheid.

4. Prestatievelden

In de wet zijn negen prestatievelden beschreven waarop de gemeente samenhangend beleid moet formuleren en waarover verantwoording wordt afgelegd aan de inwoners.

De prestatievelden waarvoor de gemeente de verantwoordelijkheid heeft, zijn:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie en advies en bieden van cliëntondersteuning;
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang;
8. Het voeren van verslavingsbeleid.

9. OGGZ, Openbare Geestelijke GezondheidsZorg

Prestatieveld 1 gaat vooral over het woon- en leefklimaat, wijk- en dorpsactiviteiten, maatschappelijke participatie, ruimtelijke ontwikkeling, huisvesting, veiligheid.

Prestatieveld 2 is onderdeel van het bestaande jeugdbeleid.

De prestatievelden 3 tot en met 6 betreffen de zorgbehoevende burgers; dat is deels bestaand en deels nieuw beleid.

De prestatievelden 7, 8 en 9 zijn bestaande taken ten aanzien van dak- en thuislozen, vrouwenopvang, verslavingszorg en openbare geestelijke gezondheidszorg, die nu worden uitgevoerd door de centrumgemeente Dordrecht en de regiogemeenten die op deze prestatievelden steeds meer samenwerken. De gemeenten in de AV regio willen vanuit een gedegen inzicht in de eigen lokale situatie meedenken en meedoen in de beleidsontwikkeling op deze prestatiegebieden. Concrete acties in dit verband zijn: input voor beleid in de richting van de centrumgemeente, monitoring (wat leveren de activiteiten vanuit Dordrecht, de GGD, De Grote Rivieren, Bouman GGZ, etc. op voor Leerdam) en terugkoppeling in de richting van de centrumgemeente.

In het voorliggende beleidsplan zijn de beleidsvoornemens inclusief de beoogde doelen en resultaten ten aanzien van de negen prestatievelden uitgewerkt.

5. **Maatschappelijke samenhang en procesverplichtingen**

De Wmo is gebaseerd op eigentijdse verhoudingen tussen aan de ene kant de burgers en hun organisaties en aan de andere kant de overheid. Dit betekent enerzijds ruimte bieden voor burgers en hun organisaties voor het uitvoeren van hun taken en anderzijds daar waar er specifieke taken zijn voor de overheid voorwaarden creëren voor een goede dienstverlening.

Verder gaat de Wmo uit van een moderne sturingsvisie, gebaseerd op het Actieprogramma modernisering overheid.

Relevante actielijnen voor de Wmo zijn:

- de overheid gaat minder en anders regelen: in plaats van gedetailleerde sturing, zal de overheid zich meer concentreren op globale kaderstelling, waardoor er meer ruimte ontstaat voor uitvoeringsorganisaties en burgers. In dit kader past ook minder een systeem van verticale verantwoording, controle en toezicht ten gunste van horizontale verantwoording en controle;
- Meer betrokkenheid van de burger bij beleidsvorming. Voorwaarde daarvoor is een voldoende mate van kenbaarheid van overheidshandelen door het verstrekken van voldoende informatie;
- Betere dienstverlening door de overheid door het gebruik maken van “best practices” en het inzichtelijk maken van prestaties (bijvoorbeeld door deelname aan benchmark onderzoeken);
- Moderne interbestuurlijke verhoudingen waarbij het Rijk meer afstand bewaart tot taken die naar aard en schaal tot de competentie van de lokale overheid behoort.

Deze uitgangspunten vinden hun weerslag in de Wmo in de vorm van procesverplichtingen.

De Wmo kent vier procesverplichtingen voor de gemeente:

1. participatie van burgers bij het tot stand komen van het beleid;
2. opstellen van een vierjaarlijks beleidsplan in samenhang met andere prestatievelden;
3. opstellen van een verordening voor huishoudelijke verzorging en andere individuele voorzieningen (alle acht samenwerkende gemeenten in de AV regio hebben in september 2006 een Wmo verordening vastgesteld, waarin naast de nieuwe taken rond hulp bij het huishouden ook de voormalige individuele verstrekkingen zijn opgenomen. Deze verordening kan op basis van praktijkervaringen rond de individuele verstrekkingen worden aangepast);

4. de gemeente heeft een horizontale verantwoordingsplicht door middel van het publiceren van gegevens (voortgang rapporteren over resultaten aan de burgers).

Hieronder is aangegeven op welke manier is het afgelopen jaar zowel binnen onze gemeente als regionaal is omgegaan met deze procesverplichting. Nog geen ervaring is opgedaan met de horizontale verantwoording.

Ad 1 Burgerparticipatie

‘Meedoen’ is het uitgangspunt van de Wmo. Deelname aan de samenleving, ook voor kwetsbare burgers, moet de basis van het beleid zijn. De wet wil daartoe de maatschappelijke ondersteuning beter laten aansluiten bij de behoeften en de directe leefomgeving van mensen. Kenmerkend voor de Wmo is het sturingsmodel van horizontalisering. Dit betekent dat de burger meer directe invloed op het beleid krijgt en de gemeenteraad verantwoording aan de burgers aflegt voor het gevoerde beleid.

Burgerparticipatie is een brede, algemene term voor alle activiteiten die de overheid onderneemt om burgers te betrekken bij haar activiteiten. De term burgerparticipatie sluit beter aan bij de insteek van de Wmo. De participatie van burgers in het kader van de Wmo moet dan ook niet worden opgevat als een afgebakend interactief proces, maar als een punt van voortdurende aandacht. Bij burgerparticipatie gaat het de wetgever niet louter om belangenbehartiging, maar om betrokkenheid van burgers bij een bredere visie op maatschappelijke ondersteuning in de gemeente. Daarnaast is de betrokkenheid van allerhande instellingen zoals welzijnsinstellingen, zorgaanbieders, woningbouwcorporaties, maatschappelijk werk en dergelijke van belang. De Wmo stelt twee eisen aan gemeenten, namelijk participatie en verantwoording. Dit betekent dat gemeenten de burgers en instellingen die betrokken zijn bij de maatschappelijke ondersteuning, betrekken bij het opstellen van beleid en bij de uitvoering daarvan. Voor de beleidsvoorbereiding en planvorming door het college is dit zelfs bij wet verplicht. Ook legt de gemeente verantwoording af aan zijn burgers en lokale instellingen door de bereikte resultaten inzichtelijk te maken.

Formele en informele inbreng

De inbreng van belanghebbenden kan op verschillende wijzen in het proces worden ingebracht. Bij de beleidsvorming zal er tenminste een voldaan moeten worden aan de wettelijke inspraak. Het is van belang om ook op andere wijzen dan de formele inspraak inzicht te verkrijgen in de knelpunten die mensen in de dagelijkse praktijk ervaren. Zeker bij het onderhavige onderwerp van maatschappelijke ondersteuning waar mensen mogelijkheden worden geboden om optimaal hun eigen verantwoordelijkheid te nemen om een zelfstandig bestaan in te richten.

Ad 2 Vierjaarlijks beleidsplan

De gemeenten in de AV-regio hebben in 2006 al een eenjarig beleidsplan opgesteld. In 2007 is door zowel door de afzonderlijke gemeenten als in regionale samenwerking het nu voorliggende meerjaren beleidsplan opgesteld.

Ad 3 Verordening Wmo

De gemeenteraad heeft bij verordening (op grond van artikel 5 Wmo) de regels voor het verlenen van individuele verstrekkingen vastgesteld. Deze regels worden door het college van burgemeester en wethouders toegepast. Dit houdt in dat gehandicaptenvoorzieningen (ten aanzien van woning-aanpassing, vervoer, rolstoelen en gehandicapten kaart en parkeerplaats) en huishoudelijke verzorging op basis van een verordening worden verstrekt. In de verordening is ook de eigen bijdrage en inkomenstoets geregeld. De voormalige Wvg-verordening en het Verstrekkingenbeleid zijn vervallen en ondergebracht in de nieuwe Wmo-verordening. Deze verordening vormt naast de wet de juridische basis voor de individuele verstrekkingen.

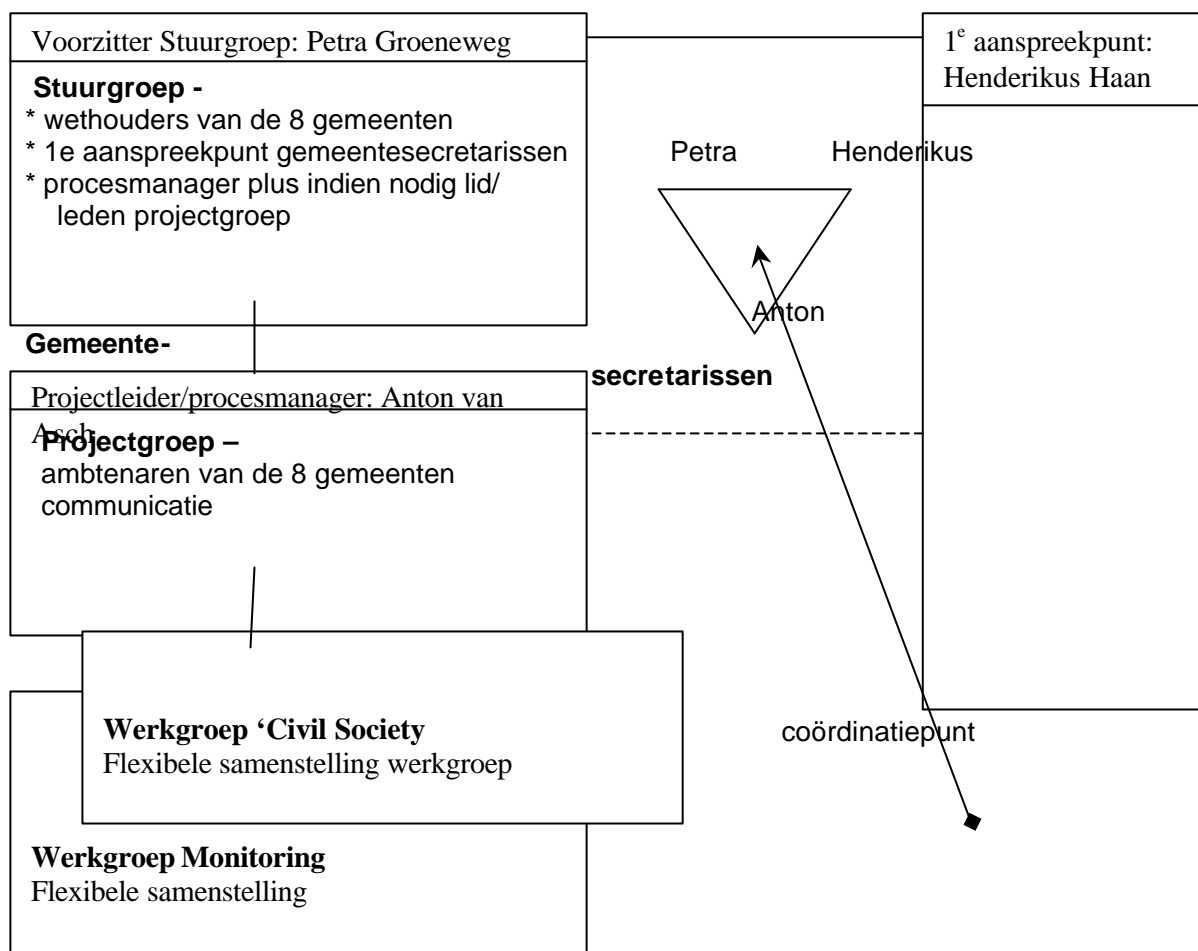
Ad 4 Horizontale verantwoording

De bedoeling is dat Burgemeester en wethouder jaarlijks publiceren (op grond van artikel 9 Wmo) over de prestaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning over het voorgaande kalenderjaar. Verwacht mag worden dat de eerste publicaties begin 2008 beschikbaar zijn. Momenteel is een rapportage systematiek in ontwikkeling.

Daarmee vindt verantwoording plaats aan de gemeenteraad en de inwoners over de bereikte (tussentijdse) resultaten van het beleid en de uitvoering. De gemeenteraad kan op basis van deze verantwoording, gehoord de inwoners en belanghebbenden, het beleid aanpassen.

De bedoeling is dat de burgers en belanghebbenden daarmee maximale invloed op het beleid kunnen uitoefenen.

BIJLAGE 3 REGIONALE PROJECTSTRUCTUUR WMO REGIO ALBLASSERWAARD VIJFHEERENLANDEN - 2007

Stuurgroep:	kaders, criteria, mijlpalen, sturing op hoofdlijnen
Projectgroep:	uitvoering werkzaamheden, bundelen en rapporteren
Gemeentesecretarissen:	bewaken uitvoerbaarheid en inzet ambtelijke organisatie
Werkgroepen:	uitwerken van deelonderwerpen
Coördinatiepunt:	tussentijdse afstemming en coördinatie
Projectleider/procesmanager:	lijnen uitzetten en zorgen voor voortgang, afstemming

Bijlage 4   Wijken- en dorpentocht Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

1. Hoofdlijnen

1.1. Enkele gegevens vooraf

Avonden hebben plaatsgevonden in mei-juni 2007 in aanwezigheid van de portefeuillehouder Wmo en beleidsmedewerkers afdeling Samenleving.

90% van de aanwezigen is ouder dan 55 jaar.

Per avond gemiddeld één persoon onder de 35 jaar.

Totaal aantal burgers: 116. Gemiddeld 16 burgers per avond.

Blijkend uit de Wmo kennisquiz: De meesten hebben een behoorlijk kennisniveau van de Wmo. Hieronder zijn de speerpunten voor het beleidsplan Wmo en de mogelijke acties beschreven die (mede) voortkomen uit de wijken- en dorpentocht. Daarna treft u de verslagen per wijk of dorp aan.

1.2. Speerpunten voor beleidsplan Wmo:

1. Voldoende geschikte woningen voor ouderen en inwoners met beperkingen
2. Mogelijkheden benutten om particulieren te bewegen tot levensloopbestendig/aanpasbaar bouwen.
3. Toegankelijkheid en begaanbaarheid openbare ruimte
4. Voldoende en toegankelijke informatie en advies
5. Voldoende ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligerswerk
6. Stimuleren, faciliteren en subsidiëren van activiteiten gericht op verbetering van de leefbaarheid en sociale samenhang in de wijken en dorpen in het algemeen (niet specifiek gericht op inwoners met beperkingen).
7. De vorming van een Wmo-raad in 2008
8. Aanpak overlast hangjongeren

1.3. Mogelijke acties:

1. Aandacht voor taalproblematiek bij allochtone ouderen.
2. Meer informatie over het Wmo-loket op de gemeentepagina van Kontakt.
3. Aanvragen voor Tafeltje dekje en sociale alarmering in het loket integreren.
4. Herhaling van wijkavonden over 2 jaar.
5. Onderzoeken van de mogelijkheid van een kleinschalige verpleegvoorziening in Schoonrewoerd.
6. Bevorderen van de bouw van starter- en seniorenwoningen.
7. Een actieve meer welwillende rol van de gemeente bij bouwvergunningen voor aan- of verbouw als kinderen hun ouders in huis willen verzorgen.
8. Bruikbaarheid en toegankelijkheid van straten en troittoirs verbeteren, namelijk "beperkingproof" maken.
9. Stringenter handhaving tegen foutparkeren en uitstallingen op de stoepen in het centrum
10. Spreekuren van het Wmo-loket in een woonzorgsteunpunt
11. Vaker op huisbezoek gaan in het kader van aanvragen die bij het loket binnenkomen.
12. Informatievoorziening Wmo-loket verbeteren
13. Verkeersveiligheid als item meenemen bij de bereikbaarheidsstudie.
14. Instellen van een gemeentelijke ombudsman.
15. Op de gemeentepagina in Kontakt meer aandacht besteden aan Wmo-onderwerpen, bijvoorbeeld over mantelzorg. Gebruik ook Kekums Nieuws en De Klepper.
16. Een wijkavond in Leerdam Centrum om tot oprichting van een wijkraad te komen.
17. Asfaltering van fietspaden op de Drossaardlaan/Eksterlaan onderzoeken.
18. De bestrating rond Huis ter Leede toegankelijk maken voor mensen met een beperking.
19. Onderzoeken of de verkeerssituatie bij de scholen op Het Eiland verbetering behoeft.
20. Meer informatie over persoonsgebonden budget verstrekken.
21. Een samenvatting van de wijken- en dorpentocht met conclusies plaatsen op de gemeentepagina van Kontakt. Deze tekst ook aanbieden aan De Klepper, Kekums Nieuws en blaadjes van wijk- en dorpsraden.

2. Leerdam West

15 aanwezigen (echter slechts 5 "gewone" burgers, verder raadsleden, wethouder en ambtenaren).

2.1. Leefbaarheid

In west wordt er naar elkaar omgekeken. In het algemeen sprake van goede burens. Mensen komen voor elkaar op. Oma/opa zorgen voor de kleinkinderen. Via de scholen hebben ouders ook vaak contact met elkaar. Een multiculturele wijk waar mensen veel contact met elkaar hebben. Bijvoorbeeld via de Turkse verenigingen. Ook binnen de Molukse gemeenteschap is er veel contact. Maar ook daar is er een grens aan de hulp die de kinderen aan hun ouders kunnen bieden. De SWOL krijgt meer vragen om hulp die de kinderen eerst zelf boden. Kritiek is er op het niet opruimen van tuintjes e.d. Zowel autochtone als allochtone bevolkingsgroepen maken rommel. De aanwezigen zijn positief over opruimacties die door de gemeente worden opgezet. De aanwezigen vinden het primair een taak van de burgers zelf om de leefbaarheid in de wijk vorm te geven. Pas in tweede instantie heeft de overheid daar een taak.

De relatie tussen autochtone en allochtone groepen is volgens de aanwezigen goed.

Wijkvereniging West End merkt op dat in het verenigingsleven geen allochtonen betrokken zijn.

De gemeente moet contacten tussen burgers stimuleren. Als we elkaar kennen dan komt het vanzelf wel goed. Op deze stelling wordt sceptisch gereageerd. De samenleving is niet zo maakbaar.

Wel wordt er gepleit voor meer aandacht voor allochtonen en de taalproblematiek die Moluks en Turkse ouderen ondervinden.

2.2. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

De woningen zijn vaak niet geschikt om je hele leven in te blijven wonen. Wel kunnen woningen worden aangepast (traplift, aanpassingen in badkamer om de toegankelijkheid te vergroten e.d.). Maar hier zijn volgens CWL grenzen aan. De andere aanwezigen beamen dit. CWL houdt met nieuwbouw al wel rekening met een aantal zaken (geen dorpels e.d.).

Naar de toekomst toe zou er meer levensloopbestendig moeten worden gebouwd, zodanig dat woningen makkelijker aanpasbaar zijn.

Het wordt als positief ervaren dat het Emmahuis naar West komt.

Is omgeving geschikt om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen wonen?

In het algemeen zijn winkels redelijk toegankelijk en zijn er voldoende voorzieningen. Ook zijn er voldoende speelmogelijkheden voor jeugd. Wel zijn ook in West problemen met de toegankelijkheid van straten (hoge trottoirs, schuine straten, etc.). Mensen moeten goed nadenken hoe ze er kunnen komen als ze beperkingen hebben. Aan de toegankelijkheid valt nog veel te verbeteren. Om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen is er vraag naar betaalbare woningen. Men zoekt naar combinaties van wonen voor jong en oud (starterwoningen en seniorenwoningen). In dit kader wordt opgemerkt dat de ontwikkeling van het Meesplein wel erg lang op zich laat wachten.

Als West uitgebreid wordt met West-west zijn er meer voorzieningen nodig. De functie van een wijkcentrum wordt belangrijk gevonden.

2.3 Vrijwilligerswerk/mantelzorg

Vrijwilligerswerk is heel behoorlijk ontwikkeld. Mantelzorg: voorbeelden vanuit de aanwezigen zijn voorhanden. Respijtzorg als begrip is in het algemeen onbekend. Het wordt wel belangrijk gevonden om de mantelzorger te ontlasten.

2.4. Informatievoorziening

Verder miste men informatie over het Wmo-loket (*in het vervolg van de wijken- en dorpentocht hebben we meer aandacht aan het loket en de individuele voorzieningen besteed*). Verder wil men meer informatie over het Wmo-loket, welke vragen zijn er, wat zijn de wachttijden, welke individuele voorzieningen zijn er, op de gemeentepagina van Kontakt.

Tafeltje dekje en sociale alarmering zijn niet goed in het loket geïntegreerd.

De aanwezigen verzoeken om herhaling van een wijkavond over ongeveer 2 jaar.

3. Schoonrewoerd

24 aanwezigen (plus wethouder, ambtenaren en raadsleden (5 personen))

3.1. Leefbaarheid

Het dorp wordt gedragen door iedereen. Mensen komen elkaar tegen, helpen elkaar. Soms ook wordt dit bemoeizuchtig gevonden. De kerk is het bindende element.

Mensen zijn zelf verantwoordelijk voor hun leefomgeving. Ook voor op straat rondhangende jeugd. Behoeftte is er aan een kleinschalige verpleegvoorziening.

De gemeente kan veel doen volgens de aanwezigen:

- Als mensen er niet uitkomen dan kan de gemeente een bemiddelende rol op zich nemen;
- Als er problemen zijn met de jeugd heeft de gemeente toch ook een taak.
- Onderhoud groen e.d.
- Subsidies in de sfeer van dorpsraad en vrijwilligersactiviteiten.

Zijn er genoeg voorzieningen voor jongeren? Er zijn te weinig goedkope starterwoningen. Voor 13-17 jarigen is er niet zo veel, maar verder is er genoeg voor jongeren, met als kanttekening dat je in een dorp nu eenmaal niet alle stadse faciliteiten kunt hebben.

3.2. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

Lang niet alle huizen zijn geschikt om je hele leven in te kunnen blijven wonen. Er zijn te weinig geschikte woningen in Schoonrewoerd. Er is duidelijk behoefte aan meer seniorenwoningen.

Opgemerkt wordt dat CWL hier ook een duidelijke rol heeft. Ook hier wordt gepleit voor levensloopbestendige bouw. Verder wordt aan de gemeente gevraagd om mee te werken als gemeente als kinderen hun ouders willen verzorgen en daarvoor een aanbouw willen maken. De gemeente zou dan goed mee moeten werken bij het verstrekken van bouwvergunningen.

Wat betreft de inrichting van het dorp wordt opgemerkt dat er meer samenspel van gemeente met nutsvoorzieningen zou moeten zijn. Zo is er een brievenbus weggehaald, waardoor mensen 2500 meter moeten lopen om een brief te posten. De stoepranden zijn veel te hoog. Er wordt te weinig gehandhaafd tegen fout parkeren, zodat het soms moeilijk is voor mensen met een beperking ergens te komen.

Qua voorzieningen is het niet slecht gesteld. Er is een markant-supermarkt, slager, bakker, kapper, huisarts en fysiotherapeut. Een consultatiebureau wordt gemist. Tip voor Rivas: in het medisch centrum zou dit kunnen.

3.3. Vrijwilligerswerk/mantelzorg

Vrijwilligerswerk is breed aanwezig in Schoonrewoerd o.a. bij de kerken, scholen, ouderenorganisaties (o.a. ouderencontact Schoonrewoerd), HSSC (voetbal), collectanten, etc. Ook zijn er onder de aanwezigen mantelzorgers. Hulp bij zorgbehoevende buurman of -vrouw: aantal keren naar ziekenhuis rijden, boodschappen doen, enkele keer bed verschonen wordt gedaan, maar er zijn grenzen aan. Het wassen van een buur gaat te ver, dan is professionele hulp aangewezen.

Respijtzorg als begrip is in het algemeen onbekend. Het wordt wel belangrijk gevonden om de mantelzorger te ontlasten. Voorbeelden: tijdelijke opnamen, dagopvang of opvang in een zorghotel e.d. kunnen de mantelzorger weer even respijt geven zodat hij/zij de mantelzorg aan blijft kunnen. Het is belangrijk te voorkomen dat ook de mantelzorger uitvalt. Een belangrijk punt hierbij is de signalering. Aanwezigen noemen de Nederlandse Patiëntenvereniging, afdeling Leerdam, als een organisatie die veel doet op het gebied van huishoudelijke hulp, signaleren en oplossingen bieden.

Als mensen zien dat het niet goed meer gaat met een mantelzorger, dan moet dit bekend worden, bijvoorbeeld bij het Wmo-loket van de gemeente.

Maar ook bij andere zaken is signalering belangrijk, bijvoorbeeld als er opvoedingsproblemen zijn, huiselijk geweld (melden bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling of het Meldpunt Huiselijk Geweld), etc. Hierbij worden wel opmerkingen gemaakt als:

Wanneer grijp je in?

Wanneer is de privacy in het geding?

Wie is verantwoordelijk voor de opvoeding? Mag je je hier wel mee bemoeien?

Er ontstaat een levendige discussie over waar grenzen liggen. Toch is het belangrijk alert te zijn en signalen onder bepaalde omstandigheden door te geven.

3.4. Informatievoorziening

Zijn er geen mogelijkheden voor spreekuren op locatie?

De ouderenadviseur van de SWOL heeft spreekuur in Schoonrewoerd. Zij komt vaak ook thuis. Als er voor het loket geen mogelijkheid is voor een spreekuur in Schoonrewoerd, dan zijn huisbezoeken vaak een goed alternatief.

Tips aan de gemeente: zorg voor informatievoorziening door de zorgbrochure over de Wmo bijvoorbeeld bij de huisarts neer te leggen. Waardering is er voor de Wmo-krant. Helaas is de verspreiding abusievelijk met de reclamefolders mee gegaan. Maak ook gebruik van De Klepper.

De aanwezigen uitten hun waardering voor deze avond met applaus.

4. Leerdam Oost

15 aanwezigen (plus wethouder, ambtenaren, raadslid (4 personen))

4.1. Leefbaarheid

De meeste mensen wonen fijn in Oost. Toch zijn er ook hier problemen met hangjeugd bij het Bolwerk en Onega/Bohemen.

De meeste mensen kennen hun buren. 70% van de mensen zorgt wel voor elkaar. Eenzame mensen zijn er, maar hoe kom je ze op het spoor? Vanuit de kerk zijn er vrijwilligers die op bezoek gaan en signaleren. Maar als mensen niet willen dan kan er niets aan gedaan worden. Bij de flat aan de Bohemen hebben bewoners de groenvoorziening zelf aangepakt. Hierdoor is er in de zomer meer contact ontstaan.

Contacten tussen burgers moet vooral van de burger zelf komen. Stimuleren kan wel.

Voor jongeren is er volgens de aanwezigen genoeg te doen in Leerdam. Je moet daarvoor niet naar wijkniveau maar naar stadsniveau kijken.

4.2. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

Toegankelijkheid openbare ruimte: In het algemeen kun je in Oost overal komen. Maar er wordt actie gevraagd bij de hoek Watertorenlaan – Emmalaan. Daar is lopend vaak niet door te komen! In het centrum bij de Hoogstraat (drempels) en de Kerkstraat is de openbare ruimte voor mensen met een beperking niet toegankelijk. De Horndijkstraat is voor mensen met een rollator niet op te komen.

Woningen zijn vaak geschikt, mits de gemeente de woningen aanpast in het kader van de Wmo. Als de kosten hoger zijn dan €7.000 dan geldt er een verhuisplicht. Dit is lastig want er zijn in Leerdam weinig geschikte aangepaste woningen voorhanden. Een ander meldt dat gelijkvloerse woningen in Leerdam te weinig aanwezig zijn. De gemeente moet levensloopbestendig bouwen bevorderen. Er zijn te weinig seniorenwoningen. Het wordt als een verlies voor Oost beschouwd dat het Emmahuis daar weggaat.

Een aantal aanwezigen is bang dat de gemeente zich uit budgettaire overwegingen terugtrekt. Dat de Wmo een bezuiniging is. In reactie hierop wordt van gemeentezijde aangegeven dat de Wmo geen wijziging in aanspraken van burgers heeft beoogd of gebracht. De gemeente heeft de intentie om zorg te leveren als dat nodig is.

De aanwezigen vinden de Emmalaan onveilig. Er wordt te hard gereden en er zijn geen goede oversteekplaatsen. In Oost zijn te weinig parkeerplaatsen. De gemeente is hiermee bezig en komt hier op terug.

4.3. Vrijwilligerswerk/mantelzorg

Vrijwilligers zijn er onder de aanwezigen (Bouwbond, PCOB, Diakonie, voedselbank).

Burenhulp is logisch. Niet over nadenken: dat doe je gewoon.

Mantelzorg: voorbeelden vanuit de aanwezigen zijn voorhanden. Respijtzorg als begrip is in het algemeen onbekend. Het wordt wel belangrijk gevonden om de mantelzorger te ontlasten. Het is belangrijk te voorkomen dat ook de mantelzorger uitvalt.

De algemene opinie is dat het persoonsgebonden budget alleen voor de mondige burger geschikt is.

4.4. Overige onderwerpen

Voor het beleidsplan Wmo wordt als tip gegeven om met een publieksvriendelijke verkorte versie te komen.

De vorming van de Wmo-raad staat voor 2008 op de rol. Eerst zo breed mogelijk participatie vormgeven via de zorgvragerstafel, de wijken- en dorpentocht en andere bijeenkomsten.

Nog twee tips:

Een gemeentelijke ombudsman is wenselijk.

Op gemeentepagina Kontakt zorgvragers oproepen aan te geven wie hun mantelzorger is.

5. Kedichem

19 aanwezigen (plus wethouder, ambtenaren, raadslid (vier personen))

5.1. Leefbaarheid

Volgens de aanwezigen is het fijn wonen in Kedichem. Ze willen er ook blijven wonen. De mensen kennen hun burens. Mensen zien eenzaamheid en proberen daar iets aan te doen. Toch ligt het vaak aan de eenzame mens zelf. De mensen voelen zich verantwoordelijk voor hun woonomgeving. Leefbaarheid is zeker een thema: wordt vooral ook vormgegeven door het rijke verenigingsleven, de buurtactiviteiten e.d.

De overheid heeft een beperkte taak als het om leefbaarheid gaat: de basis moet door de bewoners zelf gelegd worden. Stimuleren wordt wel gewaardeerd: voorbeeld is premie op actie. In reactie op de stelling dat de gemeente de contacten tussen burgers moet stimuleren wordt gezegd dat de bewoners elkaar al kennen. Dit i.t.t. bewoners in de stad Leerdam.

Kedichem is ook aantrekkelijk voor jongeren. Maar net als elders is er voor de leeftijdscategorie van 12 tot 17 jarigen weinig vertier. Weliswaar is er veel openbare ruimte, kan er gesport worden, maar ook in Kedichem zijn er hangjongeren. Aan starterwoningen is er grote behoefte!

5.2. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

De toegankelijkheid van de openbare ruimte is voor verbetering vatbaar. Er zijn voor ouderen, gehandicapten nog wel de nodige belemmeringen. Het kerkplein wordt gelukkig opgeknapt. Het dorps huis is toegankelijk. Toch valt er nog wel wat te verbeteren: veel hoge stoepen, het toilet voor mindervaliden in de stad Leerdam wordt gemist (op sommige plaatsen is het er wel, maar pas vanaf 17.00 uur open).

Ook als mensen ouder worden willen de bewoners bij voorkeur in Kedichem blijven wonen.

Slechts een enkeling wil verkassen naar een serviceflat o.i.d. in Leerdam of Gorinchem.

Levensloopbestendig bouwen zou een oplossing kunnen zijn. In Kedichem zijn slechts 4 seniorenwoningen. Dat wordt te weinig gevonden.

Woningaanpassingen zijn noodzaak. De SRV-man komt langs, maar komt alleen boven aan de dijk: niet makkelijk.

5.3. Vrijwilligerswerk/mantelzorg

Vrijwilligerswerk is sterk ontwikkeld: actief in verenigingen, kerken, tennis, ijsbaan, zwemmen, sport, cultuur, schoolbibliotheek, plaatselijke barbecue (200 mensen).

Over vrijwilligerswerk, mantelzorg en respijtzorg worden vergelijkbare opmerkingen gemaakt als in Schoonrewoerd.

5.4. Overige onderwerpen

De algemene opinie is dat het persoonsgebonden budget alleen voor de mondige burger geschikt is.

Het aantal gehandicaptenparkeerplaatsen is niet vermeerderd. Hierover heeft het Platform gehandicapten geadviseerd. Het aantal is genoeg. De plaats is mogelijk niet altijd goed. Reactie: ga naar het Platform voor meer informatie.

Er wordt gesteld dat de Wmo een bezuiniging is. Naar de gemeente wordt doorgeschoven om vrijwilligerswerk en mantelzorg te stimuleren, terwijl maatschappelijke ontwikkelingen tegengesteld uitwerken.

Laat weten dat er mogelijkheden voor respijtzorg zijn. Er moet goed gelet worden op mogelijke overbelasting van mantelzorgers. Ook de mantelzorger zelf moet signalen afgeven.

De Wvg is goed gegaan; de Wmo moet nog meer "inburgeren". Publiceer ook in de dorpskrant Kekums Nieuws (kekumsnieuws@chello.nl). Maak een samenvatting van het beleidsplan en

verspreidt dit o.a. naar Kekums Nieuws. Gebruik ook het informatiebulletin voor 65 plussers en gehandicapten.

Tips:

Aandacht op de gemeentepagina voor het parkeren van fietsen, plaatsen van uithangborden e.d. voor winkels (lastig voor kinderwagens, rolstoelen en scootermobielen);
Behoefte aan meer senioren- en starterwoningen

6. Leerdam Centrum

15 aanwezigen (plus wethouder, ambtenaren, raadslid (vier personen))

6.1. Leefbaarheid

Circa de helft van de aanwezigen neemt de gelegenheid te baat om de problematiek van de hangjongeren aan te kaarten. Aan de Zuidwal is het niet fijn wonen! s'Nachts is er overlast door gejoel, gevoetbal, rotzooi trappen, vernielingen, vervuiling, verslavingsproblematiek (koffieshop) e.d. Het idee bestaat dat er niets aan wordt gedaan. De politie doet niets. Er is frustratie over het weghalen van de bankjes op de Zuidwal en de communicatie daarover vanuit de Werf (een "ook dat nog"-verhaal).

Gevraagd wordt naar de mogelijkheden die gemeente en politie hebben om hier iets aan te doen. Vanuit de gemeente wordt aangegeven dat met de politie is afgesproken dat er is afgesproken dat als overlast wordt geconstateerd dat de politie dan meteen bekeurt. De bewoners vinden dat de politie niets doet. Ook als een burger belt komt de politie vaak niet! Ook een email naar de wijkagent wordt niet beantwoord. Gemeente en politie hebben afgesproken dat de wijkagent naar de meldende burger hoort te bellen om aan te geven waarom de politie geen actie heeft ondernomen.

Bij de Hoogenhoek is er ook overlast van voetballende Argentijnse jongeren.

Er wordt opgemerkt dat je zou kunnen zeggen dat de buurt te aantrekkelijk is. Veel jeugdigen komen uit andere wijken. Er zijn te weinig plekken voor de jeugd (geen voetbalveldjes, weinig speelplekken, geen bioscoop) in het centrum. Het centrum nodigt slechts uit tot hangen en zuipen. De buurtwerker is in gesprek met de jeugd en werkt aan oplossingen. Opgemerkt wordt dat met name de ouders van jeugdigen de belangrijkste rol hebben bij de opvoeding. Dat zij tekortschieten. Jeugd moet lid worden van sportverenigingen e.d. Het probleem begint bij de ouders.

Gevraagd wordt of het Argentijnse restaurant niet net als de Chinees een hoge pijp kan plaatsen. Bij de Chinees helpt dit geweldig. Van gemeentezijde wordt aangegeven dat de Argentijn voldoet aan de milieunormen. Maar bij klachten kan de Milieudienst Zuid-Holland-Zuid worden gebeld.

De ander helft van de aanwezigen woont wel fijn.

6.2. Vrijwilligerswerk/mantelzorg

Over vrijwilligerswerk, mantelzorg en respijtzorg worden gelijklopende opmerkingen gemaakt als in andere wijken en dorpen (zie voor meer informatie bij Schoonrewoerd). Gevraagd wordt of ook de omgeving van een patiënt bij het Wmo loket kan aangeven dat er extra zorg nodig is?

6.3. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

Zijn de huizen geschikt om er je hele leven in te wonen?

Soms wel, soms zijn er omstandigheden die maken dat dat toch niet kan. In dat geval is tijdig verhuizen van belang omdat je dan zelf kunt beïnvloeden waar je terecht komt. Veel huizen zijn niet geschikt en kunnen door woningaanpassingen geschikt worden gemaakt. Veel huizen zijn echter niet geschikt. Een oplossing zou kunnen zijn levensloopbestendig bouwen. Ook zou het Handboek Toegankelijkheid gebruikt moeten worden.

In het algemeen zijn de voorzieningen toereikend in Leerdam. De toegankelijkheid van de openbare ruimte schort het aan:

De Kerkstraat heeft voor mensen met een beperking veel te hoge stoepen, er zijn obstakels en fietsen op de stoep. Het oppervlak van de straat aan De Vlietskant is scheef. In de Hoogstraat zijn drempels. Hetzelfde geldt voor De Meent. Er is hierbij geen rekening gehouden met mensen met beperkingen. De aanwezigen vinden dat er meer gehandhaafd moet worden op uitstallingen en op fietsparkeren in het centrum.

6.4. Overige onderwerpen

Er wordt gewaarschuwd voor al te strakke indicatiestelling en hoge eigen bijdragen bij hulp in de huishouding. Deze punten worden gezien als risico's bij de uitvoering van de Wmo. De gemeenten moeten voldoende middelen van het Rijk ter beschikking krijgen om voldoende voorzieningen te kunnen verstrekken.

Het centrum is het enige deel van Leerdam waar geen wijkraad is. Gelet op de problematiek is het zinvol om een wijkraad op poten te zetten. De gemeente zegt toe in het najaar een avond voor de wijk te organiseren.

Naar aanleiding van een stelling is er een korte discussie over de voors en tegens van het persoonsgebonden budget.

Contacten bevorderen tussen de bewoners, daar zien de aanwezigen geen heil in.

7. Leerdam Noord

26 aanwezigen (plus wethouder, ambtenaren, raadslid (vier personen))

7.1. Leefbaarheid

Op een enkele uitzondering na vinden de aanwezigen het fijn wonen in Noord. Ook hier is er soms verborgen eenzaamheid. Mensen gaan dan vaak wel persoonlijk langs.

Op de Frans L. Blomlaan en Drossaardlaan is er sprake van verkeersoverlast. Er wordt vaak veel te hard gereden. Hier wordt niet goed gecontroleerd. Een persoon vindt de asfaltering op de Drossaardlaan prima, maar de betegelde fietspaden slecht. Dit geeft weer gevaarlijke situaties doordat fietsers op het asfalt gaan rijden. Verder is er ook in Noord sprake van hangjeugd. Dit geeft bij een aantal mensen een onveilig gevoel. Iemand geeft aan haar auto niet meer in de buurt van hangjongeren te durven parkeren. Aanwezigen geven aan dat de politie niet meer wordt gebeld, omdat het toch niets oplost.

Bij de scholen is de verkeerssituatie slecht. Aan de kant van de scholen zijn geen parkeerhavens en aan één kant van de weg is er een parkeerverbod. Ouders met draaiende motor die hun kinderen uitzetten voor de school laten zich ook moeilijk aanspreken. Pak de fiets of breng je kinderen lopend naar school. Tip: meldt het bij de directeur van de basisschool en dan werkt het wel. De school als opvoeder? De meerderheid vindt dit niet goed. De ouders hebben de verantwoordelijkheid en moeten die ook nemen.

De jeugd laat zich moeilijk aanspreken. Als er rommel op een fietspad wordt gegooid en je zegt er iets van dan krijg je een grote mond. De voorzitter van de wijkraad Noord geeft aan dat niet gegeneraliseerd moet worden. In overleg met het Heerenlandencollege worden jongeren betrokken bij het opruimen van papier, rotzooi. Een deel van de jeugd helpt daarbij. Dit moeten we stimuleren. Verder moet je niet alleen naar de jeugd kijken. Ook ouderen gooien boodschappenbriefjes, bonnetjes e.d. op straat.

Is de wijk ook aantrekkelijk voor jongeren? Er wordt opgemerkt dat drugsoverlast voor deze jongeren zelf misschien wel leuk is. Er wordt gevoetbald op de Drossaardlaan. Politie kijkt maar doet niets. Wijst niet eens op de aanwezige trapveldjes. Voor 12 tot 20 jarigen is er te weinig ruimte. Iemand merkt op dat jongeren overal worden weggestuurd, behalve in Noord. De tolerantie naar jongeren in andere wijken is mogelijk lager.

Het stimuleren van contacten tussen burgers onderling is primair een zaak van burgers zelf.

De gemeente kan dit wel stimuleren bijvoorbeeld met wijk- en buurtbeheer.

Op de stelling dat burgers in Noord het goed hebben en niets te klagen wordt gereageerd door er op te wijzen dat de gemeente wel alert moet zijn op ontwikkelingen. Delen van Noord is het niet goed qua uitstraling omgangsvormen, voortuintjes zien er slecht uit.

7.2. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

De bestrating rond Huis ter Leede op het Eiland is slecht. Vanuit Huis ter Leede zou een meer geleidelijke afgang van het trottoir naar de weg moeten zijn. Nu is dat voor mensen met een rolstoel of die moeilijk ter been zijn een moeilijk te nemen "horde".

Ook hier wordt aangegeven dat de bestrating in het centrum voor mensen met een beperking beroerd is.

Woningen zullen aangepast moeten worden om er zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen. Verder zal er aanpasbaar gebouwd moeten worden. Het voorzieningenniveau wordt als voldoende beoordeeld.

Mensen blijken vaak nog niet op de hoogte te zijn van alle voorzieningen in Leerdam. De Wmo-krant geeft daar informatie over. De SWOL heeft een ouderenconsulent, vrijwilligershulp en klussendienst (laatste samen met CWL en De Grote Rivieren). Het Steunpunt Vrijwilligerswerk geeft informatie voor oud en jong en beschikt over een vrijwilligersvacaturebank.

7.3. Vrijwilligerswerk/mantelzorg

Ongeveer een kwart van de aanwezigen doen vrijwilligerswerk: op school, bij verpleeghuis Lingesteijn, de diaconie, wijkraad, buurtbeheergroep.

Over vrijwilligerswerk, mantelzorg en respijtzorg worden gelijklopende opmerkingen gemaakt als in andere wijken en dorpen (zie voor meer informatie bij Schoonrewoerd).

7.4. Overige onderwerpen

Over het persoonsgebonden budget (pgb) is de opinie dat burgers daarvoor mondigere burgers moeten zijn om hiermee om te gaan. Er zou meer informatie over gegeven moeten worden (publiciteit).

Gevraagd naar het opzetten van een Wmo-raad geeft de wethouder aan dat volgend jaar te willen bezien. Nu wil de gemeente met zoveel mogelijk mensen praten.

Één aanwezige vindt dat de seniorenraad niet te vinden is. Zij moeten zich beter profileren naar 65-plussers. De seniorenraad zou zich in openbare wijkraadvergaderingen moeten presenteren. Vanuit de gemeente wordt opgemerkt dat in het algemeen het geluid van de seniorenraad goed te horen is.

In Kontakt op de gemeentepagina zal een verslag met conclusies over de wijk- en dorpsavonden worden weergegeven.

8. Oosterwijk

12 aanwezigen (plus wethouder, ambtenaren (drie personen)).

8.1. Leefbaarheid

De aanwezigen vinden dat het goed wonen is in Oosterwijk. Opgemerkt wordt dat nieuwe inwoners vaak een andere mentaliteit hebben.

Er is behoefte aan de bouw van starter- en seniorenwoningen. Mensen willen graag in Oosterwijk blijven wonen, ook als ze ouder worden.

Leefbaarheid en verenigingsleven gaat achteruit. Toch is er duidelijk wel sprake van gemeenschapszin. Bij het oranje-feest en de oudejaarsactiviteiten wordt alles weer keurig opgeruimd door de inwoners. Ook in Oosterwijk helpen burens elkaar. En ook in Oosterwijk vindt men dat wassen en verschonen en alle andere nog ingewikkelder en intiemere verzorging niet onder burenhulp valt maar een zaak is voor professionals. Men maakt tevens een duidelijk onderscheid tussen een keer helpen en structureel hulp bieden.

Ook hier wordt opgemerkt dat in Leerdam Centrum hangjongeren vernielingen aanrichten en dat de politie te laat komt. In vergelijking daarmee wonen we fantastisch, aldus de aanwezigen.

Maar ook hier worden verkeersborden van de dijk gegooid.

8.2. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen

Niet alle huizen zijn geschikt of geschikt te maken voor bewoners met een handicap. Voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte ziet men de dijk als een obstakel waar niks aan te veranderen valt. Voor het overige vindt men dat de gemeente de toegankelijkheid van de openbare ruimte moet verbeteren. De stoepen zijn veel te hoog en de straten zijn slecht onderhouden.

Wat betreft de voorzieningen wordt een supermarkt gemist. Aan de andere kant de srv-wagen, de slager komen langs en AH levert bestellingen af (wel duur).

8.3. Vrijwilligerswerk/mantelzorg

Over vrijwilligerswerk, mantelzorg en respijtzorg worden gelijklopende opmerkingen gemaakt als in andere wijken en dorpen (zie voor meer informatie bij Schoonrewoerd). De vergrijzing heeft een negatieve invloed op het vrijwilligerswerk. En van de nieuwkomers in het dorp weet men niet of ze mee willen doen als vrijwilliger.

8.4. Overige onderwerpen

Leerdam 600 jaar wordt groots gevierd. Oosterwijk is dit jaar 600 jaar heerlijkheid. Jammer dat daar geen aandacht voor is.

Gebruikte rolstoelen: gemeente organiseer een dag waarop familie, derden, overtollige tweedehands rolstoelen kunnen overnemen.

Bijlage 5   Beleid van Centrumgemeente Dordrecht op prestatievelden 7-8-9

Op de gemeentelijke website van de gemeente Dordrecht treft u aan de tekst van het ontwerp-beleidsplan van de gemeente Dordrecht: Solidair en verantwoordelijk; meerjaren Wmo-beleidsplan 2008-2010, prestatievelden 7, 8 en 9 (maatschappelijke opvang, en vrouwenopvang, bestrijding van huiselijk geweld, verslavingsbeleid en openbare geestelijke gezondheidszorg) van september 2007.